

Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών στη
Φορολογική & Χρηματοοικονομική Διοίκηση
Στρατηγικών Αποφάσεων

Διπλωματική εργασία

«Απάτη και Διαχείριση Κινδύνων»

Εμπειρική έρευνα στις ελληνικές επιχειρήσεις

της

ΚΟΡΜΠΟΠΟΥΛΟΥ ΔΗΜΗΤΡΑ

Επιβλέπων Καθηγητής: Ελευθεριάδης Ιορδάνης

Υποβλήθηκε ως απαιτούμενο για την απόκτηση του μεταπτυχιακού διπλώματος
ειδίκευσης στη Φορολογική και Χρηματοοικονομική Διοίκηση Στρατηγικών
Αποφάσεων

**Θεσσαλονίκη,
Ιανουάριος 2023**

Ευχαριστίες

Η καθοδήγηση και η στήριξη του επιβλέποντα καθηγητή μου, στην υλοποίηση της διπλωματικής μου ήταν ανεκτίμητης αξίας και τον ευχαριστώ πολύ.

Επίσης, θα ήθελα να ευχαριστήσω όλους του καθηγητές του Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών στη Φορολογική, Λογιστική και Χρηματοοικονομική Διοίκηση Στρατηγικών Αποφάσεων οι οποίοι στην πορεία του προγράμματος μας μεταλαμπάδευσαν τις γνώσεις του και ήταν στήριγμα για εμάς.

Πίνακας περιεχομένων

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΙΝΑΚΩΝ.....	5
ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΔΙΑΓΡΑΜΜΑΤΩΝ.....	6
ΠΕΡΙΛΗΨΗ.....	7
ABSTRACT.....	8
ΕΙΣΑΓΩΓΗ.....	9
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1: ΘΕΩΡΗΤΙΚΗ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ	11
1.1 Εισαγωγή	11
1.2 Ορισμοί απάτης.....	11
1.3 Η διαχείριση κινδύνου	14
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2: ΕΠΙΣΚΟΠΗΣΗ ΕΡΕΥΝΩΝ	15
2.1 Η απάτη.....	15
2.2 Οι μορφές απάτης	19
2.3 Ο ρόλος της επιχείρησης στην πρόληψη της απάτης	23
2.4 Ο ρόλος του εσωτερικού ελεγκτή	26
2.5 Ο ρόλος του εξωτερικού ελεγκτή	32
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3: ΜΕΘΟΛΟΛΟΓΙΑ ΈΡΕΥΝΑΣ.....	35
3.1. Εισαγωγή	35
3.2. Δείγμα.....	35
3.3. Ερωτηματολόγιο Έρευνας	36
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4: ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΈΡΕΥΝΑΣ.....	38
4.1. Εισαγωγή	38
4.2.1 Τμήμα Α: Γενικές ερωτήσεις.....	39
4.2.2 Τμήμα Β: Επιρροή μιας πράξης απάτης στις ζωές των συνεργατών	43
4.2.3 Τμήμα Γ: Οι μορφές της απάτης.....	47
4.2.4 Τμήμα Δ: Η επιχείρηση στην πρόληψη της απάτης.....	51
4.2.5 Τμήμα Ε: Ο εσωτερικός ελεγκτής στην επιχείρηση	59
4.2.6 Τμήμα ΣΤ: Ο εξωτερικός ελεγκτής στην επιχείρηση	66
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5: ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ ΚΑΙ ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΓΙΑ ΜΕΛΛΟΝΤΙΚΗ	
ΜΕΛΕΤΗ.....	71
5.1. Συμπεράσματα.....	71
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ	74

<u>ΕΛΛΗΝΙΚΗ.....</u>	<u>74</u>
<u>ΞΕΝΟΓΛΩΣΣΗ.....</u>	<u>74</u>
<u>ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ: ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ ΈΡΕΥΝΑΣ.....</u>	<u>77</u>

Περίληψη

Οι περισσότερες εταιρείες σήμερα βιώνουν την εγκληματικότητα σε πολύ μεγάλο βαθμό, ανεξαρτήτως του σημείου που εδρεύουν. Κατ' επέκταση οι επιχειρήσεις των Ιωαννίνων έρχονται αντιμέτωπες με φαινόμενα απάτης. Τα φαινόμενα απάτης δεν απασχολούν μόνο τις σύγχρονες επιχειρήσεις αλλά και τις πρωτοιδρυθήσες, με την μόνη διαφορά πως η πάροδος του χρόνου έχει βοηθήσει το φαινόμενο αυτό να εξελίσσεται χωρίς να γίνεται πάντα αντιληπτό. Σε αυτό το πλαίσιο σκοπός της παρούσας διπλωματικής εργασίας είναι να αναλύσει και να παρουσιάσει το φαινόμενο της απάτης στο εσωτερικό των επιχειρήσεων. Για τον σκοπό αυτό πραγματοποιήθηκε μια εμπειρική έρευνα με τη διανομή ηλεκτρονικού ερωτηματολογίου σε επιχειρήσεις που εδρεύουν στα Ιωάννινα ώστε να πραγματοποιηθεί μια περιγραφική ανάλυση. Τα αποτελέσματα της έρευνας έδειξαν πως η απάτη εμφανίζεται με διάφορες μορφές στο εσωτερικό της επιχείρησης. Παράλληλα, τονίζουν την αξία ύπαρξης του εσωτερικού και εξωτερικού ελεγκτή ώστε να αποτραπεί οποιαδήποτε πράξη απάτης αλλά και την αναγκαία συνεργασία μεταξύ τους.

Abstract

Nowadays most companies are widely facing the phenomenon of criminality regardless of the position that they are headquarter. By extension the companies that are located at Ioannina are confronted with fraud phenomena. The fraud phenomena preoccupy not only the contemporary companies, but also the first established, with the dissimilarity that the passage of time has helped the phenomenon to be evolved without always being noticed. Within this context the aim of the present master's dissertation is to analyze and represent the fraud phenomenon in the interior of a company. For this purpose, empirical research was accomplished with distribution of an online questionnaire to companies of Ioannina in order to carry out a descriptive analysis. The results of the research proclaimed the fraud is showed up at various forms within the company. Parallely the highlight the existence value of the interior and exterior auditor in order to prevent any act of fraud as well as the essential cooperation as well as the between them.

Εισαγωγή

Ζούμε σε μια εποχή, που ο κάθε άνθρωπος στην διάρκεια της ζωής του πασχίζει προκειμένου να αποκτήσει τα αγαθά που κρίνει ότι είναι αναγκαία για να επιβιώσει. Ο γνώμονας που επηρεάζει την κρίση του ανθρώπου για το τι χρειάζεται ή όχι μεταβάλλεται συνεχώς. Οι συνθήκες ζωής που βιώνουν οι σύγχρονοι άνθρωποι είναι και αυτές που αλλάζουν ραγδαία. Πλέον, η κύρια κατευθυντήρια γραμμή ώστε να θεωρήσει κάποιος την ζωή του καλή είναι η ύπαρξη οικονομικής άνεσης. Οι άνθρωποι εργάζονται με στόχο την απόκτηση χρήματος για μπορούν να ζήσουν την ζωή που ονειρεύονται. Ωστόσο, η απόκτηση της οικονομικής άνεσης που όλοι επιζητούν δεν είναι τόσο εύκολη, πολλές ώρες εργασίας, χαμηλή μισθοί που δεν αντιστοιχούν σε αυτά που προσφέρει ο εργαζόμενος δημιουργούν το αίσθημα της αγανάκτησης στρέφοντας τους σε πράξης ανάρμοστες αλλά πετυχαίνοντας τους στόχους τους πιο γρήγορα. Σε αυτό το σημείο εμφανίζεται στην ζωή τους η απάτη με την γενική της μορφή. Η απάτη είναι αυτή η πράξη που συνδέει την απόκτηση χρήματος με γρήγορο και ευφυή τρόπο, όπως αναφέρεται και από ειδικούς η απάτη είναι ένα «αόρατο έγκλημα» (Repousis, Lois, & Veli, An investigation of the fraud risk and fraud scheme methods in Greek commercial banks, 2019)

Αυτό το «αόρατο έγκλημα» είναι μια πρόκληση για ολόκληρο τον επιχειρηματικό κόσμο αλλά όχι μόνο καθώς υπάρχει στην καθημερινότητα των ανθρώπων χωρίς να το γνωρίζουν. Η πρωταρχική του εμφάνιση έγινε στο παρελθόν *. Στην σημερινή εποχή, η εξέλιξη που βιώνουμε ιδιαίτερα στον τεχνολογικό τομέα είναι αυτή που βοηθάει την απάτη να εμφανιστεί με τρόπο πιο περίπλοκο ειδικά στην εγκληματικότητα του οικονομικού τομέα" (Maria Krambia Kaparidis, 2016)".

Ο οικονομικός τομέας και ιδιαίτερα το επάγγελμα του λογιστή μαθαίνει να επιβιώνει με την ύπαρξη διάφορων πράξεων απάτης. Η απειλή που μπορεί να νιώθει ένας λογιστής είναι μεγάλη, καθώς ποτέ οι πράξεις απάτης δεν εμφανίζονται με τον ίδιο τρόπο και πάντα σε διαφορετικές καταστάσεις. Η πραγματικότητα είναι πως το λογιστικό επάγγελμα απαιτεί την συνεχή εκπαίδευση προκειμένου οι λογιστές να μπορούν πιο εύκολα να διαλευκάνουν οποιαδήποτε πράξη απάτης συναντήσουν. Ανεξάρτητα την εμπειρία που μπορεί κάποιος να κατέχει στο επάγγελμα του η αντιμετώπιση της απάτης είναι πιο πολύπλοκη που για να επιλυθεί απαιτεί την σύνδεση πολλών διαφορετικών επαγγελμάτων όπως ψυχολογία, κοινωνιολογία, λογιστική κτλ.

Είναι σαφές πως για να αποφύγουν οι επιχειρήσεις οποιαδήποτε μορφή απάτης ή παρατυπίας πρέπει να υπάρχουν αυστηρά συστήματα ελέγχου ή ακόμα μια εταιρική κουλτούρα που θα αποτρέπει τις παρατυπίες. Η απάτη που μπορεί να βιώσει μια επιχείρηση δεν είναι κάτι απλό . Η ζημία που μπορεί να δημιουργηθεί είτε είναι ένα μικρό ποσό ή ένα μεγάλο δίνει την ελευθερία και σε άλλους να διαπράξουν την ίδια απάτη προκειμένου να κερδίσουν αυτό το οικονομικό όφελος. (Öztürk & Usul, 2020)

Πολλές επιχειρήσεις προκειμένου να εξασφαλίσουν την ασφάλεια στην λειτουργία τους, χρησιμοποιούν οποία μέσα θεωρούν δυνατά. Ο ελεγκτής είναι ένα επάγγελμα που κύριο ρόλο έχει την προστασία και τον έλεγχο των επιχειρήσεων από την εμφάνιση μορφών απάτης ή ακόμα και από λάθη των ίδιων. Ωστόσο, πρέπει να διαχωρίσει η κάθε επιχείρηση τι εννοεί ελεγκτής καθώς υπάρχουν εσωτερικοί και εξωτερικοί ελεγκτές που η αρμοδιότητες τους διαφέρουν. Η επιχείρηση που επιλέγει να προστατευτεί με τους ελεγκτές πρέπει να αναγνωρίσει ότι χρειάζεται η παροχή τόσο των εσωτερικών όσο και των εξωτερικών. Είναι δύσκολο να κατανοήσει κάποιος τις διαφορές καθώς για το ευρύ κοινό οι αρμοδιότητες των ελεγκτών είναι ίδιες, παρόλα αυτά η οργανωτική δομή και οι υπηρεσίες που προσφέρουν διαφέρουν αισθητά.

Κεφάλαιο 1: Θεωρητική Προσέγγιση

1.1 Εισαγωγή

Στο πρώτο κεφάλαιο της διπλωματικής εργασίας αναλύεται η θεωρητική της προσέγγιση. Το πρώτο κεφάλαιο χωρίζεται σε δυο ενότητες που η καθεμία είναι εξίσου σημαντική για την κατανόηση της εργασίας. Στην πρώτη ενότητα αναλύεται η έννοια της απάτης καθώς είναι αρκετοί που παρερμηνεύουν ή δεν κατανοούν σωστά την σημασία της. Στην συνέχεια στην δεύτερη ενότητα παρουσιάζονται εννοιολογικές προσεγγίσεις αναφορικά με τον κίνδυνο.

1.2 Ορισμοί απάτης

Οι άνθρωποι καθημερινά βρίσκονται αντιμέτωποι με έννοιες που είναι άγνωστες για αυτούς και η πλήρη κατανόηση τους είναι δυσχερής. Ωστόσο, η φύση των ανθρώπων είναι αυτή που τους αναγκάζει ως ένα βαθμό να αναλύσουν και να κατανοήσουν όλες τις άγνωστες για αυτούς έννοιες καθώς είναι όντα που συνεχώς επιζητούν να μαθαίνουν νέα πράγματα. Η απάτη είναι μια έννοια που δυσκολεύει τους ανθρώπους να την κατανοήσουν, καθώς σαν λέξη έχει πολλές διαφορετικές σημασίες με μικρές εναλλαγές. Στην προσπάθεια τους να κατανοήσουν κάθε άγνωστη ορολογία, ανάλογα με την διαφοροποίηση που δέχεται η έννοια στην σημασία της κατατάσσεται σε μια ομάδα. Η δημιουργία της κάθε ομάδας βασίζεται σε αρκετές παραμέτρους ώστε να κατανοηθεί ο όρος με μεγαλύτερη ευκολία. Οι ορισμοί της απάτης δημιούργησαν τρεις διαφορετικές ομάδες που εμφανίζονται με την μορφή μια πυραμίδας. Έτσι, το πλαίσιο που παρουσιάζει την απάτη του δόθηκε η ονομασία «τρίγωνο της απάτης»

Εικόνα 1: Τρίγωνο της απάτης

Το πλαίσιο αυτό είναι μια παγκόσμια έννοια, που βοηθά τους ανθρώπους να σκέφτονται και να αναλύουν τον όρο σαν κοινή ομάδα. Πιο αναλυτικά, αυτό που δηλώνει το τρίγωνο είναι οι παράμετροι που προϋπάρχουν ώστε να εκτελεστεί η πράξη. Οι παράμετροι αυτοί, είναι:

1. Πίεση ή κίνητρο (οικονομικά προβλήματα)
2. Ευκαιρίες (έλλειψη ελέγχων)
3. Μια στάση που επιτρέπει να ολοκληρωθεί η πράξη

Ένα χαρακτηριστικό των ανθρώπων είναι η απαιτητικότητα τους, συνεχώς ερευνούν και επιθυμούν να διευρύνουν τους ορίζοντες τους με συνεχή έρευνες αυτό δηλώνει ότι δύσκολα αποδέχονται κάτι με κλειστά μάτια αλλά καταβάλουν την δική τους προσπάθεια. Η προσπάθεια αυτή δεν αποφέρει πάντα τα αναμενόμενα αποτελέσματα, όπως με το τρίγωνο της απάτης. Πολλοί δοκίμασαν να ξεκινήσουν έρευνες με κύριο γνώμονα την εύρεση μιας καινούριας ερμηνείας πιο απλής ή πιο εύκολα κατανοητής. Παρόλα αυτά όλες οι προσπάθειες εύρεσης νέων παραμέτρων δεν επίφεραν θετικά αποτελέσματα.

Με γνώμονα την αντικειμενικότητα μπορεί κάποιος να πει πως υπήρχαν και προσπάθειες όπως των Wolfe και Hermanson, με εύστοχα αποτελέσματα. Η άποψη τους ήταν η δημιουργία μιας νέας παραμέτρου και η μεταμόρφωση του τριγωνικού σχήματος στην μορφή ενός διαμαντιού. Ο όρος «ικανότητα» ήταν η αρχή, η πνευματική ικανότητα, η ενοχή, το άγχος, η πίεση ώστε να προβούν σε μια τέτοια πράξη. Παρόλο που πολλοί ανακύκλωσαν αυτή την σκέψη και ασχολήθηκαν με την σημασία της και πόσο βάσιμη θεωρείτε κανένας φορέας δεν το έχει ενστερνιστεί ώστε να είναι επίσημο, ανεξάρτητα που πολλοί την αναφέρουν. (Wolfe και Hermanson, 2004) (Clinton Free, 2015).

Όλες οι έρευνες και οι αναλύσεις που το τρίγωνο της απάτης παρουσιάζει οδήγησαν στην εμφάνιση των λεγόμενων ορισμών ώστε με ευκολία να μπορεί ο καθένας να κατανοήσει την έννοια της απάτης. Κάθε ερευνητής παρουσιάζει την απάτη μέσα από τα δικά του μάτια δηλαδή η εικόνα τι είναι απάτη ταυτίζεται με την οπτική του κάθε ερευνητή. Οι ορισμοί που έχουν δοθεί βοηθούν πλέον στην πλήρη κατανόηση του όρου. Δεν αποτελεί αρκετό όμως, η ανάγνωση των ορισμών ώστε να κατανοηθεί η ορολογία της έννοιας. Αυτό που έχει σημασία είναι ο αναγνώστης να αποβάλλει τους φραγμούς στην σκέψη να ελευθερωθεί και να διαβάσει τον ορισμό που του δίνεται με

άδειο μυαλό χωρίς τον επηρεασμό όλων των καθημερινών σκέψεων έτσι και μόνο έτσι θα μπορέσει να ενστερνιστεί τον όρο. ώστε να μπορέσουν να ενστερνιστούν τον όρο.

Ο γενικός ορισμός της απάτης είναι: «Μια παράνομη πράξη ή μια σειρά παράνομων πράξεων που διαπράχθηκαν με μη φυσικά μέσα και με απόκρυψη ή εξαπάτηση για απόκτηση χρημάτων ή περιουσίας, για την αποφυγή πληρωμής ή απώλειας χρημάτων ή περιουσίας ή για απόκτηση επιχειρηματικού ή προσωπικού πλεονεκτήματος» (Tickner & M., 2021). Επιπρόσθετα, ένας ορισμός που είναι ευρέως γνωστός αναφέρει πως η απάτη πράττεται ώστε «να εμπλουτίσει τον εαυτό του μειώνοντας σκόπιμα την αξία ενός περιουσιακού στοιχείου κρυφά» (Özkul & Pamukcu, 2012).

Από τους πιο σημαντικούς ορισμούς των τελευταίων χρόνων, ο πιο κοινός δηλαδή είναι αυτός που αναφέρεται στο Webster New World Dictionary, «Η απάτη είναι ένας γενικός όρος που περιλαμβάνει όλα τα πολυάριθμα μέσα που μπορεί να επινοήσει η ανθρώπινη εφευρετικότητα, τα οποία καταφεύγει σε ένα άτομο, για να αποκτήσει ένα πλεονέκτημα έναντι ενός άλλου με ψευδείς αναπαραστάσεις. Κανένας οριστικός και αμετάβλητος κανόνας δεν μπορεί να καθοριστεί ως γενική πρόταση για τον ορισμό της απάτης, καθώς περιλαμβάνει έκπληξη, απατηλή, πονηρή και άδικη εξουσία με την οποία εξαπατάται άλλος. Τα μόνα όρια που το ορίζουν είναι αυτά που περιορίζουν την ανθρώπινη μαχαιρότητα».

Εύκολα παρατηρείται πως η απάτη μπορεί να εμφανιστεί με πολλούς και διαφορετικούς ορισμούς και αυτό γιατί κάθε ορισμός περιγράφει την απάτη σε διαφορετικές επιχειρήσεις τόσο στην οικονομική τους κατάσταση αλλά και στον τομέα που δραστηριοποιούνται (Homer, 2020). Με πιο απλά λόγια, η απάτη μπορεί να είναι μια μικρή κλοπή από έναν εργαζόμενο, η μη επιθυμητή απόδοση από έναν εργαζόμενο ή ακόμα τα ψευδή στοιχεία σε μια οικονομική κατάσταση για παραπλάνηση ενός νέου επενδυτή. Αυτή είναι μια αναφορά στην απάτη που δίνει το Αμερικάνικο Ινστιτούτο Ορκωτού Λογιστηρίου.

Σε συνδυασμό, με την συνεχή αύξηση των πράξεων αυτών στις ζωές μας η απάτη αναφέρεται ως μια πράξη που μπορεί να επιφέρει σοβαρή δυσφήμιση σε μια επιχείρηση, διαφοροποίηση στην αγοραία αξία αλλά και στην λειτουργία της. Με αποτέλεσμα η απάτη τελικά να αναφέρεται ως μια πράξη που θα επιφέρει σοβαρή απώλεια στον θύμα αλλά συγχρόνως ο θύτης θα αποκτήσει ανάλογο κέρδος της ζημιάς

που προκάλεσε με μια πράξη που έχει πλήρως τον έλεγχο της. (Obalola & Omoteso, 2014)

1.3 Η διαχείριση κινδύνου

Οι κίνδυνοι και η αβεβαιότητα είναι δυο παράγοντες που πλήττουν την παγκόσμια οικονομία. Οι επιχειρήσεις για να ανταπεξέλθουν και να θεωρηθούν επιτυχημένες στον κλάδο τους πρέπει να αντιμετωπίσουν ότι εμφανιστεί στην πορεία τους. Ο μόνος δρόμος για να επέλθει η προσδοκώμενη επιτυχία είναι οι εταιρείες να ενσωματώσουν στην λειτουργία τους πρακτικές διαχείρισης κινδύνων. Η διαχείριση κινδύνων σε επίπεδο επιχείρησης αναφέρεται ως οι ενέργειες που θα πραγματοποιήσει η επιχείρηση ώστε να διαχειριστεί τους κινδύνους που θα τις εμφανιστούν. Μια επιχείρηση οφείλει να αναγνωρίζει, να αξιολογεί, να επικοινωνεί και να διαχειρίζεται το σύνολο των κινδύνων με τον πιο οικονομικό τρόπο για αυτή. Αξίζει να αναφερθεί πως οι κίνδυνοι που πλήττουν τις επιχειρήσεις αν και φαινομενικά θεωρούνται οικονομικής φύσης δεν είναι αληθές (Tsamenyi & Uddin, 2008).

Η αποτελεσματική διαχείριση κινδύνων απαιτεί πολλά περισσότερα από μια καλή διαδικασία αξιολόγησης κινδύνων. Ο συνδυασμός της διαδικασίας αξιολόγησης κινδύνων με την επιχειρηματική στρατηγική της επιχείρησης, τον έγκαιρο προγραμματισμό στην λειτουργία αλλά και τον εσωτερικό έλεγχο είναι που θα επιφέρουν το αποτέλεσμα. Βασικός παράγοντας αποτελεί και η πλήρη αναγνώριση του κινδύνου που θα χτυπήσει την επιχείρηση, η κατανόηση δηλαδή των πιθανοτήτων εμφάνισης αλλά και τις επιπτώσεις που μπορεί να προκαλέσει. (Διαχείριση επιχειρησιακών κινδύνων)

Αντίθετα, η διαχείριση κινδύνων μπορεί να θεωρηθεί και ο βασικός πυλώνας της στρατηγικής την επιχείρησης. Όλη η παραπάνω διαδικασία που αναφέρθηκε έχει κύριο στόχο την επίτευξη των στόχων που η επιχείρηση έχει θέση από την δημιουργία της. Ανεξάρτητα από τις κινήσεις που ίδια θα πραγματοποιήσει η διεθνής κοινότητα έχει αναπτύξει πρότυπα που συνδέονται με την διαχείριση κινδύνων, τα οποία ουσιαστικά διευκολύνουν τις επιχειρήσεις στην εύρεση και επίλυση των κινδύνων που θα επέλθουν. Τα πρότυπα αυτά ένα υιοθετηθούν από τις επιχειρήσεις μπορούν να βελτιώσουν τη διαδικασία λήψης αποφάσεων από την διοίκηση, την δημιουργία

εμπιστοσύνης μεταξύ των εργαζομένων της επιχείρησης αλλά και την δυνατότητα διαχείρισης των κινδύνων από το εσωτερικό της επιχείρησης (Kassem, 2022).

Στα πρότυπα που έχουν δημιουργηθεί για την διαχείριση των κινδύνων, μπορεί να αναφερθεί και η εταιρική διακυβέρνηση που αναπτύσσεται στο εσωτερικό της επιχείρησης. Ωστόσο η εταιρική διακυβέρνηση είναι αυτή που ασκεί την κατάλληλη εξουσία στους εργαζόμενους προκειμένου να αποφευχθούν οι κίνδυνοι που ίδιοι οι υπάλληλοι δημιουργούν (Stuebs & Sun, 2015). Παρόλο που η γενική γνώση στο τι είναι εταιρική διακυβέρνηση δεν είναι πλήρως κατανοητή, όλοι θεωρούν ότι προστατεύει την κάθε επιχείρηση από διάφορους κινδύνους όπως οι πράξεις απάτης που μαστίζουν τις επιχειρήσεις στην σημερινή εποχή. Ωστόσο, παρατηρείται ότι μόνο κάποια στοιχεία την εταιρικής διακυβέρνησης βοηθούν στην καταπολέμηση των κινδύνων, η ύπαρξη της δηλαδή στηρίζει την επιχείρηση στην γενική της πορεία. Το πιο σημαντικό είναι να κατανοήσει κάποιος ότι η έλλειψη εταιρικής διακυβέρνησης αφήνει το περιθώριο σε αρκετούς να διαπράξουν μια κακόβουλη πράξη που δύσκολα είναι κατανοητή χωρίς έρευνα. (Abu Khadra & Delen, Nonprofit organization fraud reporting: does governance matter?, 2020)

Στην εποχή που διανύουμε οι επιχειρήσεις είναι απαραίτητο να εξελίξουν το τμήμα διαχείρισης των κινδύνων καθώς είναι ένας σημαντικός παράγοντας για την ενίσχυση της σταθερότητας των εταιρικών δομών και την διασφάλιση της κερδοφορίας. Παρόλα αυτά, αποτελεί δύσκολο επίτευγμα η σωστή χρήση συστήματος διαχείρισης κινδύνων καθώς απαιτεί όραμα και άπταιστη γνώση των διαδικασιών της επιχείρησης. Κύριος στόχος της κάθε επιχείρησης πρέπει να είναι η επίτευξη κέρδους με οποιοδήποτε επιχειρηματικό κίνδυνο αλλά και η αποφυγή πιθανής απώλειας με την διαχείριση των εταιρικών κινδύνων. (Μαίρη & Σταυρούλα, 2017) (LAWSPOT, 2020)

Κεφάλαιο 2: Επισκόπηση Ερευνών

2.1 Η απάτη

Μια πράξη απάτης δεν βασίζεται σε στερεότυπες αντιλήψεις, μπορεί να εμφανιστεί σε οποιονδήποτε τομέα σε οποιαδήποτε επιχείρηση ανεξάρτητα οικονομικής κατάστασης χρόνων λειτουργίας και οποιουδήποτε άλλου παράγοντα. Παρουσιάζεται ως μια σκοτεινή πράξη που κύριος παράγοντας επηρεασμού της είναι η εύρεση οργανισμού

που πραγματοποιείται με ευκολία και η επίτευξη του αρχικού στόχου που έχει τεθεί από τον θύτη.

Αξίζει να αναφερθεί πως σε όλες τις επιχειρήσεις η κύρια ευθύνη για την εμφάνιση μιας πράξης απάτης βαραίνει τους μετόχους, που είναι η βάση του οργανισμού και αυτοί που κινούν τα νήματα. Οτιδήποτε συμβαίνει στον οργανισμό με θετική ή αρνητική συνέπεια επιβαρύνει τον μέτοχο καθώς και οι εσωτερικοί ή εξωτερικοί συνεργάτες λογοδοτούν κατά κύριο λόγο σε αυτόν. Είναι βασικό να κατανοηθεί πως σε μια επιχείρηση εικονικά υπεύθυνοι είναι τα διευθυντικά στελέχη που οι πράξεις και οι αποφάσεις τους βασίζονται όμως στις οδηγίες που οι μέτοχοι επιζητούν.

Κάποιες φορές τα ίδια τα διευθυντικά στελέχη μπορούν να αποτρέψουν μια ενδεχόμενη πράξη απάτης εάν τους χαρακτηρίζει η παρατηρητικότητα και η προσοχή. Συνήθως οι εργαζόμενοι που οδηγούνται σε μια τέτοια πράξη τους διακατέχει το αίσθημα της κατανάλωσης και τις περισσότερες φορές αυτό είναι έντονα αντιληπτό. Αν δηλαδή παρατηρηθεί από κάποιον υπάλληλο έντονη καταναλωτική μανία ή ακόμα και έντονη προσωπική ζωή που δεν μπορεί να υποστηρίξει ο μισθός του τότε πρέπει να ελεγχθεί σε βάθος η εργασία του (Bonita, 2015)

Ωστόσο, δεν είναι εύκολο να παρατηρηθούν όλες οι πράξεις απάτης χωρίς κάποια έρευνα. Είναι γνωστό στον κόσμο των επιχειρήσεων πως κάθε πράξη που εμφανίζεται έχει βάση κάποιον παράγοντα από τους προαναφερόμενους στο τρίγωνο της απάτης.

Η διοίκηση του διευθυντικού συμβουλίου που έχει ως κύρια αρμοδιότητα την ικανοποίηση και προστασία των αναγκών των μετόχων προσλαμβάνει ελεγκτές που είναι πλέον αρμόδιοι για την πρόληψη της απάτης. Σημαντικό να τονιστεί πως η επιλογή των ελεγκτών δεν είναι κάτι απλό. Η εύρεση λογιστών με καθαρή οπτική χωρίς την παραμικρή σύνδεση με την επιχείρηση ως στελέχη, μέτοχοι ακόμα και βάση γνωστών δεν είναι εύκολο. Κύριο χαρακτηριστικό των ελεγκτών είναι η ειλικρίνεια και η αποστασιοποίηση από το περιβάλλον της επιχείρησης καθώς λογοδοτούν απέναντι στους μετόχους. Η δημιουργία μιας αμφίδρομης σχέσης εμπιστοσύνης μεταξύ τους είναι αναπόφευκτη. Από την στιγμή που ο οργανισμός έχει στο εργασιακό του περιβάλλον τους ελεγκτές οι μέτοχοι επιζητούν στο τέλος κάθε έτους μια ετήσια έκθεση. Η έκθεση αυτή, στέλνεται από την ομάδα των ελεγκτών παρουσιάζοντας με ειλικρίνεια και δικαιοσύνη όλες τις οικονομικές καταστάσεις που τα διευθυντικά στελέχη έχουν αποτυπώσει, δηλαδή αναλύεται όλη η διαχείριση της επιχείρησης.

Ωστόσο, έχει παρερμηνευθεί ο ρόλος του ελεγκτή, διότι η κύρια αρμοδιότητα του δεν είναι η εύρεση πράξεων απάτης. Η έρευνα τέτοιων πράξεων στηρίζεται σε εξαιρέσεις που η εμφάνιση της πράξης είναι τόσο έντονη και ο βαθμός επηρεασμού αυξημένος απέναντι στην δίκαιη εικόνα της επιχείρησης.

Μια πράξη απάτης απαιτεί πλήρη αναλυτικό έλεγχο από την ελεγκτική ομάδα προκειμένου να αποδώσει τα αποτελέσματα που απαιτούν οι μέτοχοι. Όπως αναφέρει και ο Lee (1993) ο έλεγχος είναι «ένας κοινωνικός μηχανισμός που βοηθά στην παρακολούθηση και τον έλεγχο της εταιρικής διευθυντικής συμπεριφοράς, και ως πολιτικό εργαλείο του κράτους που προσπαθεί να σηματοδοτήσει ρητά την επιθυμία του να παράσχει ένα μέσο εταιρικής διακυβέρνησης. Από οικονομική άποψη, ο εταιρικός ελεγκτής παρατηρείται ως αντιπρόσωπος σε μια κατάσταση οργανισμού, ενεργώντας ως κριτής στις συμβατικές σχέσεις που συνεπάγονται πιθανή σύγκρουση και ηθικό κίνδυνο». Αυτός είναι και ο λόγος ύπαρξης εξωτερικών και εσωτερικών ελεγκτών. Οι εξωτερικοί ελεγκτές παραθέτουν παράπονα ότι δεν έχουν τον απαραίτητο χρόνο και βοήθεια ώστε να πραγματοποιήσουν την έρευνα όπως απαιτείται. Τα διευθυντικά στελέχη για βοήθεια και καλύτερα αποτελέσματα οδηγήθηκαν στην πρόσληψη μιας ομάδας ελεγκτών με την αναφορά 'εσωτερικών'. Οι εσωτερικοί ελεγκτές έχουν κύρια αρμοδιότητα των καθημερινών ελέγχων των επιχειρήσεων για τυχόν εύρεση πρόθεσης για εκτέλεση μιας ανάρμοστης πράξης από οποιοδήποτε εσωτερικό ή εξωτερικό συνεργάτη. Οι έρευνες που θα πραγματοποιούν οι εσωτερικοί ελεγκτές θα προσφέρουν μια σημαντική βοήθεια και στους εξωτερικούς ελεγκτές για πιο εύκολη εκτέλεση των δικών τους αρμοδιοτήτων (Obalola & Omoteso, 2014).

Παρόλο που οι πράξεις αυτές είναι συχνές και με την πάροδο του χρόνου ο ρυθμός αύξησης πιο έντονος, δύσκολα δημοσιεύονται στο ευρύ κοινό. Αρκετοί εργοδότες προκειμένου να μην χάσουν την εμπιστοσύνη από τους πελάτες αλλά και τους συνεργάτες τους κρατούν κρυφά τέτοια αρνητικά γεγονότα. Πλέον οι επιχειρήσεις βασίζονται στο λεγόμενο 'brand name' δηλαδή στην εικόνα που οι πελάτες και οι προμηθευτές υποστηρίζουν για αυτήν. Η δημιουργία μιας καλής φήμης αποφέρει κέρδη που όλοι οι μέτοχοι αποζητούν για την επιχείρησή τους, αυτό επιτυγχάνεται από την καλή και σταθερή πορεία αλλά και όπως οι ίδιοι υποστηρίζουν από την απομάκρυνση των ύποπτων υπαλλήλων που δυσφημούν με τις αργές κινήσεις τους.

Σε αντίθεση με τα παραπάνω, ο παράγοντας που απουσιάζει από τις επιχειρήσεις είναι η ειλικρίνεια και προδιάθεση από τους υπαλλήλους για βοήθεια. Η απάτη σαν γενικός όρος υπάρχει στην καθημερινότητα παρόλο που καθίσταται δύσκολο να αποφασιστεί ποια ερμηνεία του όρου θα υιοθετήσει ο κάθε οργανισμός. Ανεξάρτητα από τα παραπάνω, είναι συχνό το φαινόμενο το περιβάλλον της κάθε επιχείρησης να παρουσιάζει μια ολοκληρωμένη πράξη απάτης ως ένα λάθος που συνέβη. Η διαφορά των δυο αυτών εννοιών της απάτης και του λάθους είναι η πρόθεση που έχει ο θύτης κατά την διαδικασία διεκπεραίωσης της πράξης. Συγχρόνως αξίζει να αναφερθεί ο διαχωρισμός που η απάτη δέχεται, δηλαδή την αναφορά ως εξωτερική ή εσωτερική. Η παράθεση μιας απάτης ως εξωτερική οδηγεί στο συμπέρασμα πως η πράξη αυτή σε μια επιχείρηση πραγματοποιείται από προμηθευτές, πελάτες, επενδυτές και εξωτερικούς ελεγκτές. Αντίθετα, η εσωτερική απάτη εστιάζει στους ίδιους τους υπαλλήλους, σε διευθυντικά στελέχη, διοικητικό συμβούλιο και εσωτερικούς ελεγκτές που πλήττουν την επιχείρηση που τους συντηρεί για προσωπικά τους θέματα (Haron, Chambers, Ramsi, & Ismail, 2020).

Όπως και να παρουσιαστεί μια πράξη απάτης είτε με εσωτερική ή εξωτερική μορφή, ο οργανισμός δέχεται την εξαπάτηση. Το αποτέλεσμα της πράξης αποφέρει επιπτώσεις στον οργανισμό, με αποκορύφωνα το βίωμα απώλειας των κλοπιμαίων. Είναι αναμενόμενο πως για να οδηγηθεί κάποιος σε μια τέτοια πράξη προ απαιτούνται λόγοι που δύσκολα η επιχείρηση μπορεί να αντιληφθεί και να διορθώσει. Αρχικά, οι πρώτοι ύποπτοι για μια πράξη απάτης είναι οι εργαζόμενοι της κάθε επιχείρησης, αυτοί που θεωρούν πως ο μισθός τους δεν αντιστοιχεί σε αυτά που προσφέρουν και μια τέτοια πράξη θα τους προσφέρει αυτό που νιώθουν ότι η επιχείρηση τους οφείλει. Επιπλέον, ίσως και η ίδια επιχείρηση οδηγεί τους εργαζόμενους της να πράξουν εναντίον της, καθώς αρκετές φορές τα διοικητικά στελέχη είναι αυτά που καθοδηγούν τους υπαλλήλους να εξαπατήσουν τους πελάτες με ψευδή στοιχεία ώστε να αυξήσουν τις πωλήσεις τους χωρίς να δειλιάζουν να παραπλανήσουν. Αυτό, δίνει το έναυσμα σε έναν υπάλληλο να πράξει το ίδιο απέναντι στην επιχείρηση. Η διοίκηση κάθε εταιρείας έχει την δυνατότητα να επηρεάσει έναν εργαζόμενο χωρίς να το αντιλαμβάνεται έμμεσα. Ένας ακόμα παράγοντας είναι το εργασιακό κλίμα στην καθημερινή λειτουργία του οργανισμού, οι έντονοι τσακωμοί, η λογομαχία μεταξύ εργαζομένων ανεξάρτητα της βαθμίδας που ανήκουν πυροδοτούν το μικρόβιο της εκδίκησης. Οι εργαζόμενοι που είναι πιο ευάλωτοι μπορούν εύκολα να ξεφύγουν πράττοντας ανάρμοστα και

πλήττοντας την επιχείρηση. Η ουσία είναι πως οι υπάλληλοι ή οι διευθυντές μια επιχείρησης διέπραξαν μια πράξη απάτης για προσωπικά συμφέροντα αδιαφορώντας για τις συνέπειες που θα πλήξουν την επιχείρηση (Abu Khadra & Delen, Nonprofit organization fraud reporting: does governance matter?, 2020)

Αν και η παραπάνω αναλύεται η εμφάνιση πράξεων απάτης στο εσωτερικό των επιχειρήσεων, αξίζει να αναφερθεί και η σημασία μιας τέτοιας πράξης για την οικονομία της κάθε χώρας. Οι επιχειρήσεις που πλήττονται από την συνεχή εμφάνιση τέτοιων πράξεων συνήθως έχουν την δύναμη να επηρεάσουν και την ίδια την κοινωνία. Μια πράξη απάτης μικρής ή μεγάλης εμβέλειας κρύβει μια ισχύ απέναντι στην πορεία της οικονομίας, καθώς θεωρείτε απειλή για αυτό και κάποιοι την αναφέρουν με τον όρο οικονομικό έγκλημα (Burger & Hatt, “Are you the weakest link?” The FSA's financial crime review, 2006).

Τα άτομα που προβαίνουν σε αυτές τις πράξεις στο εσωτερικό των επιχειρήσεων συνήθως δεν γνωρίζουν την απήχηση των πράξεων τους στην παγκόσμια οικονομία. Ωστόσο, μια πράξη όπως η παραποίηση οικονομικών στοιχείων οδηγεί στην διαστρέβλωση της εικόνας μιας επιχείρησης. Πολλές επιχειρήσεις προβάλλουν μια εικόνα δύναμης και ανοδικής πορείας με αποτέλεσμα να αναμένεται άνοδος και στην οικονομία της χώρας που εδρεύουν (Repousis, Using Beneish model to detect corporate financial statement fraud in Greece, 2016). Αυτό όμως δεν συνεπάγεται την πραγματικότητα λόγω των ψευδών στοιχείων που προβάλλουν για δικό τους όφελος. Πιο αναλυτικά, όταν πολλές επιχειρήσεις μεγάλης ισχύς προβάλλουν ψευδή στοιχεία που αφορούν τις οικονομικές καταστάσεις δηλαδή τα κέρδη και τα έξοδα τους, εμφανίζοντας με αυτόν τον τρόπο μια πλασματική εικόνα που μπορεί να επηρεάσει την φήμη της επιχείρησης, την οικονομική της κατάσταση, την ικανότητα της να διατηρεί κρατικές συμβάσεις με αποτέλεσμα το αντίκτυπο στην οικονομία να είναι μεγάλο. (Clavería Navarrete & Carrasco Gallego, 2022) (Pérez, 2016)

2.2 Οι μορφές απάτης

Κανένας δεν γνωρίζει πόση δύναμη έχει μια πράξη απάτης και σε τι έκταση μπορεί να επηρεάσει την οικονομία της κάθε χώρας. Ανεξάρτητα όμως από τον ολικό επηρεασμό της οικονομίας, τα κύρια θύματα της απάτης είναι οι ίδιοι οι επενδυτές. Η ευκολία αντίληψης μια τέτοιας πράξης πριν ακόμα υλοποιηθεί είναι μηδαμινή ακόμα και από

τους ίδιους τους ελεγκτές. Ο Pickett (2012, Π. 7) αναφέρει πως εάν δεν γίνεις θύμα της απάτης δεν αντιλαμβάνεσαι τις συνέπειες που επιφέρει καθώς μια πράξη απάτης μπορεί να καταστρέψει έναν ολόκληρο οργανισμό και να εξαλείψει την εμπιστοσύνη μεταξύ επενδυτών και οργανισμών. Αξίζει να σημειωθεί πως πραγματικά μια πράξη απάτης μπορεί να εμφανιστεί στην ζωή του καθένα με την πιο απλή μορφή. Μια κλοπή ταυτότητας στον δρόμο, μια απάτη στο διαδίκτυο ή ακόμα και μια κλοπή ενός χρηματικού ποσού σε ένα σπίτι είναι απλά παραδείγματα της καθημερινής ζωής.

Ίσως η απάτη βρίσκεται στην αρχή της λίστας με τα πιο σημαντικά εταιρικά προβλήματα που συναντά μια επιχείρηση καθημερινά. Είναι δύσκολο να πιστέψει κάποιος πως η απάτη ξαφνικά εμφανίστηκε μια μέρα, είναι κάτι που παρατηρείται αρκετά χρόνια και εξαπλώνεται ραγδαία σε διάφορες χώρες συχνά και με την ίδια ακριβώς μορφή. Πολλοί είναι αυτοί που στηρίζουν σύμφωνα με έρευνες πως η απάτη εμφανίζεται καθώς οι ίδιες οι επιχειρήσεις την προκαλούν. Ένας σημαντικός παράγοντας είναι η έλλειψη ελέγχων στο εσωτερικό της επιχείρησης, οι μη ικανοποιητικές δεξιότητες των υπαλλήλων και των διοικητικών στελεχών να εντοπίσουν πράξης που εγκυμονούν κίνδυνο ακόμα και η έλλειψη ευαισθησίας από το περιβάλλον της επιχείρησης.

Είναι εύκολα αντιληπτό πως η εξέλιξη της τεχνολογίας είναι ένας παράγοντας που επηρεάζει το πόσο γρήγορα μια πράξη απάτης θα γίνει ευρέως γνωστή στο κοινό. Η απάτη στον χώρο των επιχειρήσεων χαρακτηρίζεται ως επαγγελματική απάτη. Διοικητικά στελέχη από επιχειρήσεις όλου του κόσμου δηλώνουν πως μορφές απάτης πάντα θα εμφανίζονται καθώς είναι ένα αναπόφευκτο κόστος του επιχειρηματικού κλάδου και να εξαλειφθεί η απάτη από το προσκήνιο η δωροδοκία και η διαφθορά δεν μπορούν να εξαφανιστούν. Η εμφάνιση της απάτης στην λειτουργία της επιχείρησης μπορεί να επιφέρει αρνητικές συνέπειες και ίσως είναι ένα τεράστιο εμπόδιο για την ανάπτυξη που μπορεί να έχει η επιχείρηση και σε γενικό πλαίσιο ακόμα και η χώρα. Οι συνέπειες της μπορεί να είναι η αποδυνάμωση του ίδιου του κράτους, η εξάλειψη της εμπιστοσύνης που χτίζεται με την πάροδο του χρόνου αλλά ακόμα και η αμφισβήτηση των αρχών. Μεγαλύτερη επιρροή από τέτοιες πράξεις δέχονται οι μέτοχοι της επιχείρησης αλλά και το ευρύ κοινό που στηρίζει με τον δικό του τρόπο. Όσο πιο εμφανής γίνονται οι πράξεις απάτης τόσο πιο εύκολα μπαίνει στους ανταγωνιστές η ιδέα να χτυπήσουν με αθέμιτα μέσα την επιχείρηση ώστε να επωφεληθούν από την εξάλειψη της, αυτό είναι ένας φαύλος κύκλος που συνεχίζει χωρίς έλεγχο. Με λίγα

λόγια οργανώνεται ένα έγκλημα που η άνοδος της τεχνολογίας παίζει τον σημαντικότερο ρόλο στην ολοκλήρωση του, κάνοντας της πράξης απάτης πιο περίπλοκες και δύσκολο να εντοπιστούν από κάποιον. Η Ένωση Πιστοποιημένων Εξεταστών Απάτης (2018) κατατάσσει την επαγγελματική απάτη ως απάτη οικονομικών καταστάσεων, διαφθορά και υπεξαίρεση περιουσιακών στοιχείων.

Η πιο συχνή μορφή απάτης σε μια επιχείρηση είναι η απάτη στις οικονομικές καταστάσεις, που αναφέρεται και ως «μαγείρεμα των βιβλίων». Αυτή η μορφή απάτης που πλήττει τον κόσμο των επιχειρήσεων όσο πιο έντονη είναι η εμφάνιση της τόσο πιο μεγάλη είναι η συνέπεια που επιβαρύνει τις επιχειρήσεις και φυσικά τον κλάδο των λογιστών. Ο κόσμος παρατηρεί και όπως είναι αναμενόμενο κρίνει. Η απάτη στις οικονομικές καταστάσεις γίνεται με διάφορους τρόπους όπως η ακατάλληλη κεφαλαιοποίηση περιουσιακών στοιχείων, η μεταβολή των λογιστικών αρχείων αλλά η πιο συχνή είναι η αναφορά πλασματικών ποσών στις οικονομικές καταστάσεις παρουσιάζοντας τα νούμερα που επιθυμεί η επιχείρηση αλλά και οι επενδυτές που θέλει να προσελκύσει (Omoteso & Obalola, 2014)

Με την αναφορά στην μορφή απάτης των οικονομικών καταστάσεων αξίζει να αναφερθούν κάποια χαρακτηριστικά ώστε να κατανοηθούν οι τρόποι που μπορεί μια τέτοια απάτη να εμφανιστεί. Το πιο συχνό φαινόμενο για μια τέτοια πράξη είναι η υπερτίμηση των εσόδων και αντίστοιχα η μείωση των εξόδων αναφέροντας πλασματικά πόσα που ικανοποιούν τις ανάγκες και ωραιοποιούν την οικονομική κατάσταση της επιχείρησης. Η εμφάνιση αυτού του φαινομένου παρατηρείται σε επιχειρήσεις που βιώνουν μια έντονη πτώση στα έσοδα τους ή προβλήματα στις εισπράξεις προκειμένου τα έσοδα να έχουν την πορεία που τους αρμόζει. Μια μικρή παραποίηση στους αριθμούς αποφέρει τα αποτελέσματα που οι μέτοχοι επιθυμούν αλλά και οι επενδυτές αναζητούν ώστε να επενδύσουν. Επιπρόσθετα, μια τέτοια μορφή απάτης για να ολοκληρωθεί απαιτεί καθοδήγηση από κάποιο μέλος της επιχείρησης με εξουσία, όπως ο οικονομικός διευθυντής που έχει γνώσεις για το πως θα προσφέρει μια πιο άρτια εικόνα ή ακόμα και ένας διευθύνων σύμβουλος μπορεί να χειραγωγεί έναν υπάλληλο για μια τέτοια κίνηση για προσωπικό του συμφέρον.

Αρκετές φορές μέσα σε μια εταιρεία τα διευθυντικά στελέχη μπορεί να τροποποιήσουν τις οικονομικές καταστάσεις με αποτέλεσμα η ίδια εταιρεία να παρουσιαστεί ως πιο επιτυχημένη, πιο αναλυτικά να τροποποιηθούν τα έσοδα και τα έξοδα της με

αποτέλεσμα να εντυπωσιάζει με τα κέρδη της. Συνήθως οι απάτες στις οικονομικές καταστάσεις αφορούν την εμφάνιση πλασματικών δαπανών και εσόδων σε μια επιχείρηση ή ακόμη μεταβολή των λογιστικών αρχείων της. Είναι σημαντικό να τονιστεί πως εταιρείες που έχουν προβεί σε τέτοιες πράξεις απάτης θα κριθούν έντονα. Το απλό κοινό θα εναντιωθεί απέναντι στις πράξεις των εργαζομένων, με αποτέλεσμα ο σχολιασμός να πάρει μεγαλύτερη έκταση από την αναμενόμενη. Ο πιο σημαντικό κριτής ωστόσο είναι οι μελλοντικοί επενδυτές που στην ανακάλυψη τέτοιων πράξεων θα γίνουν αυστηροί, απόλυτα αρνητικοί σε οποιαδήποτε συνεργασία αλλά και με ευκολία θα διαστρεβλώσουν την φήμη και το όνομα της.

Η μορφή απάτης που έρχεται δεύτερη στην συχνότητα εμφάνισης είναι η διαφθορά, η δωροδοκία που στον χώρο των επιχειρήσεων έχει παρουσία αρκετά χρόνια.

Η Ashforth *et al.* (2007, σ.671) ορίζει τη διαφθορά ως «χρήση της απαγορευμένης χρήσης της εξουσίας της θέσης κάποιου για να αποκτήσει εμφανές προσωπικό κέρδος ή κέρδος προσκόλλησης». Με πιο απλά λόγια η δωροδοκία κάποιου προκειμένου να υπογράψει ένα έγγραφο, η διάδοση μιας εμπιστευτικής πληροφορίας, η προσφορά ενός χρηματικού ποσού προκειμένου ένα έγγραφο να υπέστη μια αλλαγή σε ένα ποσό είναι παραδείγματα που μπορούν να χαρακτηριστούν από τον όρο διαφθορά. Κάποιοι θεωρούν ότι η διαφθορά σε μια επιχείρηση γίνεται μόνο για προσωπικό όφελος προκειμένου να αποκτηθεί οικονομικό κέρδος. Παρόλα αυτά στην λειτουργία μιας επιχείρησης οι πράξεις απάτης που ανήκουν στην κατηγορία της διαφθοράς είναι οι πιο σύνηθες και εύκολο να επιτευχθούν.

Επιπλέον κάποιοι αναφέρουν την διαφθορά ως τη δυνατότητα κατάχρησης ενός δημοσίου αξιώματος για ίδιο όφελος, είτε με την μορφή χρήματος αλλά και μεροληψίας για την οικογένεια αλλά και προς όφελος μιας ομάδας συμφερόντων. Εύκολα γίνεται αντιληπτό πως ως όρος χρησιμοποιείται σε διάφορους τομείς, δεν αφορά απόλυτα μόνο την απάτη στις επιχειρήσεις.

Η τρίτη μορφή απάτης που πλήττει τον χώρο είναι η υπεξαίρεση περιουσιακών στοιχείων. Αυτή η μορφή απάτης συνδέεται με υπαλλήλους που τους χαρακτηρίζει το προσόν της απληστίας, δηλαδή ένα στοιχείο του χαρακτήρα τους είναι η έντονη και συνεχή επιθυμία για την ‘μεγάλη’ επιτυχία, την τυχόν προαγωγή που όμως δεν επιτυγχάνεται, την χαμηλή μισθοδοσία, την σωστή συμπεριφορά από ανωτέρους πιο συγκεκριμένα η έλλειψη σεβασμού και η προσβλητική ομιλία. Συνήθως αυτή την

μορφή απάτης την χρησιμοποιούν οι υπάλληλοι, οι πελάτες και ίσως οι προμηθευτές σε κάποιες περιπτώσεις. Η συγκεκριμένη μορφή απάτης που αναλύεται παραπάνω απαιτεί μια σωστή οργάνωση προκειμένου να δημιουργηθούν τα σωστά έγγραφα κάλυψης των πράξεων. Επιπρόσθετα, είναι μια μορφή που πλήττει κυρίως μικρομεσαίες επιχειρήσεις.

Αξίζει να σημειωθεί πως κάποιες μορφές απάτης είναι πιο συνηθισμένες τα τελευταία χρόνια όπως η κλοπή μετρητών και η κλοπή περιουσιακών στοιχείων, καθώς επιτυγχάνονται από τους ίδιους τους υπαλλήλους της επιχείρησης. Ωστόσο, παρατηρείται έντονη διαφορά στις πράξεις απάτης που διαπράττουν οι υπάλληλοι διοικητικών θέσεων. Αυτοί οι υπάλληλοι μεταχειρίζονται άλλες ευθύνες σε μια επιχείρηση για αυτό οι απάτες που συνδέονται με αυτούς είναι περιττές αγορές και παραποίηση ή χειρισμός οικονομικών καταστάσεων. Η πιο συχνή μορφή απάτης που παρατηρείται από υπαλλήλους ανώτερων θέσεων είναι οι εικονικές αγορές. * Είναι εύκολα κατανοητό, πως μια πράξη απάτης από κάποιον που έχει υψηλή θέση στην ιεραρχία μιας επιχείρησης είναι δύσκολο να εντοπιστεί και αυτό δίνει την δυνατότητα οι πράξεις απάτης να συνεχίζονται για μεγάλα χρονικά διαστήματα.

Το μέγεθος μιας επιχείρησης διαφοροποιεί και τις απάτες που θα αντιμετωπίσει. Μια μικρή επιχείρηση δεν είναι τόσο μεγάλος στόχος ή έτσι θεωρούν με αποτέλεσμα να μην γίνονται οι απαραίτητοι έλεγχοι από τους εξωτερικούς ελεγκτές. Σε μια τέτοια επιχείρηση μικρού μεγέθους οι πράξεις απάτης που παρατηρούνται είναι στην μισθοδοσία των εργαζομένων ακόμη και σε διάφορους τρόπους παραποίησης των επιταγών (Haron, Chambers, Ramsi, & Ismail, 2020) (Maria Krambia Kararidis, 2016).

2.3 Ο ρόλος της επιχείρησης στην πρόληψη της απάτης

Κάθε επιχείρηση προσπαθεί να προφυλαχτεί από αυτή την «αόρατη απειλή» όπως κάποιοι αναφέρουν την απάτη. Η απειλή αυτή, που ο κάθε οργανισμός αναφέρει έχει βάση στην λειτουργία της ίδιας της επιχείρησης. Αυτό γιατί, η διοίκηση είναι αυτή που οδηγεί το περιβάλλον της να δράσει εναντίον της με πράξεις που πραγματοποιεί χωρίς να σκεφτεί τις συνέπειες που θα επέλθουν. Η αναφορά κυρίως γίνεται για το διοικητικό συμβούλιο αλλά και τα διοικητικά στελέχη που η συμπεριφορά τους είναι ο κύριος παράγοντας εμφάνισης μιας ανάρμοστης πράξης. Οι εργαζόμενοι δέχονται υπερβολικές πιέσεις από την διοίκηση οδηγώντας τους στην αγανάκτηση. Παράλληλα,

δυναμώνει το αίσθημα της απογοήτευσης καθώς η διοίκηση συνηθώς υπονομεύει και φέρεται με άσχημο τρόπο στους υπαλλήλους της (Vanasco, Fraud auditing, 1998).

Σε αντίθεση όμως με τα παραπάνω η διοίκηση της κάθε επιχείρησης προσπαθεί με έξυπνες κινήσεις να εξαφανίσει τις απάτες που μπορεί να την πλήξουν. Κάποιες φορές προσλαμβάνει ελεγκτές για πιο αυστηρούς ελέγχους ή ακόμα και τους λεγόμενους λογιστές εγκληματολογίας για να της δοθεί η δυνατότητα να ανιχνευθεί σε ταχύτερο χρόνο η απάτη. Επιπρόσθετα, ένας άλλος παράγοντας που μπορεί να επηρεάσει θετικά και αρνητικά την πρόληψη της απάτης είναι η ανάπτυξη της τεχνολογίας. Με μια γρήγορη ματιά η τεχνολογία είναι το μέσο που μπορεί να διευκολύνει την επιχείρηση και τους λογιστές να εξαλείψουν τον κίνδυνο της απάτης. Ωστόσο η τεχνολογία είναι αυτή που βοηθάει και στην επίτευξη μιας πράξης απάτης καθώς η εξέλιξη της δίνει την δυνατότητα σε υπαλλήλους με λίγες γνώσεις να κάνουν χρήση της για την επίτευξη των στόχων τους. Αυτό έχει ως αποτέλεσμα η τεχνολογία να θεωρείται πλέον το κλειδί της επιτυχίας για ένα οικονομικό έγκλημα (Roszkowska, 2020).

Η οικονομική κρίση που χτυπά τις επιχειρήσεις ειδικά τα τελευταία χρόνια οδηγεί την διοίκηση τουλάχιστον να κάνει τις απαραίτητες κινήσεις ώστε να μειώσει τα χτυπήματα από την απάτη, καθώς η εξάλειψη της παραμένει κάτι άπιαστο. Τα νέα μέτρα και οι διαδικασίες που εφαρμόζονται στοχεύουν καθαρά στην μείωση των σκανδάλων που επιφέρουν οι πράξεις απάτης στην εσωτερική της λειτουργία.

Μια εταιρεία είναι εύκολο να αντιμετωπίσει αυτόνομα κάποιες μορφές απάτης όπως τη δωροδοκία ή ακόμα και τη διαφθορά. Αυτές οι δύο μορφές απάτης μπορούν να αποτελέσουν ακανθώδες πρόβλημα στην οικονομική ανάπτυξη της κάθε εταιρείας. Με την εξέλιξη της τεχνολογίας να είναι όλο και πιο έντονη στην ζωή μας, στις επιχειρήσεις φαίνεται να επηρεάζει με το αντίθετο αποτέλεσμα. Η τεχνολογία είναι μια απειλή για τις εταιρίες που έχουν άρρηκτη σύνδεση μαζί της καθώς η τεχνολογία δίνει την δυνατότητα στην απάτη να διαφοροποιηθεί και να εμφανιστεί με μεγαλύτερη ποικιλία μορφών.

Αξίζει να αναφερθεί πως η εκάστοτε διοίκηση της κάθε εταιρίας προβαίνει σε πράξεις ελέγχου και προσπαθεί με σωστή διεύθυνση να αποτρέψει την εμφάνιση σκανδάλων. Αυτές οι διαδικασίες που γίνονται είναι γνωστές στον χώρο της κάθε επιχείρησης με τον όρο εταιρική διακυβέρνηση. Αυτό δείχνει ότι ο όρος εταιρική διακυβέρνηση

ουσιαστικά είναι όλες οι διαδικασίες που αποφασίζεται να εκτελεστούν ώστε να υπάρξει πρόσληψη σε όλες τις πράξεις απάτης.

Παράλληλα, αρκετοί υποστηρίζουν πως η ύπαρξη ενός κώδικα δεοντολογίας και προγραμμάτων συμμόρφωσης σε μια εταιρεία μπορούν να συνεισφέρουν ώστε να μετριαστεί ο κίνδυνος της απάτης αλλά και της συμπεριφοράς των εργαζομένων. Αξίζει να τονιστεί πως οι επιχειρήσεις τα τελευταία χρόνια προτρέχουν να προσλάβουν εξωτερικούς ελεγκτές προκειμένου να αποτρέψουν την εμφάνιση της απάτης που τόσο τις τρομάζει.

Ωστόσο, η αρχική εργασία πρέπει να ξεκινήσει από την ίδια την επιχείρηση με προληπτικούς ελέγχους ώστε να ανιχνεύσουν πιθανές κινήσεις που οδηγούν σε πράξεις απάτης. Πολλές επιχειρήσεις πριν την πρόσληψη νέων υπαλλήλων τους δίνουν διάφορα ερωτηματολόγια προκειμένου να κατανοήσουν τον τρόπο σκέψης τους αλλά και τον χαρακτήρα τους. Αρκετοί εν δυνάμει υπάλληλοι θεωρούνται άπληστοι με κύριο στόχο την απόκτηση όσο και περισσότερων χρημάτων, είναι πιθανό αυτοί οι υπάλληλοι στην πρώτη ευκολία να προβούν σε πράξεις απάτης απέναντι στην επιχείρηση.

Η ένωση πιστοποιημένων εξετάσεων απάτης (2014) έχουν διαπιστώσει πως οι περισσότερες απάτες σε εταιρίες διαπράττονται από τους ίδιους υπαλλήλους ή ακόμα και από άτομα που στελεχώνουν την γενική διεύθυνση. Αυτό αιτιολογεί και την συμπεριφορά των επιχειρήσεων προκειμένου να προλάβουν οποιοδήποτε κρούσμα απάτης να στρέφουν τους υπαλλήλους σε διάφορα σεμινάρια επιμόρφωσης που έχουν ως στόχο την πρόσληψη και την αποφυγή πράξεων απάτης. Το πρώτο βήμα είναι οι ίδιοι οι εργαζόμενοι να θέλουν το καλό της επιχείρησης που εργάζονται και να πασχίζουν να υπάρχει μια ασφαλή λειτουργία σε αυτή ώστε να τους δίνεται η δυνατότητα του βιοπορισμού. Όταν ο υπάλληλος σέβεται και στηρίζει την επιχείρηση που εργάζεται με την σωστή καθοδήγηση και εκμάθηση μέσω των σεμιναρίων που θα παρακολουθήσει θα μπορέσει να είναι αυτός που θα αντιληφθεί ύποπτες κινήσεις στο εσωτερικό.

Οι επιχειρήσεις που κατατάσσονται στην κατηγορία των μικρών επιχειρήσεων, έχουν ως κύριο στόχο να χτίσουν μια επιχείρηση με κύριο γνώμονα την εμπιστοσύνη. Όλο το περιβάλλον του οργανισμού εσωτερικό και εξωτερικό διαμορφώνει μια σχέση αμοιβαίας εμπιστοσύνης καθώς θεωρεί πως έτσι θα αποφύγει ανάρμοστες συμπεριφορές. Η εμφάνιση μιας πράξης απάτης σε μια μικρή επιχείρηση θα χρειαστεί

περισσότερο χρόνο αλλά και χρηματοοικονομικούς πόρους ώστε να επιτύχει τον στόχο και να ορθοποδήσει (Obalola & Omoteso, 2014).

2.4 Ο ρόλος του εσωτερικού ελεγκτή

Ως πρώτο βήμα καλό είναι να κατανοηθεί ο ευρύς όρος ‘εσωτερικός έλεγχος’ και στην συνέχεια να αναλυθεί ο ρόλος του εσωτερικού ελεγκτή. Ο πρώτος ορισμός για τον εσωτερικό έλεγχο δόθηκε το 1947 από το Statement of Responsibilities of Internal Audit για την ακρίβεια αναφέρθηκε ως «η ανεξάρτητη λειτουργία αξιολόγησης που ιδρύθηκε μέσα σε έναν οργανισμό για να εξετάσει και να αξιολογήσει τις δραστηριότητες του ως υπηρεσία προς τον οργανισμό». Η αναγκαιότητα αυτού του ελέγχου ξεκίνησε από την έντονη θέληση των μελών ενός οργανισμού για βοήθεια προκειμένου να επιτυγχάνονται οι εργασίες που τους ανέθεταν. Παρόλα αυτά ο κύριος ρόλος του εσωτερικού ελέγχου ήταν η ανάλυση των χρηματοοικονομικών συναλλαγών ως προς την ορθότητα τους.

Όμως με το πέρασμα των χρόνων ο λόγος ύπαρξης του εσωτερικού ελέγχου υπέστη τροποποιήσεις καθώς οι οργανισμοί τον χρησιμοποιούσαν προκειμένου να επιτύχουν αύξηση της ανταγωνιστικότητας στην αγορά. Οι ελεγκτές είχαν ως κύρια αρμοδιότητα τον ουσιαστικό οικονομικό έλεγχο στο εσωτερικό τις επιχειρήσεις, αλλά οι αλλαγές που οι οργανισμοί απαιτούσαν οδήγησε στην αλλαγή των αρμοδιοτήτων, στην ανάγκη αύξησης των γνώσεων συνεχώς, με αποκορύφωμα την αλλαγή του ρόλου τους στην συμμόρφωση των εργαζομένων και όχι στον έλεγχο των πράξεων (Rezaee & Lander, 1991).

Το Ινστιτούτο Εσωτερικών Ελεγκτών στην Αυστραλία προσπάθησε να δείξει πως οι εσωτερικοί ελεγκτές έχουν περισσότερες αρμοδιότητες και ευθύνες από όσες πιστεύει ο οργανισμός και για αυτό εξέδωσε τον παρακάτω ορισμό: «μια ανεξάρτητη, αντικειμενική, ασφαλή και συμβουλευτική δραστηριότητα σχεδιασμένη να προσθέτει αξία και να βελτιώνει τις λειτουργίες ενός οργανισμού. Βοηθά έναν οργανισμό να επιτύχει τους στόχους του φέρνοντας μια συστηματική, πειθαρχημένη προσέγγιση για την αξιολόγηση και τη βελτίωση της αποτελεσματικότητας των διαδικασιών διαχείρισης κινδύνου, ελέγχου και διακυβέρνησης. Ο εσωτερικός έλεγχος είναι ένα δυναμικό και εξελισσόμενο επάγγελμα που προβλέπει αλλαγές στο περιβάλλον λειτουργίας του και προσαρμόζεται στις αλλαγές στις οργανωτικές δομές, τις

διαδικασίες και την τεχνολογία. Ο επαγγελματισμός και η δέσμευση για αριστεία διευκολύνονται από τη λειτουργία εντός ενός πλαισίου επαγγελματικής πρακτικής που καθιερώθηκε από το Ινστιτούτο Εσωτερικών Ελεγκτών (Parkinson, 1999).»

Ο εσωτερικός έλεγχος πλέον έχει δημιουργήσει την δική του ταυτότητα που διαφοροποιείται από το επάγγελμα του λογιστή. Είναι φυσικό η αρχή ενός ελεγκτή να γίνει από το επάγγελμα του λογιστή όμως η εξέλιξη του θα διαφέρει και το αποτέλεσμα θα συναρπάσει των ενδιαφερόμενο. Το πιο σημαντικό προτέρημα ενός ελεγκτή είναι ευκολία στην προσαρμογή καθώς η διοίκηση στις επιχειρήσεις αλλάζει ραγδαία καθώς και ο ρόλος του ελεγκτή. Ακόμη, η λογική σκέψη αλλά και οι βασικές γνώσεις για τις επιχειρήσεις θα βοηθήσουν έναν ελεγκτή να κινείται ελεύθερα στις επιχειρήσεις που θα εργαστεί (Bou-Raad, 2000).

Γίνεται αντιληπτό πως ο εσωτερικός έλεγχος υπάρχει στην λειτουργία των επιχειρήσεων πολλά χρόνια, όμως τα τελευταία χρόνια με την έξαρση των πράξεων απάτης που αντιμετωπίζουν οι οργανισμοί ανάγκασαν τον ρόλο του ελεγκτή να διαφοροποιηθεί ξανά. Αυτό είχε ως αποτέλεσμα κάθε οργανισμός να αναζητά ελεγκτές που θα βοηθούν στην εύρεση οποιαδήποτε μορφής απάτης αλλά και στην δημιουργία ενός προστατευτικού τείχους ώστε να διαφυλαχτούν από την εμφάνιση της (Flesher & Zanzig, 2000). Όπως προαναφέρθηκε όταν αλλάζει ο ρόλος του ελεγκτή, ο ίδιος χρειάζεται χρόνο ώστε να αλλάξει η οπτική του αλλά και να εμψυχήσει στις ανάγκες του νέου του ρόλου. Είναι βέβαιο πως η εξέλιξη στο επάγγελμα είναι αναμενόμενη και η βελτίωση συνεχής. Το σύστημα του εσωτερικού ελέγχου ενός οργανισμού μπορεί να ποικίλει με την μορφή που θα εμφανιστεί. Οι μορφές με τις οποίες μπορεί να αποτυπωθεί είναι οι εξής:

1. Παροχή ασφάλειας για τα περιουσιακά στοιχεία
2. Ενέργειες προστασίας του οργανισμού από την εμφάνιση πράξεων απάτης
3. Τήρηση και έλεγχος των αρχείων της κάθε επιχείρησης
4. Ασφαλή και αξιόπιστη έκδοση των οικονομικών καταστάσεων
5. Ακολουθία των εσωτερικών αρχών

Σε μια επιχείρηση οι έλεγχοι που οι εσωτερικοί ελεγκτές μπορούν να ακολουθήσουν είναι οι προληπτικοί έλεγχοι, οι λεγόμενοι έλεγχοι ντετέκτιβ και οι διορθωτικοί έλεγχοι. Η πρώτη και πιο σύνηθες επιλογή είναι οι προληπτικοί έλεγχοι, οι οποίοι είναι πιο διαχειρίσιμη και δεν προκαλούν ταραχή στους εργαζόμενους. Οι προληπτικοί

έλεγχοι είναι έλεγχοι προσωπικού, αριθμών, λογιστικών, διαχείρισης, αδειοδότησης ώστε ο ελεγκτής να έρθει σιγά σιγά σε επαφή με το τι γίνεται μέσα στην επιχείρηση που εργάζεται να αποτυπώσει την δική του άποψη για την λειτουργία (Schneider, 2009).

Βέβαια για να μπορέσει ο εσωτερικός ελεγκτής να φέρει εις πέρας τις αρμοδιότητες του πρέπει να βοηθηθεί και από το περιβάλλον της επιχείρησης. Τα διοικητικά στελέχη είναι πρόπον να αφήσουν στους ελεγκτές την ελευθερία στις έρευνες που θέλουν να πραγματοποιήσουν για την πρόληψη της απάτης. Οι ελεγκτές θα πρέπει να ερευνηθούν εάν το περιβάλλον της επιχείρησης επιτρέπει και αντιλαμβάνεται την σημασία του ελέγχου στην καθημερινή εργασία. Ακόμη, εάν η επιχείρηση έχει θέσει ρεαλιστικούς στόχους που μπορούν να επιτευχθούν σύμφωνα με την ήδη πορεία της επιχείρησης αλλά ακόμα και αν στην εταιρική πολιτική της αναφέρονται οι κυρώσεις για οποιαδήποτε ανάρμοστη πράξη διεξαχθεί (Omoteso & Obalola, 2014).

Οι έλεγχοι που πραγματοποιούνται αποφέρουν αποτελέσματα, εξίσου στις επιχειρήσεις αλλά και στους ίδιους τους ελεγκτές. Αυτό έχει ως αποτέλεσμα, οι έλεγχοι να δημιουργούν στους εσωτερικούς ελεγκτές ένα έντονο αίσθημα ικανοποίησης καθώς το ποσοστό εμφάνισης της απάτης έχει υποστεί μείωση. Ωστόσο, πάντα υπάρχουν περιθώρια βελτίωσης και ειδικά στο τμήμα της διεύθυνσης (A., 1990). Η πρώτη αδυναμία που παρουσιάζει το τμήμα της διεύθυνσης είναι ο εσωτερικός έλεγχος. Πράγματι, όλες οι επιχειρήσεις έχουν αναπτύξει στο εσωτερικό τους, τον συγκεκριμένο κλάδο, δηλαδή έχουν προσλάβει εσωτερικούς ελεγκτές και προσπαθούν με κάθε τρόπο να προστατευτούν εντοπίζοντας οποιαδήποτε απειλή. Παρόλα αυτά οι έλεγχοι που πραγματοποιούνται στο εσωτερικό της επιχείρησης δεν αποδίδουν όσο τα διευθυντικά στελέχη επιθυμούν καθώς θεωρούνται αδύναμοι με αποτέλεσμα να μην επιτυγχάνονται οι στόχοι που είχαν τεθεί με την δημιουργία του αρμόδιου κλάδου στο εσωτερικό. Ωστόσο, υπάρχουν ελεγκτές που έχουν αφοσιωθεί στον τομέα του ελέγχου και στην προστασία των επιχειρήσεων από απειλές απάτης, όμως δεν επαρκούν καθώς είναι πολύ μικρό το ποσοστό ελεγκτών που έχει εμφυσήσει στο τομέα αυτό .

Ένας λογιστής για να αποφασίσει να ακολουθήσει το επάγγελμα του ελεγκτή πρέπει να διαφοροποιηθεί από την μάζα του επαγγέλματος και να διαμορφώσει κατάλληλα τον χαρακτήρα του. Το κύριο χαρακτηριστικό που πρέπει να αναπτύξουν είναι η σιγουριά στο εγώ τους, πιο αναλυτικά πρέπει να είναι άνθρωποι που εμπιστεύονται την

κρίση και την γνώση τους χωρίς ενδοιασμούς με αποτέλεσμα να πιστεύουν ότι μπορούν να ανταπεξέλθουν και να εμποδίσουν οτιδήποτε εμφανιστεί στο πέρασμα τους. (Hazami-Ammar, 2019) (Westhausen, 2017)

Οι ελεγκτές στον τομέα της εργασίας τους οφείλουν να εξασκούν συνεχώς τις δεξιότητες επικοινωνίας τους καθώς σε καθημερινή βάση απαιτείται η σωστή χρήση της ελληνικής διαλέκτου είτε προφορική είτε γραπτή καθώς αυτός είναι ο μόνος τρόπος να επικοινωνούν και να μεταδίδουν σωστά στους εργαζόμενους και τα διευθυντικά στελέχη τις ευθύνες τους και τα πορίσματα που έχουν αποδοθεί. Η Marks (2001) αναφέρει πως οι ελεγκτές πρέπει να «ελέγχουν ταχύτερα και να αυξάνουν την έμφαση στην παροχή συμβούλων για κινδύνους και ελέγχους σε πραγματικό χρόνο». Οι ελεγκτές δεν ευθύνονται μόνο στους εργαζόμενους τις εκάστοτε επιχείρησης αλλά και στους πελάτες και προμηθευτές που έχουν άμεση επαφή με την επιχείρηση.

Η επικοινωνία είναι ο πιο σημαντικός παράγοντας που θα οδηγήσει έναν ελεγκτή να θεωρηθεί επαγγελματίας στο είδος του. Τα ανεπτυγμένα επίπεδα επικοινωνίας θα αποτελέσουν τροχοπέδη στην βελτίωση των ελέγχων που θα διαπράττονται σε καθημερινή βάση. Το Αμερικάνικο Ινστιτούτο Ορκωτών Λογιστών (AICPA) (2004) αναφέρει την αναγκαιότητα της επικοινωνίας στο επάγγελμα του ελεγκτή: «Οργανώνει και εμφανίζει αποτελεσματικά πληροφορίες, ώστε να είναι σημαντικές για την ομάδα υποδοχής. Εκφράζει πληροφορίες και έννοιες με συνοπτικότητα και σαφήνεια κατά την συγγραφή και την ομιλία. Λαμβάνει και προέρχεται από άμεσα και έμμεσα μηνύματα, ανάλογα με την περίπτωση, κατά την ακρόαση, την ανάγνωση, τη γραφή και την ομιλία. Χρησιμοποιεί διαπροσωπικές δεξιότητες για να διευκολύνει την αποτελεσματική αλληλεπίδραση. Τοποθετεί πληροφορίες στο κατάλληλο πλαίσιο κατά την ακρόαση, την ανάγνωση, τη γραφή και την ομιλία. Επιλέγει κατάλληλα μέσα για τη διάδοση ή τη συσσώρευση πληροφοριών» (Smith, 2005).

Αρκετοί αρμόδιοι τονίζουν πως η επικοινωνία θα αποτελέσει ένα σημαντικό παράγοντα στην εξέλιξη του λογιστικού επαγγέλματος. Οι ίδιοι ελεγκτές πρέπει να στραφούν στην εξέλιξη των δεξιοτήτων τους στην επικοινωνία προκειμένου να δημιουργήσουν το προβάδισμα που θα τους εξελίξει. Συγκεκριμένα ο Piehl (2003) θεωρεί ότι το επάγγελμα των λογιστών «..... Συνεχής επαγγελματική εκπαίδευση, επάρκεια με την τεχνολογία και τα διαπιστευτήρια που αποδεικνύουν την ικανότητα τους». Παράλληλα, η διοίκηση επιθυμεί οι ελεγκτές που θα συνεργαστούν να δώσουν

ουσιαστικές λύσεις σε όλα τα προβλήματα που θα εμφανιστούν, αυτός είναι και ο λόγος που πρέπει να ελέγξει με σωστή κρίση και προσοχή τα χαρακτηριστικά και τις εξειδικευμένες γνώσεις των συνεργατών που θα προσλάβει. Αξίζει να τονιστεί πως ο ελεγκτής δεν αποτελεί απλά τον προστάτη της επιχείρησης στην μη εμφάνιση πράξεων απάτης ή στην εύρεση των πράξεων που έχουν ήδη επιτευχθεί αλλά παρέχουν στην διοίκηση ελεγχόμενες πληροφορίες ώστε να παρθούν οι κατάλληλες επιχειρηματικές αποφάσεις.

Είναι εύκολα κατανοητό πως με την πάροδο των χρόνων υπάρχει έντονη εξέλιξη στην ζωή μας και ειδικά στον τομέα της τεχνολογίας. Όλες οι κινήσεις στην καθημερινότητα βασίζονται σε ένα ποσοστό στην τεχνολογία. Όλα τα επαγγέλματα από τα πιο απλά έως και τα πιο σύνθετα αλλάζουν τον τρόπο λειτουργίας προκειμένου η τεχνολογία να τους βοηθήσει στην πιο εύκολη και καλή λειτουργία. Ωστόσο, το επάγγελμα του λογιστή δυσκολεύεται να ενσωματώσει την τεχνολογία στην καθημερινή εργασία. Η τεχνολογία μπορεί να δώσει προβάδισμα στους ελεγκτές-λογιστές στην εργασία τους να είναι πιο άμεση, γρήγορη και ασφαλής από τυχόν λάθη. Ίσως η άρνηση τους βασίζεται στον φόβο της εξαφάνισης του επαγγέλματος, καθώς οι έλεγχοι με την χρήση προγραμμάτων θα είναι πιο εύκολη στην χρήση και για υπάλληλο. Παρόλα αυτά, τα τελευταία χρόνια παρατηρείται ότι μεγάλες ελεγκτικές εταιρίες κάνουν βήματα ώστε να κατανοήσουν και να υιοθετήσουν την τεχνολογική εξέλιξη.

Κανένας όμως δεν εγγυάται ότι η χρήση της τεχνολογίας θα αποτρέψει τα σφάλματα και τις απάτες που μπορούν να διαπραχθούν σε μια επιχείρηση. Οι ελεγκτές που κάνουν χρήση τη τεχνολογίας στην εργασία τους πρέπει να έχουν γνώση της σωστής ανάλυσης μεγάλων δεδομένων, δηλαδή η ανάλυση και η συγκέντρωση πληροφοριών που πρέπει να χρησιμοποιηθούν αλλά και ποια στοιχεία δεν πρέπει να λάβουν υπόψη τους. Επιπρόσθετα, η χρήση της τεχνολογίας υπάρχει στην σκέψη των ελεγκτών αλλά ακόμα και αυτοί που την δοκιμάζουν δεν παίρνουν την πρωτοβουλία να την εντάξουν στις εκθέσεις τους. Η σωστή ενημέρωση και εκπαίδευση όμως θα τους βοηθήσει να κατανοήσουν την αναγκαιότητα χρήσης της στον πιο εύκολο σωστό έλεγχο (Elder, Kattelus, & Ward, 1995).

Η εργασία του ελεγκτή είναι δύσκολη και απαιτητική καθώς οι ευθύνες είναι πολλές και τα αποτελέσματα θα επηρεάσουν την επιχείρηση είτε θετικά είτε αρνητικά. Οι ελεγκτές προκειμένου να βοηθήσουν τις επιχειρήσεις να αποφύγουν τυχόν σφάλματα

και απάτες κατά την λειτουργία τους συλλέγουν τα οικονομικά στοιχεία και διάφορες πληροφορίες από τους εργαζόμενους. Ο ελεγκτής είναι καλό να δώσει στον εργαζόμενο την ασφάλεια ότι ο ρόλος του είναι βοηθητικός προκειμένου να λάβει όλες τις πληροφορίες που απαιτεί η έρευνα του. Η ανάπτυξη ενός κλίματος εμπιστοσύνης θα δώσει την δυνατότητα στον ελεγκτή να μεταλαμπαδεύσει τις ιδέες και τις αντιλήψεις του στον εργαζόμενο με αποτέλεσμα να τις ενστερνιστεί άθελα του και αυτός θα είναι ο κύριος λόγος που θα αποτρέψει τον εργαζόμενο να προβεί σε οποιαδήποτε πράξη απάτης. Όλα τα στοιχεία αυτά τα ελέγχουν προς την ορθότητα τους και έπειτα με διαισθητικό ή προληπτικό τρόπο επεξεργάζονται τα τελικά δεδομένα. Κάθε ελεγκτής έχει τον δικό του τρόπο επεξεργασίας των δεδομένων που συλλέγει, ο τρόπος που θα επιλεγεί θα επηρεάσει και το τελικό αποτέλεσμα. Όσα περισσότερα δεδομένα συλλέγει ένας ελεγκτής τόσο πιο δύσκολο το αποτέλεσμα καθώς αρκετές φορές υπάρχουν δομημένα και αδόμητα δεδομένα. Τα δεδομένα πρέπει να διαχωριστούν να κρατηθούν αυτά που θεωρούνται σημαντικά στον κάθε έλεγχο καθώς η υπερφόρτωση δεδομένων οδηγεί σε μεγάλο όγκο στοιχείων με αποτέλεσμα μη βέλτιστων οικονομικών και ελεγκτικών κρίσεων (Hamdam, Jusoh, Yahya, Abdul Jalil, & Zainal Abidin, 2022).

Ανεξάρτητα με την οποιαδήποτε υλική βοήθεια το πιο σημαντικό για έναν ελεγκτή είναι ο χαρακτήρας του αλλά και η μόρφωση που έχει λάβει. Το προσόν που όλοι αναφέρουν ως το πιο σύνηθες και απαραίτητο για τον «σωστό» ελεγκτή είναι η ικανότητα επικοινωνίας. Οι ελεγκτές είναι απαραίτητο να έχουν δεξιότητες γραπτής και προφορικής επικοινωνίας καθώς να βοηθούν στην εύκολη κατανόηση των πορισμάτων. Έχουν άμεση και καθημερινή επικοινωνία με την διοίκηση, με τους συναδέλφους ωστόσο και με τους εξωτερικούς ελεγκτές. Όλοι οι άμεσα ενδιαφερόμενοι περιμένουν οι ελεγκτές να μπορούν να εξηγήσουν με σαφήνεια όλες τις απαραίτητες πληροφορίες (Smith, 2005).

Ο Sawyer διαχωρίζει τον τρόπο που λειτουργεί ο εσωτερικός ελεγκτής μέσα σε μια επιχείρηση σε δυο διαφορετικά είδη ανεξαρτησίας.

1. Ανεξαρτησία επαγγελματία

Αναφέρεται στην αντικειμενικότητα που εσωτερικού ελεγκτή στην διαδικασία ελέγχου και παρουσίασης των στοιχείων στους μετόχους

2. Επαγγελματική ανεξαρτησία

Αναφέρεται στην εικόνα που σχηματίζουν οι άνθρωποι για τους εσωτερικούς ελεγκτές για την οπτική και ρεαλιστική τους ματιά

Ένας πολύ σημαντικός παράγοντας προκειμένου να θεωρηθεί η δουλειά ενός ελεγκτή αξιόπιστη είναι η πλήρης ανεξαρτησία του από την επιχείρηση. Καλό είναι να εξετάζεται η ανεξαρτησία του κάθε ελεγκτή που εργάζεται ή πρόκειται να εργαστεί στην επιχείρηση για να διαφυλάσσεται η αντικειμενικότητα του. Οι οικονομικές σχέσεις αλλά και αν ο ελεγκτής είναι μέρος της επιχείρησης στην διοίκηση ή ως υπάλληλος είναι κριτήρια που πρότειναν οι Pasewark και Wilkerson.

Ο ρόλος του ελεγκτή δεν στηρίζεται μόνο στον έλεγχο για την εύρεση κάποιας μορφής απάτης αλλά και στην πρόληψη της. Κάθε πελάτης της επιχείρησης ή εν δυνάμει είναι καλό να ελεγχθεί ώστε να μην επηρεάσει την ανεξαρτησία του ελεγκτή. Προκειμένου ο έλεγχος να τηρεί τις προϋποθέσεις αλλά να διεξάγει και τα σωστά αποτελέσματα ο ελεγκτής στηρίζεται στα ακόλουθα (Vanasco, Auditor independence: an international perspective, 1996):

1. Εξετάζει τον πελάτη ως προς τις πηγές ισχύος
Ως πηγές ισχύος αναφέρονται
 - Η εξουσιαστική εξουσία
 - Ο έλεγχος ανταμοιβών
 - Η προσωπική δύναμη
 - Η καταναγκαστική δύναμη
2. Εκτιμάει αν ο πελάτης μπορεί να εξασκήσει την εξουσία του πάνω στον ελεγκτή
3. Εκτιμάει αν η εξουσία του πελάτη επηρεάζει αισθητά τον ελεγκτή

2.5 Ο ρόλος του εξωτερικού ελεγκτή

Η ύπαρξη εσωτερικού ελέγχου σε μια επιχείρηση δηλώνει την θέληση που κατέχει προκειμένου να αντιμετωπιστούν τυχόν προβλήματα που θα εμφανιστούν. Οι κίνδυνοι που μπορεί να εμφανιστούν είναι πάσης φύσεως και χωρίς ένα σύστημα συνεχούς ελέγχου είναι εύκολο η επιχείρηση να πληγεί. Ο εξωτερικός ελεγκτής ωστόσο που κύριο ρόλο έχει να ελέγχει την αλήθεια και την δικαιοσύνη σε μια επιχείρηση βασίζεται στην δήλωση ελέγχου που καταθέτουν οι εσωτερικοί ελεγκτές. Αρκετές φορές ένας έλεγχος που διαπράττει ο εξωτερικός ελεγκτής είναι μικρότερου μεγέθους από αυτόν

που οι εσωτερικοί ελεγκτές διαπράττουν (Compernelle, 2018). Παρόλα αυτά οι εξωτερικοί ελεγκτές επιβεβαιώνουν την σωστή εργασία των εσωτερικών ελεγκτών και δίνουν στους διευθυντές της κάθε επιχείρησης την σωστή πορεία που διενεργούν.

Οι εξωτερικοί ελεγκτές έχουν μια άρρηκτα συνδεδεμένη σχέση με του εσωτερικούς ελέγχους μιας επιχείρησης ωστόσο η σχέση αυτή μπορεί να μειωθεί αισθητά ανάλογα με την πορεία που θα ακολουθηθεί από τους εσωτερικούς ελεγκτές.

Ένα από τα πιο σημαντικά χαρακτηριστικά που πρέπει να είναι εμφανή σε κάθε ελεγκτή είναι η αντικειμενικότητα. Αυτό το χαρακτηριστικό δηλώνει στοιχεία ειλικρίνειας και συγχρόνως αποβάλλει κάθε είδος συμφέροντος.

Είναι σημαντικό να ερωτηθεί κανείς με τι διαδικασία σκέψης ένας εξωτερικός ελεγκτής αποφασίζει τον τρόπο που θα κινηθεί σε κάθε έλεγχο δηλαδή ποιες κατευθυντήριες γραμμές θα ακολουθήσει. Ο Τζόνσον (1971) υποστηρίζει πως η σκέψη βασίζεται στην:

- Προετοιμασία για πνευματική δραστηριότητα
- Παραγωγική σκέψη
- Κρίση

Η προετοιμασία είναι όλοι οι παράγοντες που μπορούν να επηρεάσουν τον ανθρώπινο νου στην σκέψη και στις αποφάσεις του. Η παραγωγική σκέψη οφείλεται στον καθένα ξεχωριστά καθώς εστιάζει στην έρευνα εναλλακτικών λύσεων για το κάθε πρόβλημα που καλούνται να αντιμετωπίσουν. Τέλος, η κρίση είναι τελική πράξη απόφασης του κάθε προβλήματος.

Είναι πολύ δύσκολο να κριθεί η κρίση των εξωτερικών ελεγκτών στις αποφάσεις που εν τέλει θα πάρουν. Στην τελική απόφαση δεν υπάρχουν γραμμές που μπορεί κάποιος ελεγκτής να ακολουθήσει, η απόφαση είναι προσωπική και διαφέρει κάποιες φορές αισθητά από ελεγκτή σε ελεγκτή (Jaffar, Ahmad, & Sulaiman, 2022).

Ένας εξωτερικός ελεγκτής έχει ως πρωταρχικό ρόλο να εξετάζει τις οικονομικές καταστάσεις των επιχειρήσεων που έχουν ήδη αξιολογηθεί από τον εσωτερικό ελεγκτή. Αυτό οδηγεί στην διευκρίνιση του ρόλου λέγοντας πως ο ρόλος του εξωτερικού ελεγκτή είναι η αξιολόγηση και διόρθωση του εσωτερικού συστήματος ελέγχου προκειμένου να μπορεί να ανταπεξέλθει και να εντοπίσει τυχόν σφάλματα. Ο

εξωτερικός ελεγκτής είναι αυτός που θα αποφασίσει εάν θα ακολουθήσει τις ενδείξεις από τον εσωτερικό έλεγχο ή θα επέμβει κάνοντας τον δικό του έλεγχο από την αρχή.

Ο χρόνος που απαιτείται για έναν εξωτερικό ελεγκτή να πραγματοποιήσει τους απαραίτητους ελέγχους για να βγουν τα πορίσματα είναι μεγάλος καθώς συνδέεται με τον όγκο της επιχείρησης. Ίσως λοιπόν οι εσωτερικοί ελεγκτές και ο έλεγχος που πραγματοποιούν συνδράμουν στην ευκολότερη και πιο γρήγορη διεξαγωγή των αποτελεσμάτων. Αυτό οδηγεί στην πιο σωστή επιλογή λύσεων για συμμόρφωση στην αντίστοιχη επιχείρηση (H., A., R., & I, 2004).

Μια επιχείρηση επιλέγει να συνεργαστεί με έναν εξωτερικό ελεγκτή επειδή οι αρμοδιότητες του στον επαγγελματικό χώρο είναι να εντοπίζει και να αξιολογεί τον κίνδυνο πριν γίνει πλήρως αισθητός από όλους. Προκειμένου να εκτελέσει σωστά τις αρμοδιότητες του είναι επιθυμητό να έχει τις κατάλληλες πληροφορίες για το περιβάλλον της επιχείρησης. Μια ομάδα εξωτερικών ελεγκτών προκειμένου να αποτυπώσει τα αποτελέσματα της έρευνας στην διοίκηση της εκάστοτε επιχείρησης απαιτεί αρκετό χρόνο ώστε να επιτευχθούν οι ελεγκτικές διαδικασίες. Ωστόσο, η ελεγκτική έρευνα ξεκινά από το τέλος του οικονομικού έτους μια επιχείρησης και ολοκληρώνεται με την έκθεση που επιβάλλει ο ελεγκτής (Lee & Park, 2016).

Ο ελεγκτής που θα ορίσει η επιχείρηση να εργαστεί προς όφελος της, δηλαδή να την προστατέψει από τυχόν σφάλματα οι απάτες, οφείλει να εμβαθύνει στο ποια είναι η επιχείρηση αυτή. Ο κλάδος που είναι ενταγμένη η εκάστοτε επιχείρηση, η στρατηγική που οι υπεύθυνοι χρησιμοποιούν αλλά και η πορεία της μέσω των οικονομικών της καταστάσεων είναι ένας μεγάλος όγκος πληροφοριών που ο ελεγκτής πρέπει να αποστηθίσει ώστε να εργαστεί σωστά. Η πραγματικότητα όμως διαφέρει από αυτό που σκέφτεται ο ανθρώπινος νους, καθώς λίγοι ελεγκτές είναι αυτοί που έχουν εμπειρία και μπορούν ουσιαστικά να προστατέψουν την επιχείρηση από πράξης απάτης. Οι περισσότεροι μαθαίνουν από διάφορες έρευνες πώς να λειτουργήσουν ή ακόμα καλύτερα ποια να είναι τα βήματα τους ώστε να προσπαθήσουν να βοηθήσουν (Lloyd Bierstaker, Hunton, & Thibodeau, 2012).

Οι εξωτερικοί ελεγκτές εξασκούν το επάγγελμα τους μεμονωμένα, σαν μικρές οντότητες με την δημιουργία ενός γραφείου και συνεργάζονται με επιχειρήσεις, ελεύθερους επαγγελματίες κλπ. Ένας εξωτερικός ελεγκτής εστιάζει στην εύρεση της αλήθειας μέσα σε μια οικονομική κατάσταση που θα λάβει στα χέρια του. Θα

προσπαθήσει να ερευνήσει όσα περισσότερα μπορεί με τα στοιχεία που θα του δοθούν από τις επιχειρήσεις, ωστόσο προκειμένου να διασφαλίσει την αλήθεια θα εμβαθύνει ακόμα και στη λειτουργία του εσωτερικού ελέγχου.

Τα ελεγκτικά πρότυπα που ακολουθεί ο ελεγκτής είναι αυτά που το καθοδηγούν στο κάνει τις σωστές κινήσεις. Η αμοιβαία εμπιστοσύνη μεταξύ ενός εσωτερικού και εξωτερικού ελέγχου είναι μεγάλη καθώς και τα δυο μέρη έχουν ως στόχο της αποφυγή της απάτης και την προστασία της επιχείρησης από όλους τους παράγοντες. Οι εξωτερικοί ελεγκτές χρειάζονται την ενημέρωση, αλλά και την καθοδήγηση από τον εσωτερικό έλεγχο δηλαδή που θα πρέπει να εστιάσουν σε ποιους οφειλότες, πελάτες ακόμα στους εργαζόμενους. Είναι εύκολα κατανοητό ότι είναι άγνωστοι για τον κύκλο της επιχείρησης με αποτέλεσμα να μην υπάρχει το πνεύμα της συνεργασίας για αυτό απαιτείται η βοήθεια. Παράλληλα, οι εξωτερικοί ελεγκτές λόγω της λεπτομερείς έρευνας για την κάθε εργασία σπαταλούν πολλές ώρες εργασίας ώστε να βγάλουν το καλύτερο αποτέλεσμα και να βοηθήσουν, η σωστή εργασία από τον εσωτερικό έλεγχο δίνει την δυνατότητα στους ερχόμενους ελεγκτές να ολοκληρώσουν το έργο τους με μεγαλύτερη ταχύτητα. Παρόλο που η συνεργασία με τον εσωτερικό ελεγκτή κρίνεται αναγκαία για πολλούς λόγους σε όλη τη διαδικασία το κριτήριο του μέτρου αλλά και η απομάκρυνση προκειμένου μην αλλοιωθεί η αντικειμενικότητα που τους διακατέχει είναι αναγκαία (H., A., R., & I, 2004).

Κεφάλαιο 3: Μεθοδολογία Έρευνας

3.1. Εισαγωγή

Στο κεφάλαιο που ακολουθεί παρουσιάζεται η μεθοδολογία της έρευνας που πραγματοποιήθηκε προκειμένου να εξετασθεί η απάτη και η διαχείριση κινδύνων σε επιχειρήσεις με έδρα την πόλη των Ιωαννίνων. Αρχικά, προσδιορίζεται ο πληθυσμός και το δείγμα της έρευνας, ενώ στην συνέχεια βάση του ερωτηματολογίου αναλύονται οι ερωτήσεις και οι απαντήσεις της έρευνας.

3.2. Δείγμα

Οι πράξεις απάτης αλλά και οι κίνδυνοι που μπορούν να εμφανιστούν πλήττουν τις περισσότερες επιχειρήσεις στην Ελλάδα και ιδιαίτερα σε πόλεις που οι ανάγκες των ανθρώπων μεγεθύνονται. Το περιβάλλον της κάθε επιχείρησης είναι ο πληθυσμός της έρευνας. Δεδομένου των παραπάνω το δείγμα της έρευνας αποτελείται από

εσωτερικούς ελεγκτές, εξωτερικούς ελεγκτές, υπεύθυνους, λογιστές, υπαλλήλους αλλά και όλο το περιβάλλον της κάθε επιχείρησης σε οποιαδήποτε θέση.

3.3. Ερωτηματολόγιο Έρευνας

Για τις ανάγκες της έρευνας, αφού πραγματοποιήθηκε έρευνα και ανάλυση όλης της βιβλιογραφίας, δημιουργήθηκε ένα δομημένο ερωτηματολόγιο το οποίο στάλθηκε ηλεκτρονικά σε εργαζόμενους ελληνικών επιχειρήσεων με έδρα τον νομό Ιωαννίνων. Το ερωτηματολόγιο αποτελεί μια από τις πιο αποδοτικές μεθόδους συλλογής στοιχείων για τις ποσοτικές έρευνες, καθώς το δείγμα προσεγγίζεται με εύκολο τρόπο, δεν απαιτεί πολύ χρόνο και καθόλου κόστος. Οι ερωτήσεις είναι αυθεντικές από το άτομο που διαπράττει την ίδια την έρευνα, χρησιμοποιώντας την Φόρμα της Google. Τους μήνες Απρίλιος έως Αύγουστος του 2021 στάλθηκαν 200 ερωτηματολόγια σε εργαζόμενους επιχειρήσεων που είχαν τις παρακάτω θέσεις εσωτερικού και εξωτερικού ελεγκτή, υπεύθυνου τμήματος, λογιστή αλλά και υπαλλήλου. Ωστόσο, τα αποτελέσματα που συγκεντρώθηκαν αφορούν 116 απαντήσεις, ποσοστό δηλαδή ανταπόκρισης 59%.

Το ερωτηματολόγιο αποτελείται από έξι βασικά μέρη. Το πρώτο μέρος βασίζεται σε ερωτήσεις που αφορούν τους ίδιους τους ερωτώμενους. Πιο συγκεκριμένα, οι ερωτήσεις αφορούν το φύλο του ερωτώμενου, την εκπαίδευση του αλλά και την θέση ευθύνης που κατέχει, το τομέα δραστηριοποίησης της επιχείρησης και τέλος των αριθμό των υπαλλήλων που απασχολεί.

Το δεύτερο μέρος αποτελείται από τις ερωτήσεις έξι έως εννέα που αναλύουν την επιρροή μιας πράξης απάτης στις ζωές των ανθρώπων. Με την ερώτηση έξι αξιολογείται ο βαθμός που μια πράξη απάτης επηρεάζει τους νέους συνεργάτες που μπορεί να έχει η ίδια επιχείρηση. Ο βαθμός που ένας υπάλληλος μπορεί να επηρεαστεί από οποιαδήποτε απάτη αντιμετωπίσει μετράτε από την ερώτηση επτά. Στην συνέχεια από την ερώτηση οκτώ εξετάζεται ο βαθμός που η απάτη μπορεί να έχει μερίδιο ευθύνης για την κρίση της οικονομίας μιας ολόκληρης χώρας. Με την τελευταία ερώτηση της δεύτερης ομάδας αξιολογείται ο βαθμός που μια πράξη απάτης μπορεί να αποτραπεί λόγω της εταιρικής διακυβέρνησης που έχει υιοθετηθεί από τις επιχειρήσεις.

Στη συνέχεια στο τρίτο μέρος οι ερωτήσεις που ακολουθούν είναι τέσσερις και παρουσιάζουν τις μορφές απάτης που συχνά εμφανίζονται στις επιχειρήσεις. Με την ερώτηση δέκα αξιολογείται η εμφάνιση μιας τέτοιας πράξης με την μορφή της εικονικής αγοράς. Στο ίδιο πλαίσιο με την προηγούμενη ερώτηση ακολουθεί η ερώτηση

έντεκα με την οποία αναλύεται η εμφάνιση της απάτης με την μορφή της δωροδοκίας στο εσωτερικό της επιχείρησης. Στην συνέχεια, αναλύεται η ύπαρξη απάτης με την μορφή της υπεξαίρεσης περιουσιακών στοιχείων από την ερώτηση δώδεκα. Τέλος, με την ερώτηση δεκατρία εξετάζεται η εμφάνιση πράξεων απάτης με την μορφή των διαστρεβλωμένων οικονομικών καταστάσεων.

Στην συνέχεια με τις ερωτήσεις δεκατέσσερα έως είκοσι ένα μετρούνται οι τρόποι που η επιχείρηση προσπαθεί να αποτρέψει τις πράξεις απάτης. Με την πρώτη ερώτηση της τέταρτης ομάδας εξετάζεται ο βαθμός που η επιχείρηση προσπαθεί να διαχειριστεί και να εξαλείψει τους κινδύνους που θα εμφανιστούν. Με την ερώτηση δεκαπέντε αναλύεται ο έλεγχος που πραγματοποιεί η επιχείρηση πριν την πρόσληψη ενός νέου υπαλλήλου. Ο βαθμός που η επιχείρηση υποχρεώνει τους υπαλλήλους της να παρακολουθήσουν σεμινάρια κατανόησης απάτης παρουσιάζεται με την ερώτηση δεκαέξι. Στην συνέχεια, με την ερώτηση δεκαεπτά αξιολογείται η πρόσληψη προσωπικού μόνο για την εξάλειψη της απάτης ενώ με την ερώτηση δεκαοχτώ εξετάζεται εάν το υπάρχον προσωπικό μπορεί να αντιληφθεί μια πράξη απάτης πριν την ολοκλήρωση της. Η εκπαίδευση των εργαζομένων λόγω των πολλών κινδύνων επηρεάζουν την επιχείρηση και αυτό μετράτε με την ερώτηση δεκαεννέα. Με την ερώτηση είκοσι αξιολογείται ο βαθμός που η επιχείρηση αντιμετωπίζει κινδύνους με ευθύνη των διοικητικών στελεχών και με την ερώτηση είκοσι ένα εξετάζεται η υιοθέτηση τεχνολογικών εργαλείων από την επιχείρηση προκειμένου να αποτελέσουν στοιχεία άρσης πράξεων απάτης. Τελευταία ερώτηση για αυτή την ομάδα αναλύεται πόσο πιθανό είναι η επιχείρηση να αντιμετωπίσει απάτες με κύρια υπαιτιότητα τους ίδιους τους εργαζόμενους.

Η πέμπτη ομάδα παρουσιάζει έξι ερωτήσεις που βασίζονται ολοκληρωτικά στον ρόλο του εσωτερικού ελεγκτή στην λειτουργία της επιχείρησης. Με την ερώτηση είκοσι τρία αναλύεται ο επηρεασμός που ασκεί ο εσωτερικός ελεγκτής στην αντικειμενικότητα και το σκεπτικό του εργαζομένου. Στην συνέχεια, με την ερώτηση είκοσι τέσσερα παρουσιάζεται ο βαθμός που δημιουργείται το αίσθημα του φόβου λόγω της ύπαρξης του ελεγκτή ενώ με την επόμενη ερώτηση αξιολογείται ο βαθμός που η ύπαρξη του βασίζεται στον συμβουλευτικό ρόλο της επιχείρησης προς το συμφέρον της. Η απάτη των διοικητικών στελεχών είναι εύκολο να ανακαλυφθεί από τον εσωτερικό ελεγκτή αναλύεται με την ερώτηση είκοσι έξι. Με την ερώτηση είκοσι επτά εξετάζεται εάν ο στόχος του εσωτερικού ελεγκτή είναι η ανίχνευση και πρόληψη των πράξεων απάτης.

Ο επηρεασμός βάση κώδικα επικοινωνίας που χρησιμοποιείται μεταξύ εσωτερικού ελεγκτή και εργαζομένων αναλύεται από την επόμενη ερώτηση. Τέλος, με την ερώτηση είκοσι εννέα αξιολογείται ο τρόπος ελέγχου του εσωτερικού ελεγκτή και αν οι εργαζόμενοι με έξυπνους χειρισμούς μπορούν να τους αποφύγουν και να ολοκληρώσουν το έργο τους.

Το τελευταίο μέρος του ερωτηματολογίου αποτελείται από τις ερωτήσεις τριάντα έως τριάντα τέσσερα και αφορούν τον ρόλο του εξωτερικού ελεγκτή. Με την πρώτη ερώτηση αξιολογείται ο βαθμός που ο εξωτερικός ελεγκτής θεωρείται αρμόδιος για την πρόληψη κινδύνου στην επιχείρηση. Στη συνέχεια, με την ερώτηση τριάντα ένα αναλύεται εάν υπάρχει σωστή επικοινωνία μεταξύ εσωτερικού και εξωτερικού ελεγκτή. Ο βαθμός επηρεασμού της αξιοπιστίας μιας επιχείρησης από τον εξωτερικό παρουσιάζεται με την επόμενη ερώτηση. Με την ερώτηση τριάντα δύο εξετάζεται εάν η επιλογή του εξωτερικού ελεγκτή βασίζεται στην εξειδίκευση που κατέχει. Με την τελευταία ερώτηση με αριθμό τριάντα τέσσερα αξιολογείται ο βαθμός που ο εξωτερικός ελεγκτής μπορεί να επιτύχει χωρίς την καθοδήγηση του εσωτερικού ελεγκτή.

3.4. Μεθοδολογία Στατιστικής Ανάλυσης

Με γνώμονα την πληρέστερη αποτύπωση του σκοπού χρησιμοποιήθηκε η περιγραφική στατιστική, όπου τα αποτελέσματα για όλες τις ερωτήσεις του ερωτηματολογίου παρουσιάστηκαν τόσο με την μορφή πινάκων όσο και με την μορφή διαγραμμάτων.

Κεφάλαιο 4: Αποτελέσματα Έρευνας

4.1. Εισαγωγή

Στο κεφάλαιο αυτό παρουσιάζονται τα αποτελέσματα της έρευνας που πραγματοποιήθηκε. Η έρευνα αυτή είχε την μορφή της περιγραφικής στατιστικής έτσι παρουσιάζονται τα αποτελέσματα σε μορφή πίνακα αλλά και διαγραμμάτων.

4.2. Παρουσίαση Αποτελεσμάτων Περιγραφικής Στατιστικής

Στο κεφάλαιο αυτό παρουσιάζονται τα αποτελέσματα της έρευνας που πραγματοποιήθηκε. Η έρευνα αυτή είχε την μορφή της περιγραφικής στατιστικής έτσι παρουσιάζονται τα αποτελέσματα σε μορφή πίνακα αλλά και διαγραμμάτων.

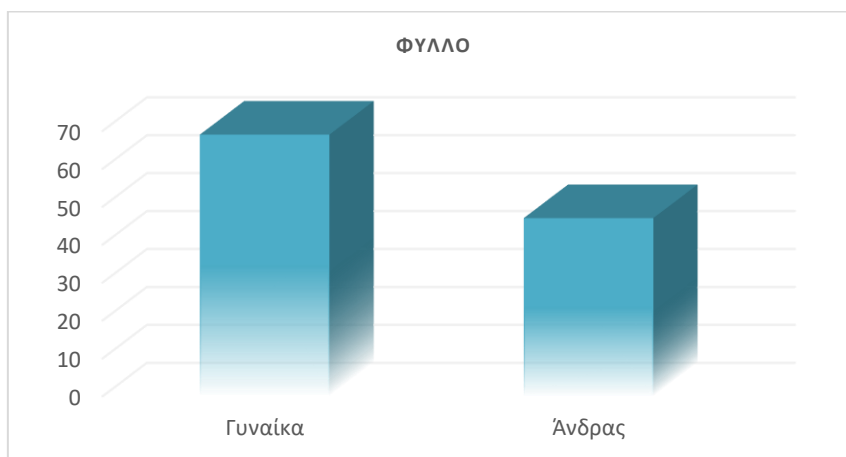
4.2.1 Τμήμα Α: Γενικές ερωτήσεις

Όπως έχει προαναφερθεί οι πρώτες πέντε ερωτήσεις θεωρούνται γενικές καθώς αφορούν τον ερωτώμενο και την επιχείρηση που ο ίδιος εργάζεται. Με την πρώτη ερώτηση εξετάζεται το φύλο του ερωτώμενου, μια δημογραφική ερώτηση μόνο για πληροφόρηση. Τα αποτελέσματα φαίνονται στον παρακάτω πίνακα.

Φύλλο ερωτώμενου		
	Απαντήσεις	Ποσοστό
Γυναίκα	69	59%
Άνδρας	47	41%

Πίνακας 1: Αποτελέσματα περιγραφικής στατιστικής ερώτηση 1

Όπως εύκολα γίνεται αντιληπτό από τον πίνακα από τις 116 απαντήσεις που δόθηκαν, οι γυναίκες κατέχουν το μεγαλύτερο ποσοστό που ισοδυναμεί με το 59% ενώ οι άνδρες το 41%. Τα παραπάνω αποτελέσματα παρουσιάζονται και στο διάγραμμα.

Γράφημα 1: Αποτελέσματα περιγραφικής στατιστικής ερώτηση 1

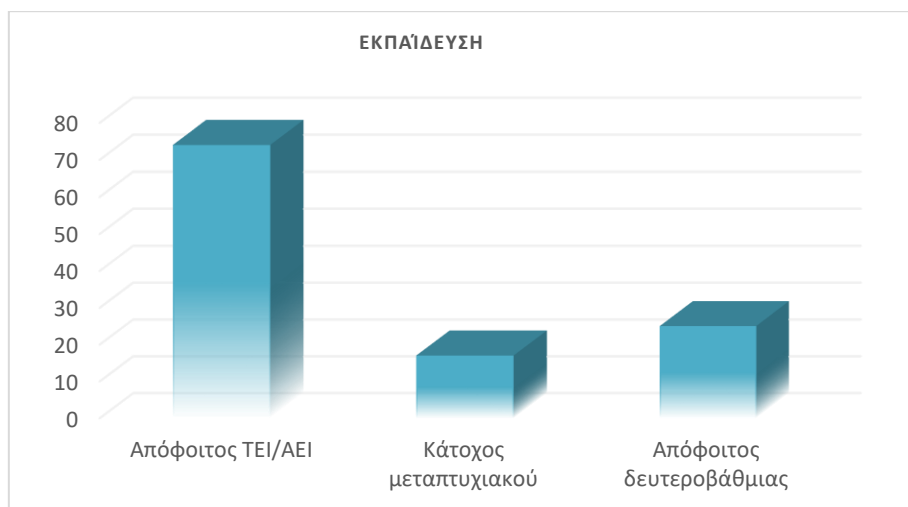
Με την δεύτερη ερώτηση αναλύεται η εκπαίδευση που κατέχει ο ερωτώμενος, τα αποτελέσματα παρουσιάζονται στον παρακάτω πίνακα.

Εκπαίδευση ερωτώμενου		
	Απαντήσεις	Ποσοστό
Απόφοιτος ΤΕΙ/ΑΕΙ	74	64%
Κάτοχος μεταπτυχιακού	17	15%
Απόφοιτος δευτεροβάθμιας	25	22%

Πίνακας 2: Αποτελέσματα περιγραφικής στατιστικής ερώτηση 2

Ο πίνακας αυτός απεικονίζει την εκπαίδευση που έχει στο βιογραφικό του ο κάθε ερωτώμενος με ένα ποσοστό που αγγίζει το 64% να έχουν πανεπιστημιακή μόρφωση,

μόλις το 15% να έχει στην κατοχή του κάποιον τίτλο μεταπτυχιακού και μόνο το 22% να είναι απόφοιτος λυκείου.

Γράφημα 2: Αποτελέσματα περιγραφικής στατιστικής ερώτηση 2

Η επόμενη ερώτηση αφορά την θέση που έχει ο ερωτώμενος στο εσωτερικό της επιχείρησης. Ο παρακάτω πίνακας εμφανίζει τα αποτελέσματα της ερώτησης.

Θέση ευθύνης		
	Απαντήσεις	Ποσοστό
Λογιστής	28	24%
Εσωτερικός ελεγκτής	12	10%
Υπάλληλος	45	39%
Υπεύθυνος τμήματος	16	14%
Άλλο	15	13%

Πίνακας 3: Αποτελέσματα περιγραφικής στατιστικής ερώτηση 3

Όπως φαίνεται στον παραπάνω πίνακα οι περισσότεροι ερωτώμενοι, 39% κατέχουν την θέση του υπαλλήλου. Ακολουθούν, οι λογιστές και οι υπεύθυνοι τμήματος με τα ποσοστά 24% και 14%. Οι ερωτώμενοι που απάντησαν ότι ανήκουν σε άλλη θέση έχουν το 13% ενώ οι εσωτερικοί ελεγκτές αντιστοιχούν μόλις στο 10%. Τα αποτελέσματα αυτά παρουσιάζονται και διαγραμματικά.

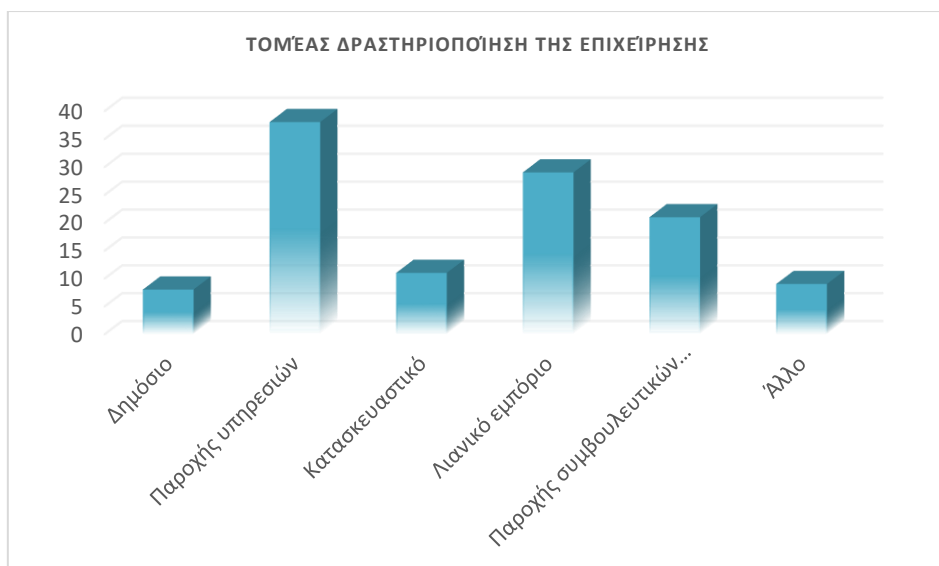
Γράφημα 3: Αποτελέσματα περιγραφικής στατιστικής ερώτηση 3

Η ερώτηση τέσσερα εξετάζει τον τομέα που δραστηριοποιείται η αντίστοιχη επιχείρηση με τα αποτελέσματα να παρατίθενται παρακάτω.

Τομέας δραστηριοποιήσεις επιχείρησης		
	Απαντήσεις	Ποσοστό
Δημόσιο	8	7%
Παροχής υπηρεσιών	38	33%
Κατασκευαστικό	11	9%
Λιανικό εμπόριο	29	25%
Παροχής συμβουλευτικών υπηρεσιών	21	18%
Άλλο	9	8%

Πίνακας 4: Αποτελέσματα περιγραφικής στατιστικής ερώτηση 4

Οι επιχειρήσεις που εργάζονται οι ερωτώμενοι ανήκουν σε διαφορετικούς τομείς το 33% εργάζεται σε επιχειρήσεις παροχής υπηρεσιών. Με ποσοστό 25% και 18% είναι επιχειρήσεις που ανήκουν στο λιανικό εμπόριο και στην παροχή συμβουλευτικών υπηρεσιών. Τέλος, ο κατασκευαστικός τομέας, το δημόσιο αλλά και άλλοι τομείς αντιστοιχούν στα ποσοστά 9%, 7% και 8%. Στο παρακάτω διάγραμμα απεικονίζονται τα παραπάνω ποσοστά.

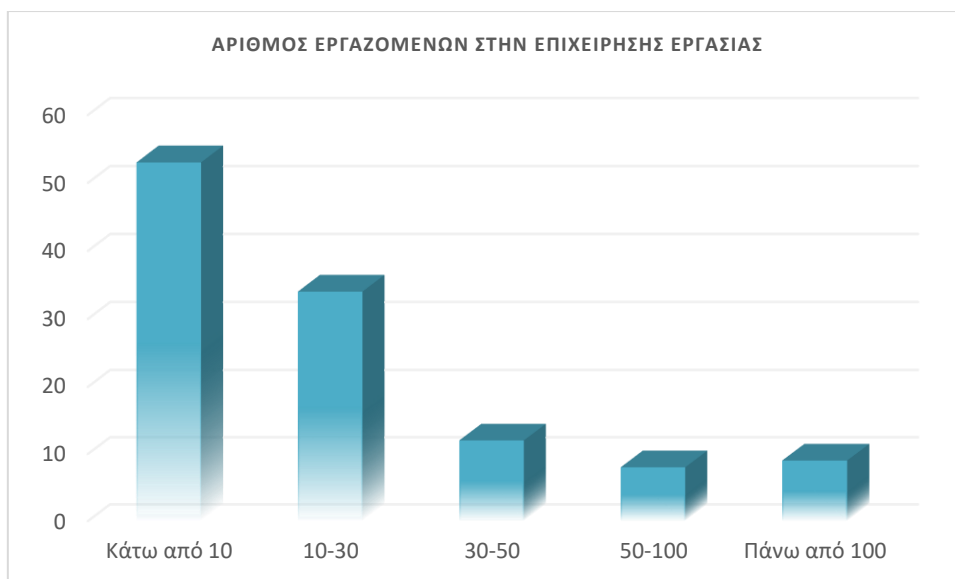
Γράφημα 4: Αποτελέσματα περιγραφικής στατιστικής ερώτηση 4

Με την τελευταία ερώτηση του πρώτου μέρους αξιολογείται το μέγεθος της επιχείρησης δηλαδή τον αριθμό των εργαζόμενων στο εσωτερικό της. Ο πίνακας παρουσιάζει τα αποτελέσματα.

Αριθμός εργατικού δυναμικού στο εσωτερικό της		
	Απαντήσεις	Ποσοστό
Κάτω από 10	53	46%
10-30	34	29%
30-50	12	10%
50-100	8	7%
Πάνω από 100	9	8%

Πίνακας 5: Αποτελέσματα περιγραφικής στατιστικής ερώτηση 5

Στα Ιωάννινα όπου εδρεύουν οι επιχειρήσεις που οι ερωτώμενοι εργάζονται είναι επιχειρήσεις που το δυναμικό τους είναι μικρό για αυτό και το μεγαλύτερο ποσοστό 46% ανήκει σε επιχειρήσεις με έως 10 εργαζόμενους. Οι επιχειρήσεις με εργαζόμενους 10 έως 30, 30 έως 50 και 50 έως 100 φέρουν τα ποσοστά 29%, 10% και 7%. Τέλος, μόλις το 8% είναι επιχειρήσεις με πάνω από 100 εργαζόμενους. Εύκολα αντιληπτό γίνεται και στο παρακάτω διάγραμμα.

Γράφημα 5: Αποτελέσματα περιγραφικής στατιστικής ερώτηση 5

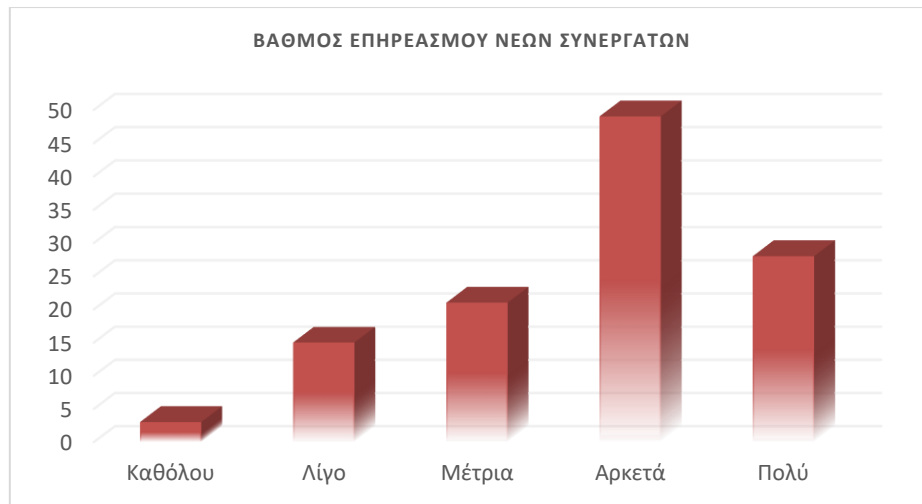
4.2.2 Τμήμα Β: Επιρροή μιας πράξης απάτης στις ζωές των συνεργατών

Το μέρος αυτό του ερωτηματολογίου αποτελείται από τρεις ερωτήσεις που παρουσιάζουν πως η απάτη στις επιχειρήσεις επηρεάζει τους συνεργάτες της, νέους ή παλιούς. Η πρώτη ερώτηση αφορά την επιρροή της απάτης στους νέους συνεργάτες. Στον πίνακα παρακάτω παρουσιάζονται οι απαντήσεις.

Βαθμός επηρεασμού νέων συνεργατών		
	Απαντήσεις	Ποσοστό
Καθόλου	3	3%
Λίγο	15	13%
Μέτρια	21	18%
Αρκετά	49	42%
Πολύ	28	24%

Πίνακας 6: Αποτελέσματα περιγραφικής στατιστικής ερώτηση 6

Από τον πίνακα παραπάνω παρατηρείται ότι το 42% απάντησε «αρκετά» στον βαθμό επηρεασμού της απάτης στους νέους συνεργάτες. Το 3% θεωρεί ότι οι νέοι συνεργάτες δεν θα επηρεαστούν καθόλου ενώ το 13% λίγο. Οι αναποφάσιστοι ερωτώμενοι που στηρίζουν το «μέτρια» στην απάντησή τους είναι το 18% ενώ τέλος το 24% πιστεύει ότι θα επηρεαστούν «πολύ». Η διαγραμματική παρουσίαση βοηθάει στην εύκολη κατανόηση του πίνακα.

Γράφημα 6: Αποτελέσματα περιγραφικής στατιστικής ερώτηση 6

Η επόμενη ερώτηση αφορά τον επηρεασμό που δέχονται οι εργαζόμενοι στην ψυχολογία τους βάσει της απάτης. Τα αποτελέσματα παρατίθενται παρακάτω.

Επέρχεται στην ψυχολογία των υπαλλήλων		
	Απαντήσεις	Ποσοστό
Καθόλου	2	2%
Λίγο	11	9%
Μέτρια	29	25%
Αρκετά	43	37%
Πολύ	31	27%

Πίνακας 7: Αποτελέσματα περιγραφικής στατιστικής ερώτηση 7

Τα μεγαλύτερα ποσοστά στην παραπάνω ερώτηση αντιστοιχούν στο 37%, 27% και 25% που αντιστοιχούν στις απαντήσεις των ερωτώμενων στο «αρκετά», «πολύ» και «μέτρια» κατανοώντας εύκολα οι εργαζόμενοι επηρεάζονται εύκολα από ότι συμβαίνει στο εσωτερικό της επιχείρησης. Μόλις το 9% και το 2% διαφωνεί και θεωρεί τους εργαζόμενους ανεπηρεαστους. Το διάγραμμα που ακολουθεί παρουσιάζει τις απαντήσεις.

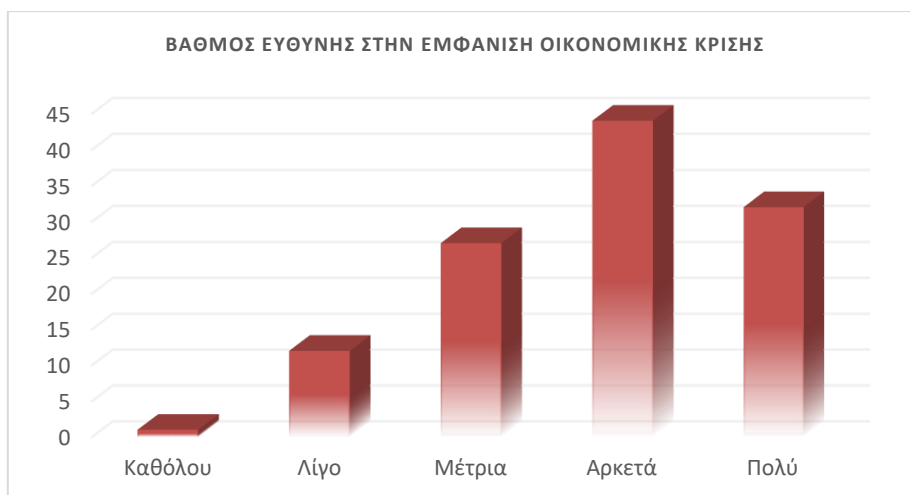
Γράφημα 7: Αποτελέσματα περιγραφικής στατιστικής ερώτηση 7

Η επόμενη ερώτηση βοηθά στην έρευνα εμφάνισης της οικονομικής κρίσης στην χώρα μας, εάν η απάτη φέρει κάποια ευθύνη στην εμφάνιση της κρίσης στις ζωές όλων. Τα αποτελέσματα εμφανίζονται στον πίνακα.

Ευθύνη της απάτης για την εμφάνιση της οικονομικής κρίσης		
	Απαντήσεις	Ποσοστό
Καθόλου	1	1%
Λίγο	12	10%
Μέτρια	27	23%
Αρκετά	44	38%
Πολύ	32	28%

Πίνακας 8: Αποτελέσματα περιγραφικής στατιστικής ερώτηση 8

Οι ερωτώμενοι που απάντησαν «αρκετά» σε αυτή την ερώτηση έχουν το 38% που είναι και το μεγαλύτερο ποσοστό. Στην συνέχεια ακολουθεί το 28% με την απάντηση «πολύ», το 23% με την απάντηση «αρκετά». Τέλος, οι απαντήσεις «λίγο και «καθόλου» έχουν τα ποσοστά 10% και 1%. Τα αποτελέσματα παρουσιάζονται στο διάγραμμα.

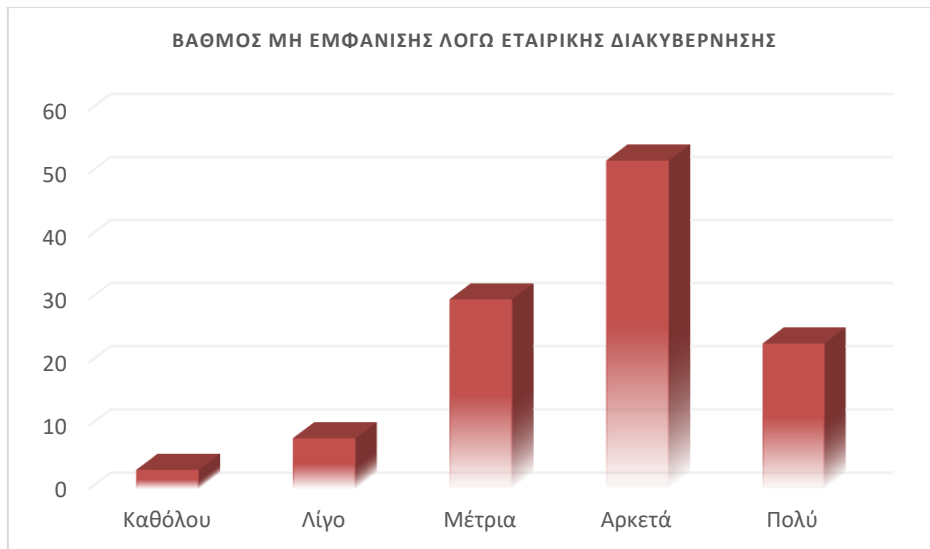
Γράφημα 8: Αποτελέσματα περιγραφικής στατιστικής ερώτηση 8

Η τελευταία ερώτηση του μέρους Β, διερευνά τον βαθμό που η εταιρική διακυβέρνηση βοηθά στην εξαφάνιση της απάτης στο εσωτερικό των επιχειρήσεων. Ο πίνακας παρουσιάζει τα αποτελέσματα.

Η εταιρική διακυβέρνηση αποτρέπει την εμφάνιση της απάτης		
	Απαντήσεις	Ποσοστό
Καθόλου	3	3%
Λίγο	8	7%
Μέτρια	30	26%
Αρκετά	52	45%
Πολύ	23	20%

Πίνακας 9: Αποτελέσματα περιγραφικής στατιστικής ερώτηση 9

Το μεγαλύτερο ποσοστό 45% πήρε η απάντηση «αρκετά», με το 26% και 20% ακολουθούν οι απαντήσεις των ερωτώμενων «μέτρια» και «πολύ». Ωστόσο, το 3% απάντησε «καθόλου» και το 7% «λίγο» στην εξαφάνιση της απάτης λόγω της εταιρικής διακυβέρνησης. Η διαγραμματική απεικόνιση παρακάτω παρουσιάζει τα αποτελέσματα.

Γράφημα 9: Αποτελέσματα περιγραφικής στατιστικής ερώτηση 9

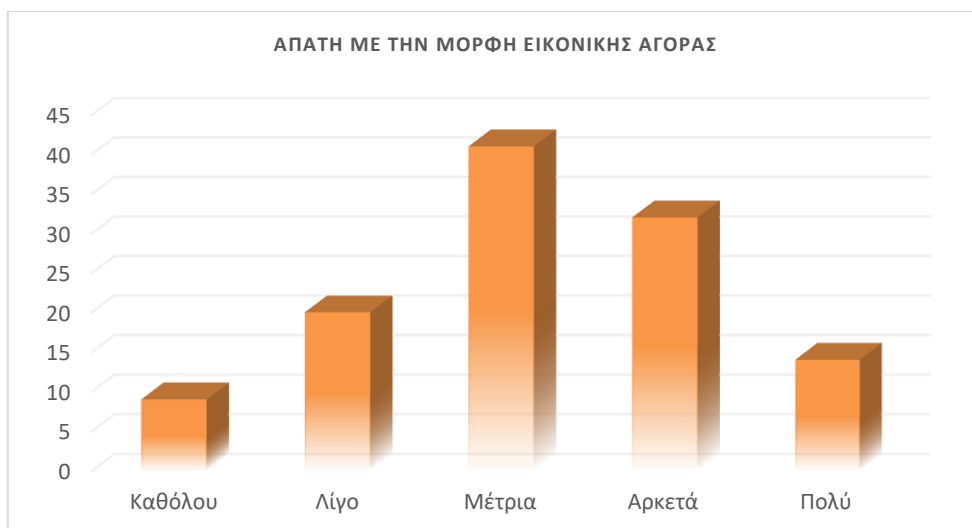
4.2.3 Τμήμα Γ: Οι μορφές της απάτης

Το τρίτο μέρος του ερωτηματολογίου αποτελείται από ερωτήσεις που παρουσιάζουν την συχνότητα εμφάνισης της απάτης με τις παρακάτω μορφές. Η πρώτη ερώτηση αυτής της ομάδας αναφέρει την απάτη με την μορφή της εικονικής αγοράς. Ο παρακάτω πίνακας δείχνει τις απαντήσεις των ερωτώμενων.

Με την μορφή της εικονικής αγοράς		
	Απαντήσεις	Ποσοστό
Καθόλου	9	8%
Λίγο	20	17%
Μέτρια	41	35%
Αρκετά	32	28%
Πολύ	14	12%

Πίνακας 10: Αποτελέσματα περιγραφικής στατιστικής ερώτηση 10

Το 12% των ερωτώμενων απάντησε ότι η απάτη με αυτή την μορφή εμφανίζεται «πολύ» στις επιχειρήσεις. Το 28% και το 35%, τα δυο μεγαλύτερα ποσοστά αυτής της ερώτησης απάντησαν «αρκετά» και «μέτρια» αντίστοιχα. Σε αντίθεση με το 17% που θεωρεί πως η απάτη εμφανίζεται «λίγο» ενώ το 8% «καθόλου». Παρακάτω εμφανίζεται η διαγραμματική απεικόνιση.

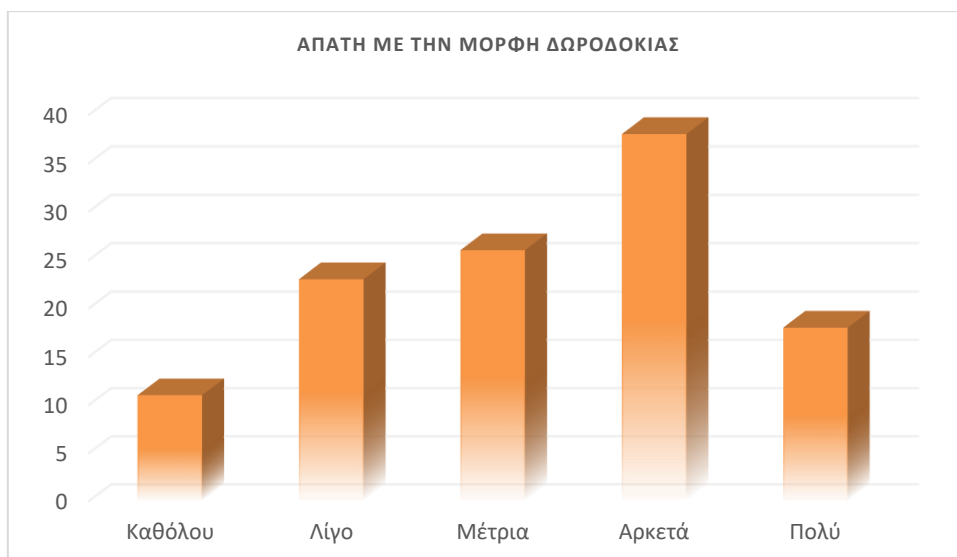
Γράφημα 10: Αποτελέσματα περιγραφικής στατιστικής ερώτηση 10

Στον παρακάτω πίνακα παρουσιάζονται τα αποτελέσματα της επόμενης ερώτησης που θέλει την απάτη να εμφανίζεται με την μορφή της δωροδοκίας στο εσωτερικό των επιχειρήσεων.

Με την μορφή της δωροδοκίας στο εσωτερικό της επιχείρησης		
	Απαντήσεις	Ποσοστό
Καθόλου	11	9%
Λίγο	23	20%
Μέτρια	26	22%
Αρκετά	38	33%
Πολύ	18	16%

Πίνακας 11: Αποτελέσματα περιγραφικής στατιστικής ερώτηση 11

Τα μεγαλύτερα ποσοστά αυτής της ερώτησης είναι 33%, 22%, 20% που αντιστοιχούν στις απαντήσεις «αρκετά», «μέτρια» και «λίγο». Με την απάντηση «καθόλου» να έχει το 9% ενώ η απάντηση «πολύ» το 16%. Οι απαντήσεις αυτές φαίνονται και στο διάγραμμα που ακολουθεί.

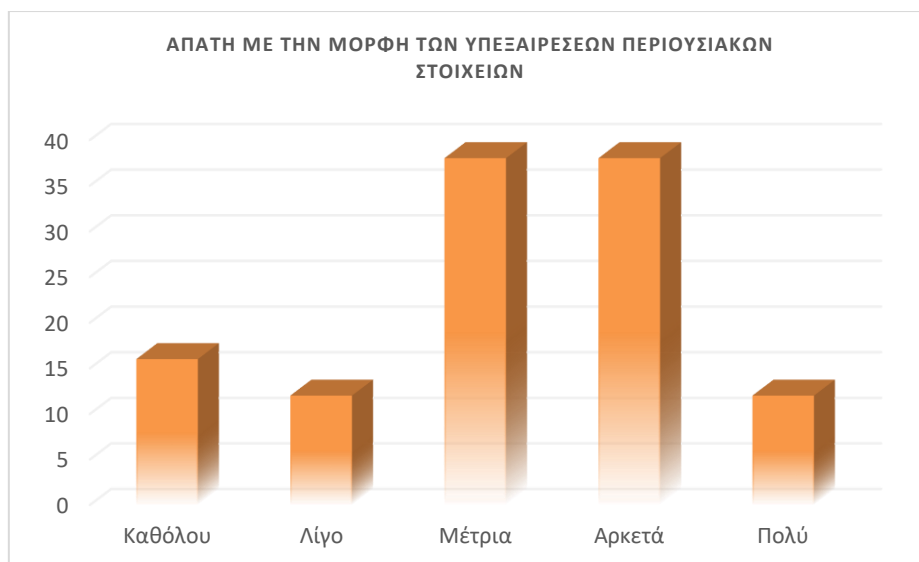
Γράφημα 11: Αποτελέσματα περιγραφικής στατιστικής ερώτηση 11

Μια ακόμη μορφή που εμφανίζεται η απάτη στις επιχειρήσεις είναι η υπεξαίρεση στοιχείων, όπου οι απαντήσεις των ερωτώμενων παρουσιάζονται στον παρακάτω πίνακα.

Με την μορφή της υπεξαίρεσης των περιουσιακών στοιχείων		
	Απαντήσεις	Ποσοστό
Καθόλου	16	14%
Λίγο	12	10%
Μέτρια	38	33%
Αρκετά	38	33%
Πολύ	12	10%

Πίνακας 12: Αποτελέσματα περιγραφικής στατιστικής ερώτηση 12

Το 33% είναι ένα ποσοστό που εμφανίζεται σε δυο απαντήσεις των ερωτώμενων, στην απάντηση «αρκετά» και στην απάντηση «μέτρια». Η απάντηση «καθόλου» αντιστοιχεί στο 14%. Το 10% εμφανίζεται εξίσου σε δυο απαντήσεις των ερωτώμενων, σε άκρως αντίθετες στην απάντηση «λίγο» και «πολύ».

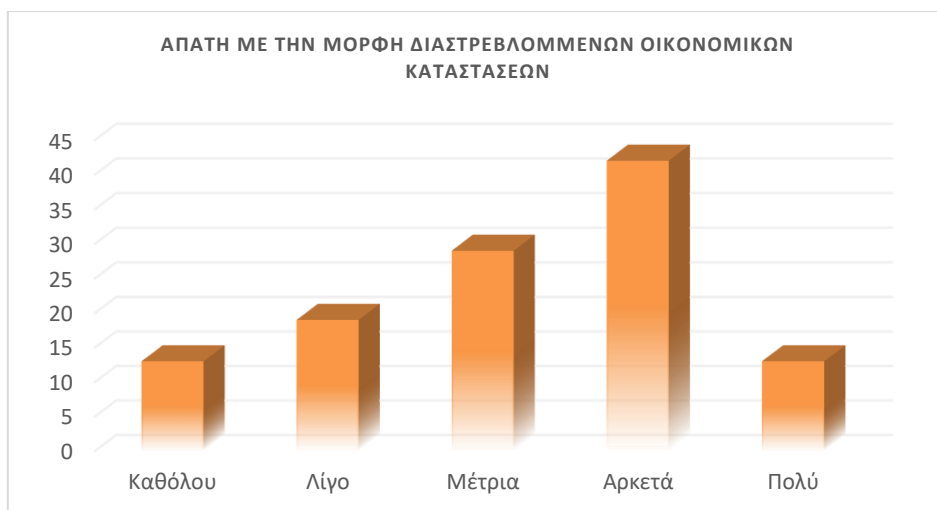
Γράφημα 12: Αποτελέσματα περιγραφικής στατιστικής ερώτηση 12

Η τελευταία ερώτηση αυτής της ομάδας παρουσιάζει την απάτη με την μορφή των διαστρεβλωμένων οικονομικών καταστάσεων. Οι απαντήσεις των ερωτώμενων παρουσιάζονται στον παρακάτω πίνακα.

Με την μορφή των διαστρεβλωμένων οικονομικών		
	Απαντήσεις	Ποσοστό
Καθόλου	13	11%
Λίγο	19	16%
Μέτρια	29	25%
Αρκετά	42	36%
Πολύ	13	11%

Πίνακας 13: Αποτελέσματα περιγραφικής στατιστικής ερώτηση 13

Το μεγαλύτερο ποσοστό των απαντήσεων που είναι το 36% είναι η απάντηση «αρκετά». Στην συνέχεια με ποσοστό 25% η απάντηση «μέτρια» και 16% η απάντηση «καθόλου». Τέλος, το 11% αντιστοιχεί στις απαντήσεις «καθόλου» και «πολύ».

Γράφημα 13: Αποτελέσματα περιγραφικής στατιστικής ερώτηση 13

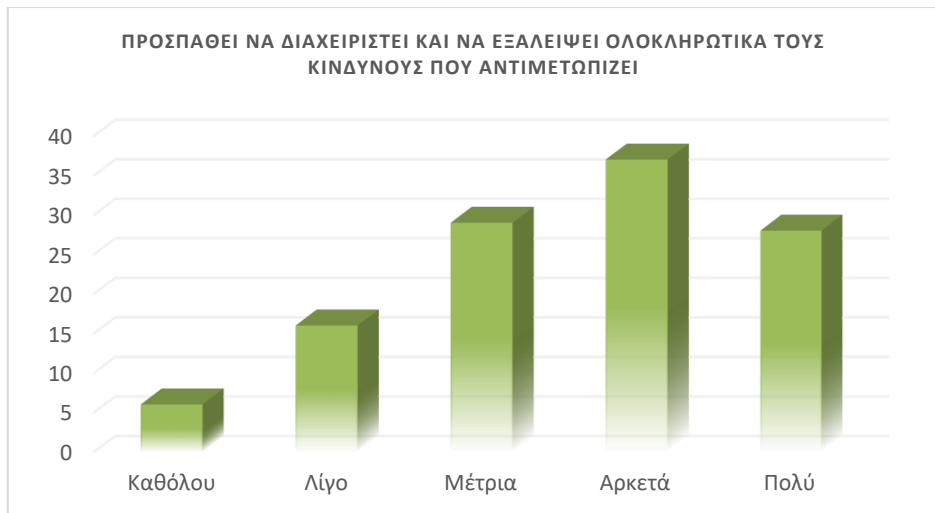
4.2.4 Τμήμα Δ: Η επιχείρηση στην πρόληψη της απάτης

Το τέταρτο μέρος του ερωτηματολογίου βασίζεται σε ερωτήσεις που αφορούν τον τρόπο που η ίδια η επιχείρηση προσπαθεί με κάθε τρόπο να αντιμετωπίσει τις μορφές απάτης που εμφανίζονται ή ακόμα να μειώσει την εμφάνιση της. Η πρώτη ερώτηση διερευνά αν η επιχείρηση προσπαθεί να διαχειριστεί και να εξαλείψει όλους τους κινδύνους. Τα αποτελέσματα παρατίθενται στον παρακάτω πίνακα.

Προσπαθεί να διαχειριστεί και να εξαλείψει ολοκληρωτικά τους κινδύνους που αντιμετωπίζει		
	Απαντήσεις	Ποσοστό
Καθόλου	6	5%
Λίγο	16	14%
Μέτρια	29	25%
Αρκετά	37	32%
Πολύ	28	24%

Πίνακας 14: Αποτελέσματα περιγραφικής στατιστικής ερώτηση 14

Το 32% των ερωτωμένων, που αντιστοιχεί στο μεγαλύτερο ποσοστό των απαντήσεων, στηρίζουν πως οι επιχειρήσεις προσπαθούν «αρκετά». Στη συνέχεια, η απάντηση «λίγο» έχει το 25% ενώ «πολύ» το 24%. Το 14% και το 5% τα μικρότερα ποσοστά αντιστοιχούν στην απάντηση «λίγο» και «καθόλου».

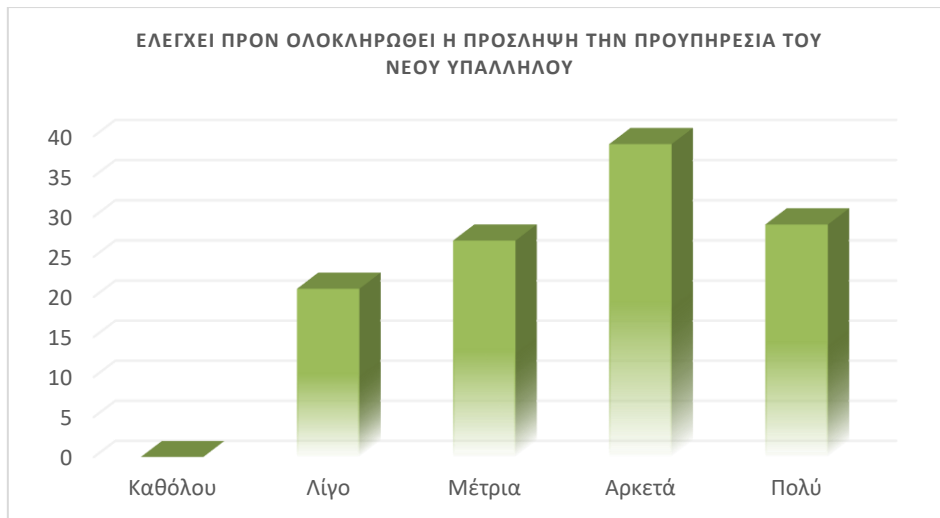
Γράφημα 14: Αποτελέσματα περιγραφικής στατιστικής ερώτηση 14

Η επόμενη ερώτηση διερευνά αν οι νέοι οι υπάλληλοι περνούν από κάποιον έλεγχο πριν ενταχθούν στο δυναμικό της επιχείρησης. Ο πίνακας παρουσιάζει αναλυτικά τις απαντήσεις.

Ελέγχει πριν να ολοκληρωθεί η πρόσληψη, την προϋπηρεσία του νέου υπαλλήλου		
	Απαντήσεις	Ποσοστό
Καθόλου	0	0%
Λίγο	21	18%
Μέτρια	27	23%
Αρκετά	39	34%
Πολύ	29	25%

Πίνακας 15: Αποτελέσματα περιγραφικής στατιστικής ερώτηση 15

Οι περισσότερες επιχειρήσεις λόγω φόβου για τυχόν απειλές ελέγχουν τους εν δυνάμει συνεργάτες με αποτέλεσμα τα μεγαλύτερα ποσοστά 34%, 25%, 23% να αντιστοιχούν στις απαντήσεις «αρκετά», «πολύ» και «μέτρια». Το μικρότερο ποσοστό είναι το 18% που είναι η απάντηση «λίγο».

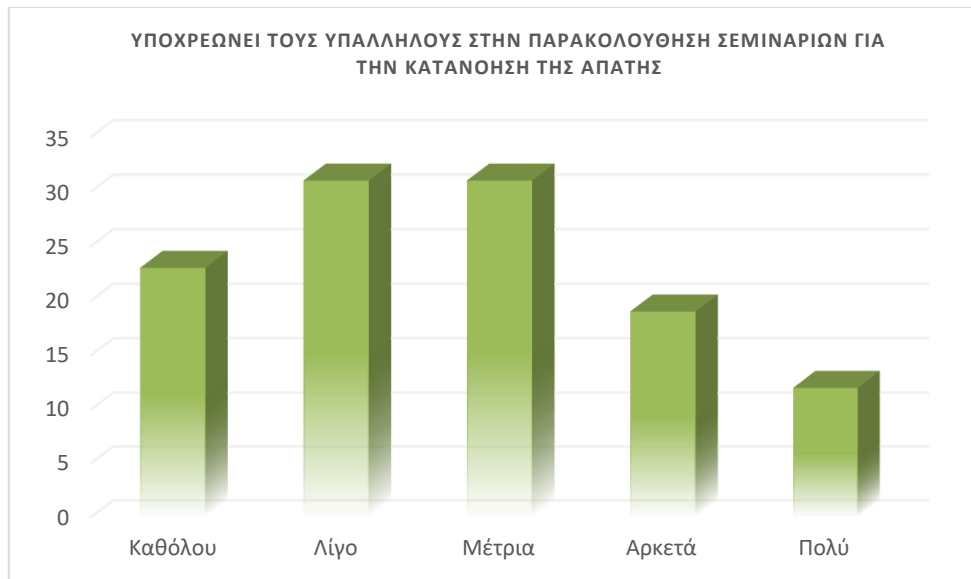
Γράφημα 15: Αποτελέσματα περιγραφικής στατιστικής ερώτηση 15

Η ερώτηση αυτή διερευνά αν η επιχείρηση αναγκάζει με κάποιον τρόπο τους υπαλλήλους να παρακολουθήσουν σεμινάρια που θα τους βοηθήσουν να κατανοήσουν τι είναι απάτη και αν υπάρχει στο χώρο.

Υποχρεώνει τους υπαλλήλους στη παρακολούθηση σεμιναρίων στην κατανόηση της απάτης		
	Απαντήσεις	Ποσοστό
Καθόλου	23	20%
Λίγο	31	27%
Μέτρια	31	27%
Αρκετά	19	16%
Πολύ	12	10%

Πίνακας 16: Αποτελέσματα περιγραφικής στατιστικής ερώτηση 16

Το μεγαλύτερο ποσοστό 27% αντιστοιχεί στις απαντήσεις «μέτρια» και «λίγο». Το 20% των ερωτώμενων απάντησαν «καθόλου» ενώ το 16% «αρκετά». Το μικρότερο ποσοστό των απαντήσεων 10% αντιστοιχεί στην απάντηση «πολύ».

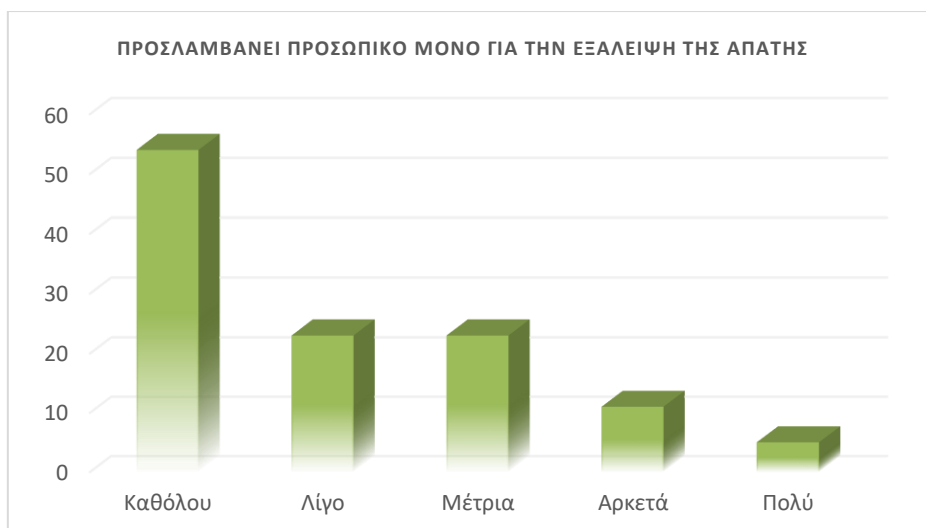
Γράφημα 16: Αποτελέσματα περιγραφικής στατιστικής ερώτηση 16

Ένας τρόπος η επιχείρηση να εξαλείψει την απάτη και να προστατευτεί είναι να προσλάβει προσωπικό για να βοηθήσει σε αυτό. Τα αποτελέσματα αυτής της ερώτησης παρουσιάζονται στον παρακάτω πίνακα.

Προσλαμβάνει προσωπικό μόνο για την εξάλειψη της απάτης		
	Απαντήσεις	Ποσοστό
Καθόλου	54	47%
Λίγο	23	20%
Μέτρια	23	20%
Αρκετά	11	9%
Πολύ	5	4%

Πίνακας 17: Αποτελέσματα περιγραφικής στατιστικής ερώτηση 17

Ωστόσο, οι απαντήσεις δείχνουν πως αυτό στις ελληνικές επιχειρήσεις δεν γίνεται. Μόνο το 4% και 9% έδωσε τις απαντήσεις «πολύ» και «αρκετά». Το μεγαλύτερο ποσοστό 47% στηρίζει την απάντηση «καθόλου» ενώ το υπόλοιπο 40% απάντησε «λίγο» (20%) και «μέτρια» (20%). Η διαγραμματική απεικόνιση βοηθάει στην εύκολη κατανόηση των απαντήσεων.

Γράφημα 17: Αποτελέσματα περιγραφικής στατιστικής ερώτηση 17

Ο παρακάτω πίνακας παρουσιάζει τα αποτελέσματα της ερώτησης αν ο ίδιος ο εργαζόμενος μπορεί να καταλάβει μια πράξη απάτης πριν ολοκληρωθεί.

Και πιο συγκεκριμένα το προσωπικό της μπορεί να αντιληφθεί μια πράξη απάτης πριν ολοκληρωθεί		
	Απαντήσεις	Ποσοστό
Καθόλου	12	10%
Λίγο	34	29%
Μέτρια	48	41%
Αρκετά	18	16%
Πολύ	4	3%

Πίνακας 18: Αποτελέσματα περιγραφικής στατιστικής ερώτηση 18

Το 41% απάντησε «μέτρια», το 29% «λίγο» και το 16% «αρκετά». Τα δυο μικρότερα ποσοστά το 10% στηρίζει την απάντηση «καθόλου» ενώ μόλις το 3% την απάντηση «πολύ». Οι απαντήσεις φαίνονται και στο παρακάτω διάγραμμα.

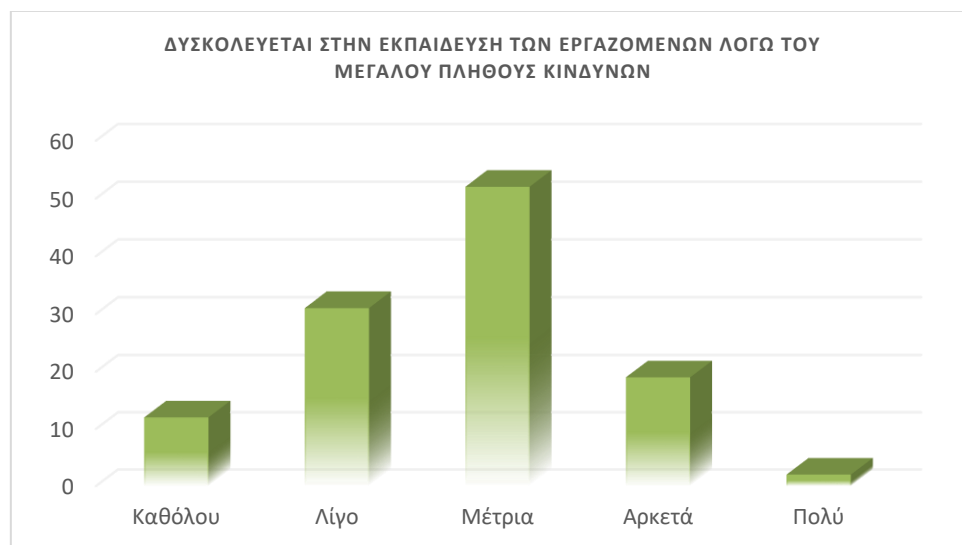
Γράφημα 18: Αποτελέσματα περιγραφικής στατιστικής ερώτηση 18

Παρακάτω η επόμενη ερώτηση διερευνά την δυσκολία των επιχειρήσεων να εκπαιδεύσουν τους εργαζόμενους τους λόγω των κινδύνων που παραμονεύουν. Ο πίνακας παρουσιάζει τα αποτελέσματα των ερωτώμενων.

Δυσκολεύεται στην εκπαίδευση των εργαζομένων λόγω του μεγάλου πλήθους κινδύνων		
	Απαντήσεις	Ποσοστό
Καθόλου	12	10%
Λίγο	31	27%
Μέτρια	52	45%
Αρκετά	19	16%
Πολύ	2	2%

Πίνακας 19: Αποτελέσματα περιγραφικής στατιστικής ερώτηση 19

Το 45% των απαντήσεων αντιστοιχούν στην απάντηση «μέτρια» ενώ το αμέσως επόμενο μεγάλο ποσοστό 27% υπέδειξε την απάντηση «λίγο». Η απάντηση «αρκετά» πήρε το 16% ενώ μόνο το 10% απάντησε «καθόλου». Το μικρότερο ποσοστό 2% αντιστοιχεί στην απάντηση «πολύ». Οι απαντήσεις παρουσιάζονται και διαγραμματικά.

Γράφημα 19: Αποτελέσματα περιγραφικής στατιστικής ερώτηση 19

Η επόμενη ερώτηση ερευνά αν οι απάτες που εμφανίζονται σε μια επιχείρηση στηρίζονται κυρίως στα διοικητικά στελέχη. Ο πίνακας παρουσιάζει τα ποσοστιαία αποτελέσματα.

Αντιμετωπίζει κινδύνους με κύρια ευθύνη των διοικητικών στελεχών		
	Απαντήσεις	Ποσοστό
Καθόλου	6	5%
Λίγο	20	17%
Μέτρια	48	41%
Αρκετά	30	26%
Πολύ	12	10%

Πίνακας 20: Αποτελέσματα περιγραφικής στατιστικής ερώτηση 20

Το 41% των ερωτώμενων πιστεύει πως τα διοικητικά στελέχη έχουν «μέτρια» ευθύνη για ότι συμβαίνει. Η απάντηση «αρκετά» στην ερώτηση κατέχει το 26% και το 17% την απάντηση «λίγο». Τέλος, τα δυο μικρότερα ποσοστά 10% και 5% αντιστοιχούν στις απαντήσεις «πολύ» και «καθόλου».

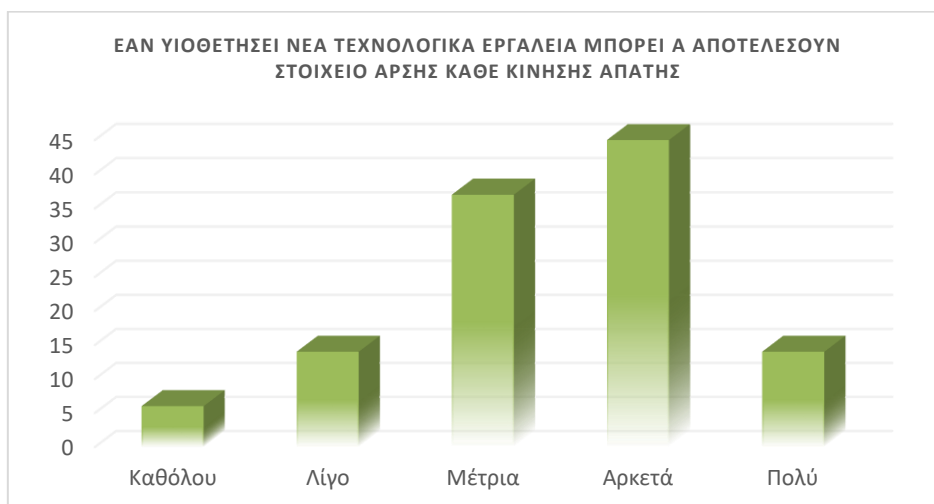
Γράφημα 20: Αποτελέσματα περιγραφικής στατιστικής ερώτηση 20

Ο επόμενος πίνακας παρουσιάζει τις απαντήσεις των ερωτώμενων στο αν οι επιχειρήσεις με την χρήση τεχνολογικών εργαλείων μπορούν να αποτελέσουν κινητήριος δύναμη στην αποφυγή πράξεων απάτης.

Εάν υιοθετήσει νέα τεχνολογικά εργαλεία μπορεί να αποτελέσουν στοιχείο άρσης κάθε κίνησης απάτης		
	Απαντήσεις	Ποσοστό
Καθόλου	6	5%
Λίγο	14	12%
Μέτρια	37	32%
Αρκετά	45	39%
Πολύ	14	12%

Πίνακας 21: Αποτελέσματα περιγραφικής στατιστικής ερώτηση 21

Το 39% των ερωτώμενων απάντησαν πως τα τεχνολογικά εργαλεία θα βοηθούσαν «αρκετά». Το 32% στηρίζει την απάντηση «μέτρια» ενώ το 5% την απάντηση «καθόλου». Οι απαντήσεις «λίγο» και «πολύ» έχουν αντίστοιχα το 12% των ερωτώμενων.

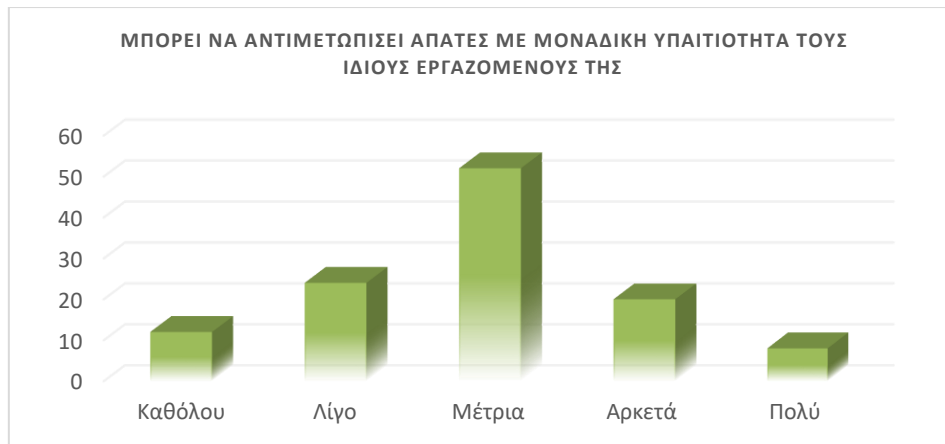
Γράφημα 21: Αποτελέσματα περιγραφικής στατιστικής ερώτηση 21

Η τελευταία ερώτηση αυτής της ομάδας κάνει λόγο για τις πράξεις απάτης που οφείλονται στους ίδιους τους εργαζόμενους της κάθε επιχείρησης. Στον παρακάτω πίνακα αναλύονται τα αποτελέσματα.

Μπορεί να αντιμετωπίσει απάτες με μοναδική υπαιτιότητα τους ίδιους της τους εργαζόμενους		
	Απαντήσεις	Ποσοστό
Καθόλου	12	10%
Λίγο	24	21%
Μέτρια	52	45%
Αρκετά	20	17%
Πολύ	8	7%

Πίνακας 22: Αποτελέσματα περιγραφικής στατιστικής ερώτηση 22

Τα μεγαλύτερα ποσοστά αυτής της ερώτησης είναι το 45% που αντιστοιχεί στην απάντηση «μέτρια» και το 21% στην απάντηση «λίγο». Στη συνέχεια ακολουθεί η απάντηση «αρκετά» με ποσοστό 17% και η απάντηση «καθόλου» με μόλις 10%. Η απάντηση «πολύ» καταλαμβάνει μόνο το 7% των απαντήσεων. Η διαγραμματική απεικόνιση παρουσιάζεται παρακάτω.

Γράφημα 22: Αποτελέσματα περιγραφικής στατιστικής ερώτηση 22

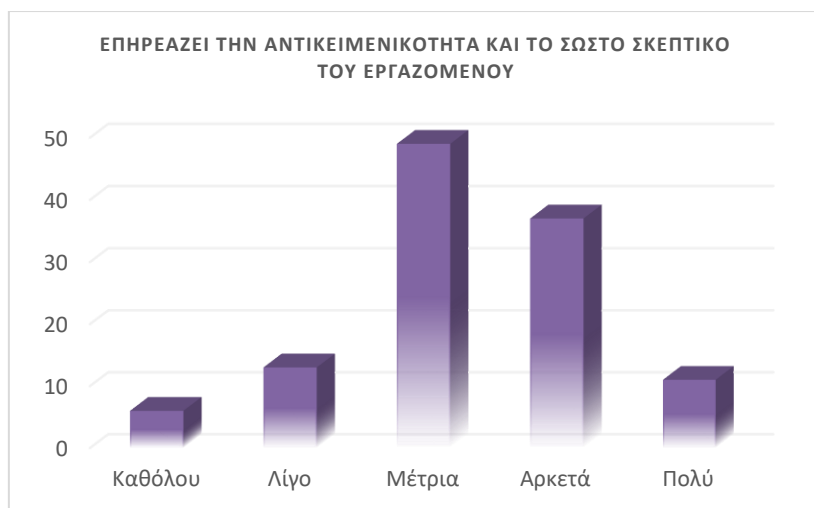
4.2.5 Τμήμα Ε: Ο εσωτερικός ελεγκτής στην επιχείρηση

Το πέμπτο μέρος της έρευνας εστιάζει στον εσωτερικό ελεγκτή και στον ρόλο του απέναντι στις πράξεις απάτης που εμφανίζονται στο λειτουργικό της επιχείρησης. Η πρώτη ερώτηση διερευνά αν η ύπαρξη του εσωτερικού ελεγκτή επηρεάζει τον εργαζόμενο. Ο πίνακας παρουσιάζει τις απαντήσεις των ερωτώμενων.

Επηρεάζει την αντικειμενικότητα και το σωστό σκεπτικό του εργαζόμενου		
	Απαντήσεις	Ποσοστό
Καθόλου	6	5%
Λίγο	13	11%
Μέτρια	49	42%
Αρκετά	37	32%
Πολύ	11	9%

Πίνακας 23: Αποτελέσματα περιγραφικής στατιστικής ερώτηση 23

Από τα αποτελέσματα του πίνακα γίνεται αντιληπτό πως ο εσωτερικός ελεγκτής έχει κάποια επιρροή στους εργαζόμενους καθώς το 42% και το 32% απάντησε «μέτρια» και «αρκετά», ενώ μόλις το 11% «λίγο». Οι απαντήσεις «πολύ» και «καθόλου» έχουν τα μικρότερα ποσοστά 9% και 5%. Τα ποσοστά αυτά παρουσιάζονται και στο παρακάτω διάγραμμα.

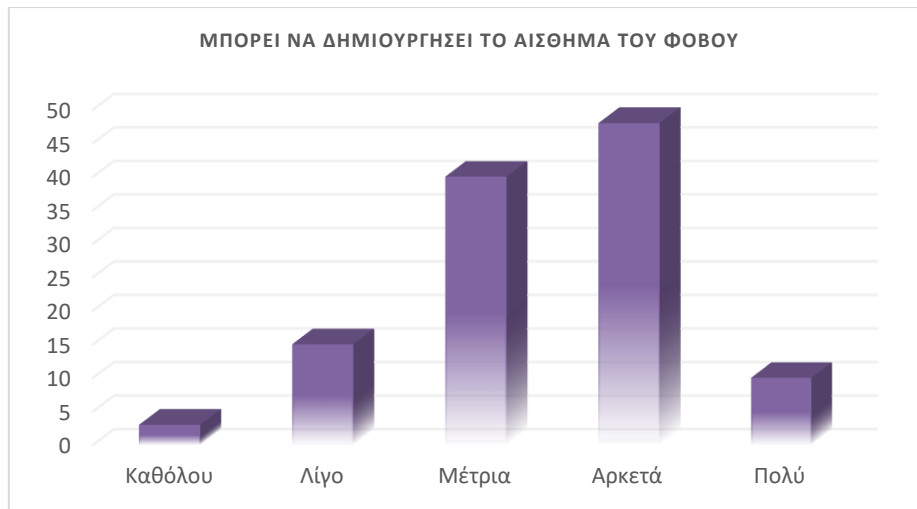
Γράφημα 23: Αποτελέσματα περιγραφικής στατιστικής ερώτηση 23

Συνεχίζοντας με την ερώτηση 24, γίνεται έρευνα για το αίσθημα φόβου που μπορεί ο ελεγκτής να δημιουργήσει στο δυναμικό της κάθε επιχείρησης.

Μπορεί να δημιουργήσει το αίσθημα του φόβου		
	Απαντήσεις	Ποσοστό
Καθόλου	3	3%
Λίγο	15	13%
Μέτρια	40	34%
Αρκετά	48	41%
Πολύ	10	9%

Πίνακας 24: Αποτελέσματα περιγραφικής στατιστικής ερώτηση 24

Όπως είναι φανερό στον παραπάνω πίνακα, το μεγαλύτερο ποσοστό ήτοι 34% θεωρεί ότι ο ελεγκτής έχει «αρκετά» μεγάλη επιρροή στην εμφάνιση φόβου. Το 34% όπως και το 13% απάντησαν «μέτρια» και «λίγο». Ωστόσο, οι απαντήσεις «πολύ» και «καθόλου» έχουν τα μικρότερα ποσοστά 9% και 3%. Η παρουσίαση των αποτελεσμάτων φαίνεται και διαγραμματικά παρακάτω.

Γράφημα 24: Αποτελέσματα περιγραφικής στατιστικής ερώτηση 24

Με την επόμενη ερώτηση εξετάζεται εάν ο στόχος του ελεγκτή είναι η συμβουλευτικότητα της επιχείρησης για το δικό της συμφέρον.

Λειτουργεί με στόχο να συμβουλευεί την επιχείρηση προς το δικό της συμφέρον		
	Απαντήσεις	Ποσοστό
Καθόλου	4	3%
Λίγο	6	5%
Μέτρια	44	38%
Αρκετά	44	38%
Πολύ	18	16%

Πίνακας 25: Αποτελέσματα περιγραφικής στατιστικής ερώτηση 25

Οι απαντήσεις «αρκετά» και «μέτρια» αντιστοιχούν στο ποσοστό 38% εξίσου. Το 16% απαντά «πολύ» στην ερώτηση ενώ τα δυο μικρότερα ποσοστά 5% και 3% δηλώνουν «λίγο» και «καθόλου».

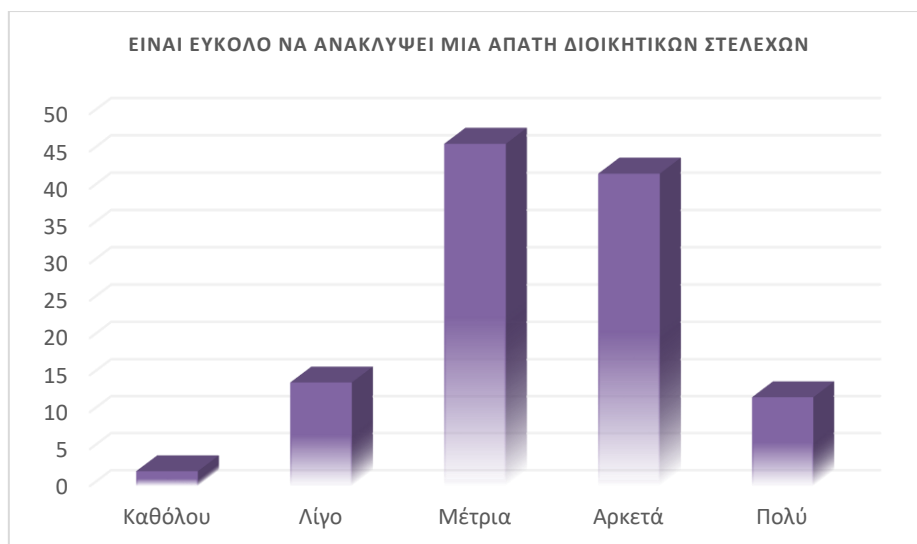
Γράφημα 25: Αποτελέσματα περιγραφικής στατιστικής ερώτηση 25

Στη συνέχεια με την ερώτηση 26 εξετάζεται η ευκολία ενός ελεγκτή να ανακαλύψει απάτες που διαπράττονται από τα διοικητικά στελέχη. Τα αποτελέσματα εμφανίζονται στον παρακάτω πίνακα.

Είναι εύκολο να ανακαλύψει μια απάτη των διοικητικών στελεχών		
	Απαντήσεις	Ποσοστό
Καθόλου	2	2%
Λίγο	14	12%
Μέτρια	46	40%
Αρκετά	42	36%
Πολύ	12	10%

Πίνακας 26: Αποτελέσματα περιγραφικής στατιστικής ερώτηση 26

Η πλειοψηφία των ερωτώμενων ήτοι 40% θεωρεί πως η ανακάλυψη αυτή είναι «μέτριας» ευκολίας, ενώ το αμέσως επόμενο μεγάλο ποσοστό 36% πως είναι «αρκετά» εύκολο για έναν ελεγκτή. Οι απαντήσεις «πολύ», «αρκετά» και καθόλου» κατέχουν τα μικρότερα ποσοστά 10%, 12% και 2%. Παρακάτω παρουσιάζεται η διαγραμματική απεικόνιση των αποτελεσμάτων.

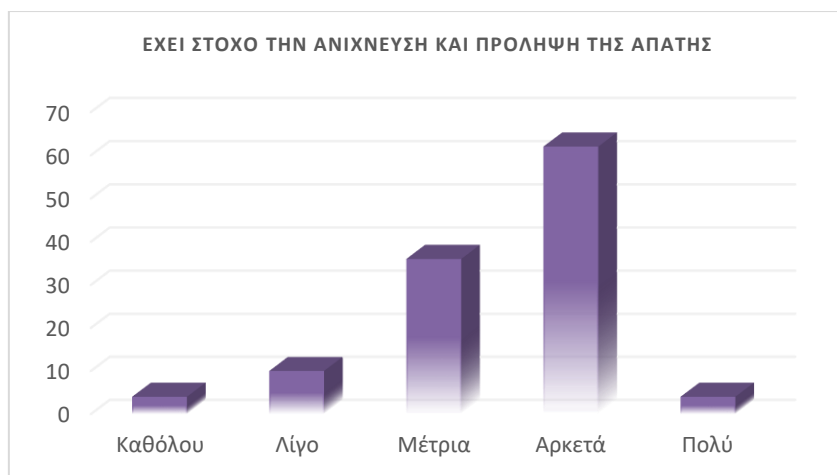
Γράφημα 26: Αποτελέσματα περιγραφικής στατιστικής ερώτηση 26

Η επόμενη ερώτηση διερευνά αν ο κύριος στόχος ενός εσωτερικού ελεγκτή είναι η ανίχνευση και πρόληψη της απάτης.

Έχει στόχο την ανίχνευση και πρόληψη της απάτης		
	Απαντήσεις	Ποσοστό
Καθόλου	4	3%
Λίγο	10	9%
Μέτρια	36	31%
Αρκετά	62	53%
Πολύ	4	3%

Πίνακας 27: Αποτελέσματα περιγραφικής στατιστικής ερώτηση 27

Τα αποτελέσματα παρουσιάζουν μια θετική εικόνα και παρουσιάζουν τον ελεγκτή σαν μια σανίδα σωτηρίας απέναντι στις πράξεις απάτης καθώς πάνω από τους μισούς ερωτώμενους το 53% για την ακρίβεια απάντησαν «αρκετά». Στη συνέχεια η απάντηση «μέτρια» κατέχει το 31%. Τα μικρότερα ποσοστά 3%, 9% και 3% αντιστοιχούν στις απαντήσεις «πολύ», «λίγο» και «καθόλου».

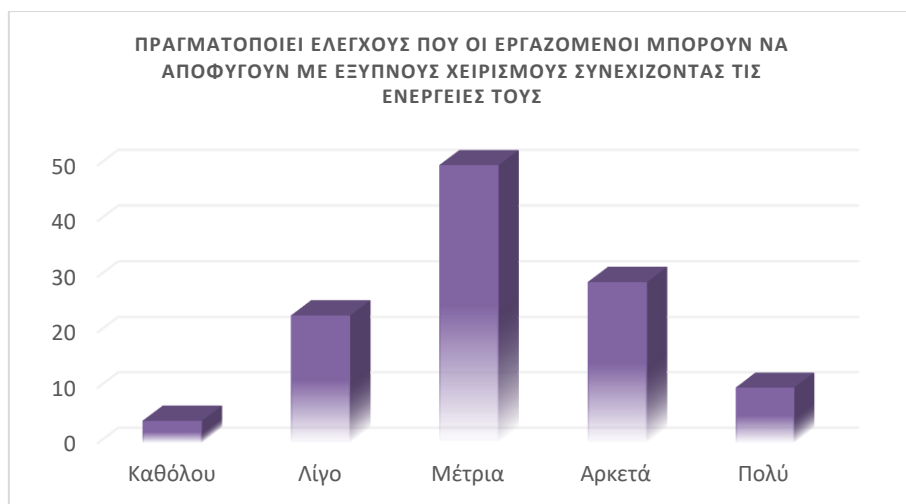
Γράφημα 27: Αποτελέσματα περιγραφικής στατιστικής ερώτηση 27

Η επόμενη ερώτηση διερευνά αν οι έλεγχοι που πραγματοποιεί ο ελεγκτής μπορούν οι εργαζόμενοι να αποφύγουν χωρίς ιδιαίτερο κόπο. Ο πίνακας παρουσιάζει τα αποτελέσματα των απαντήσεων.

Πραγματοποιεί ελέγχους που οι εργαζόμενοι μπορούν εύκολα να αποφύγουν με έξυπνους χειρισμούς συνεχίζοντας τις ενέργειες τους απαρέγκλιτα		
	Απαντήσεις	Ποσοστό
Καθόλου	4	3%
Λίγο	23	20%
Μέτρια	50	43%
Αρκετά	29	25%
Πολύ	10	9%

Πίνακας 28: Αποτελέσματα περιγραφικής στατιστικής ερώτηση 28

Σύμφωνα με τα αποτελέσματα που δόθηκαν από τους ερωτώμενους, το 43% απάντησε «μέτρια» στην ερώτηση. Το 25% υποστηρίζει «αρκετά» εύκολο οι εργαζόμενοι να ξεπεράσουν τους ελέγχους και το 9% «πολύ» εύκολο. Ωστόσο, το 20% θεωρεί την αποφυγή των ελέγχων «λίγο» εύκολο και μόνο το 3% «καθόλου» εύκολο. Το διάγραμμα παρουσιάζει τις παραπάνω απαντήσεις.

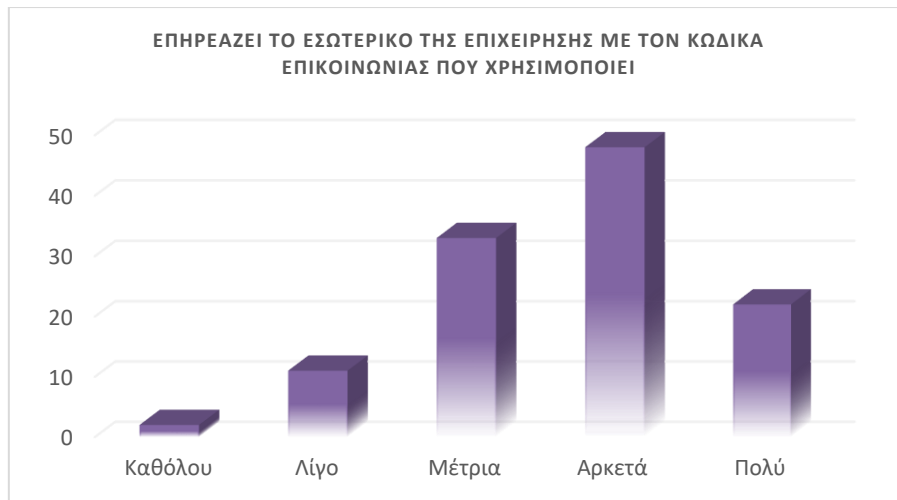
Γράφημα 28: Αποτελέσματα περιγραφικής στατιστικής ερώτηση 28

Το πέμπτο μέρος του ερωτηματολογίου κλείνει με την ερώτηση 29, η οποία εξετάζει το βαθμό που ο κώδικας επικοινωνίας του ελεγκτή επηρεάζει την λειτουργία στο εσωτερικό της επιχείρησης.

Επηρεάζει το εσωτερικό της επιχείρησης με τον κώδικα επικοινωνίας που χρησιμοποιεί		
	Απαντήσεις	Ποσοστό
Καθόλου	2	2%
Λίγο	11	9%
Μέτρια	33	28%
Αρκετά	48	41%
Πολύ	22	19%

Πίνακας 29: Αποτελέσματα περιγραφικής στατιστικής ερώτηση 29

Τα αποτελέσματα του παραπάνω πίνακα δείχνουν πως η λειτουργία του εσωτερικού μιας επιχείρησης επηρεάζεται από τον κώδικα που χρησιμοποιεί ο ελεγκτής καθώς το 41%, 28% και 19% αντιστοιχούν στις απαντήσεις «αρκετά», «μέτρια» και «πολύ». Σε αντίθεση με τις απαντήσεις «λίγο» και «καθόλου» να έχουν τα μικρότερα ποσοστά ήτοι 9% και 2%.

Γράφημα 29: Αποτελέσματα περιγραφικής στατιστικής ερώτηση 29

4.2.6 Τμήμα ΣΤ: Ο εξωτερικός ελεγκτής στην επιχείρηση

Το τελευταίο μέρος του ερωτηματολογίου ξεκινάει με την ερώτηση αν ο εξωτερικός ελεγκτής είναι αρμόδιος στην πρόληψη του κινδύνου για την κάθε επιχείρηση. Ο πίνακας παρουσιάζει τις απαντήσεις.

Είναι αρμόδιος για την πρόληψη του κινδύνου στην επιχείρηση		
	Απαντήσεις	Ποσοστό
Καθόλου	0	0%
Λίγο	20	17%
Μέτρια	46	40%
Αρκετά	46	40%
Πολύ	4	3%

Πίνακας 30: Αποτελέσματα περιγραφικής στατιστικής ερώτηση 30

Όπως είναι φανερό από τον πίνακα των αποτελεσμάτων οι απαντήσεις «μέτρια» και «αρκετά» αντιστοιχούν εξίσου στο ποσοστό 40%. Το 17% υποστηρίζει πως ο εξωτερικός ελεγκτής είναι «λίγο» αρμόδιος στην πρόληψη του κινδύνου, σε αντίθεση με το 3% που απαντά «πολύ».

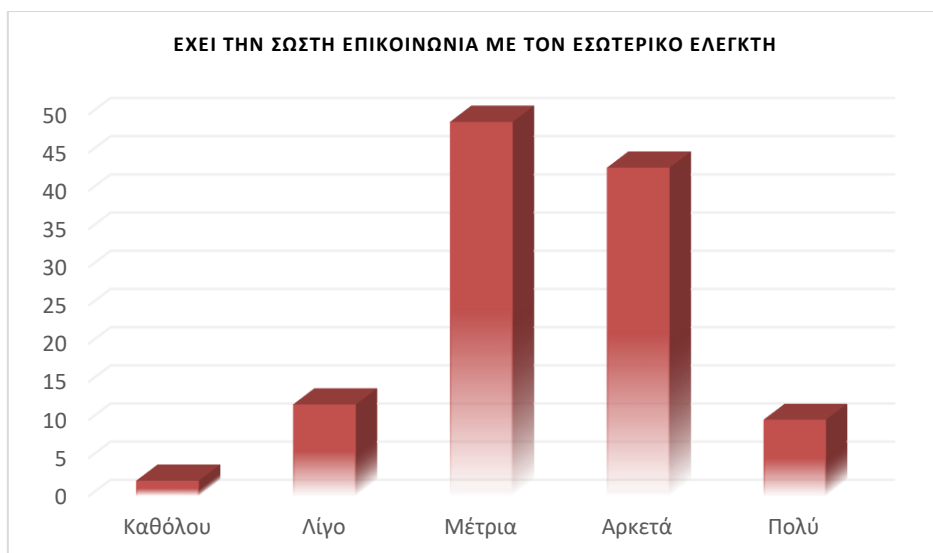
Γράφημα 30: Αποτελέσματα περιγραφικής στατιστικής ερώτηση 30

Η επόμενη ερώτηση εξετάζει την επικοινωνία μεταξύ εσωτερικού και εξωτερικού ελεγκτή μέσα σε μια επιχείρηση.

Έχει την σωστή επικοινωνία με τον εσωτερικό ελεγκτή		
	Απαντήσεις	Ποσοστό
Καθόλου	2	2%
Λίγο	12	10%
Μέτρια	49	42%
Αρκετά	43	37%
Πολύ	10	9%

Πίνακας 31: Αποτελέσματα περιγραφικής στατιστικής ερώτηση 31

Τα παραπάνω αποτελέσματα φανερώνουν πως το 42% στην ερώτηση αυτή υποστηρίζει πως η επικοινωνία των δυο ελεγκτών είναι «μέτρια». Το 37% θεωρεί πως είναι «αρκετά» σωστή ενώ το 10% «λίγο». Τ δυο μικρότερα ποσοστά 9% και 2% απαντούν «πολύ» και «λίγο» αντίστοιχα. Στο παρακάτω διάγραμμα παρουσιάζονται οι απαντήσεις.

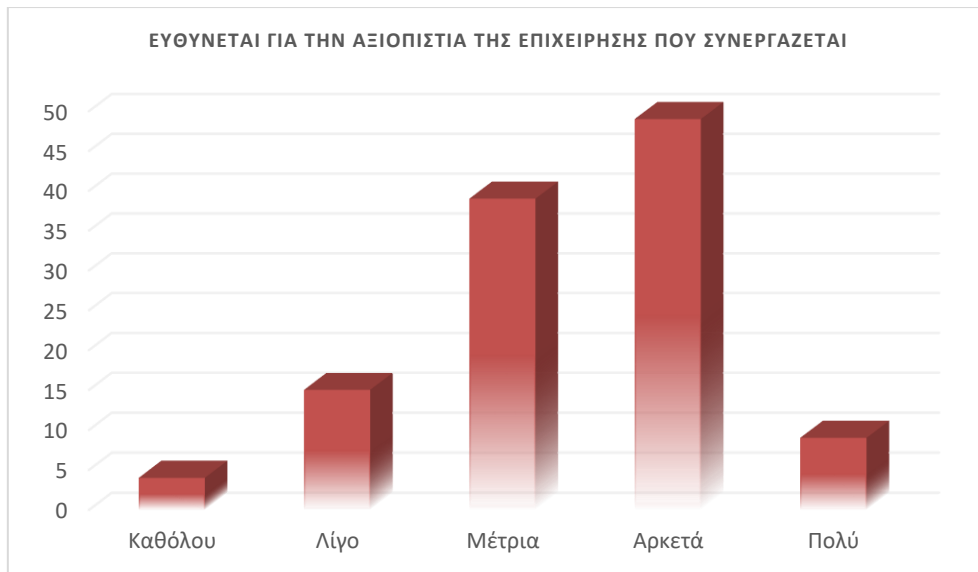
Γράφημα 31: Αποτελέσματα περιγραφικής στατιστικής ερώτηση 31

Στη συνέχεια με την ερώτηση 32, διερευνάται η ευθύνη του εξωτερικού ελεγκτή στην αξιοπιστία της επιχείρησης. Στον πίνακα παρουσιάζονται τα αποτελέσματα των απαντήσεων.

Ευθύνεται για την αξιοπιστία της επιχείρησης που συνεργάζεται		
	Απαντήσεις	Ποσοστό
Καθόλου	4	3%
Λίγο	15	13%
Μέτρια	39	34%
Αρκετά	49	42%
Πολύ	9	8%

Πίνακας 32: Αποτελέσματα περιγραφικής στατιστικής ερώτηση 32

Το 42% των ερωτώμενων στηρίζουν πως για την αξιοπιστία της κάθε επιχείρησης έχει «αρκετή» ευθύνη ο ελεγκτής. Το 34% απαντά σε αυτή ερώτηση «μέτρια» ενώ το 13% και το 3% αντιστοιχούν στις απαντήσεις «λίγο» και «καθόλου». Ωστόσο, η απάντηση «πολύ» αντιστοιχεί μόλις στο 8%.

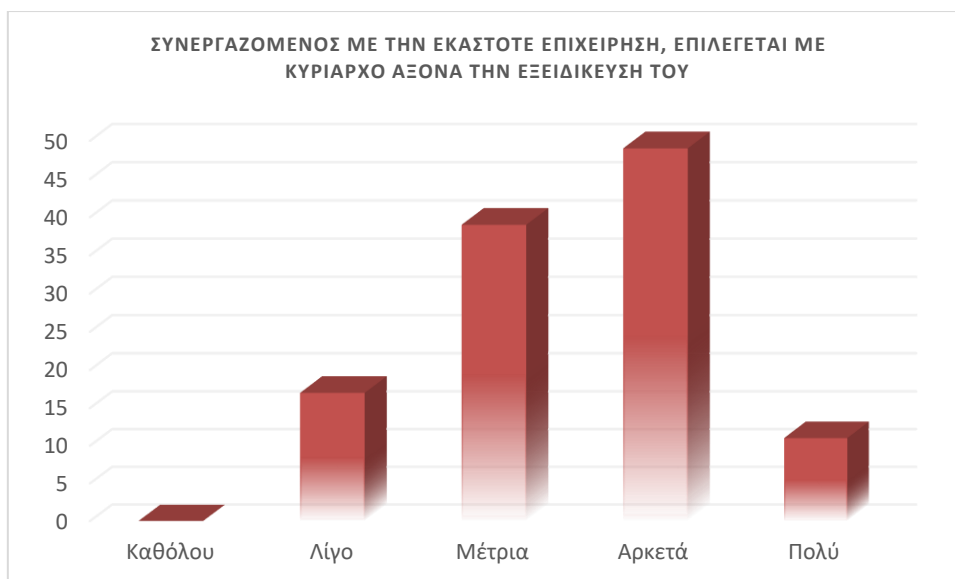
Γράφημα 32: Αποτελέσματα περιγραφικής στατιστικής ερώτηση 32

Η ερώτηση 33 εξετάζει αν η εξειδίκευση του εξωτερικού ελεγκτή είναι ο κυρίαρχος άξονας που επηρεάζει την επιχείρηση για την επιλογή του. Ο πίνακας παρουσιάζει τα αποτελέσματα των ερωτώμενων.

Συνεργαζόμενος με την εκάστοτε επιχείρηση, επιλέγεται με κυρίαρχο άξονα την εξειδίκευσή του		
	Απαντήσεις	Ποσοστό
Καθόλου	0	0%
Λίγο	17	15%
Μέτρια	39	34%
Αρκετά	49	42%
Πολύ	11	9%

Πίνακας 33: Αποτελέσματα περιγραφικής στατιστικής ερώτηση 33

Το μεγαλύτερο ποσοστό των απαντήσεων ήτοι 42% υποστηρίζει πως η εξειδίκευση του ελεγκτή επηρεάζει «αρκετά» την επιχείρηση ώστε να επιλέξει. Το 34% θεωρεί «μέτρια» την επιλογή βάση της εξειδίκευσης ενώ το 15% «λίγο». Το μικρότερο ποσοστό που αγγίζει το 9% απαντά «πολύ» στην επιρροή της επιλογής.

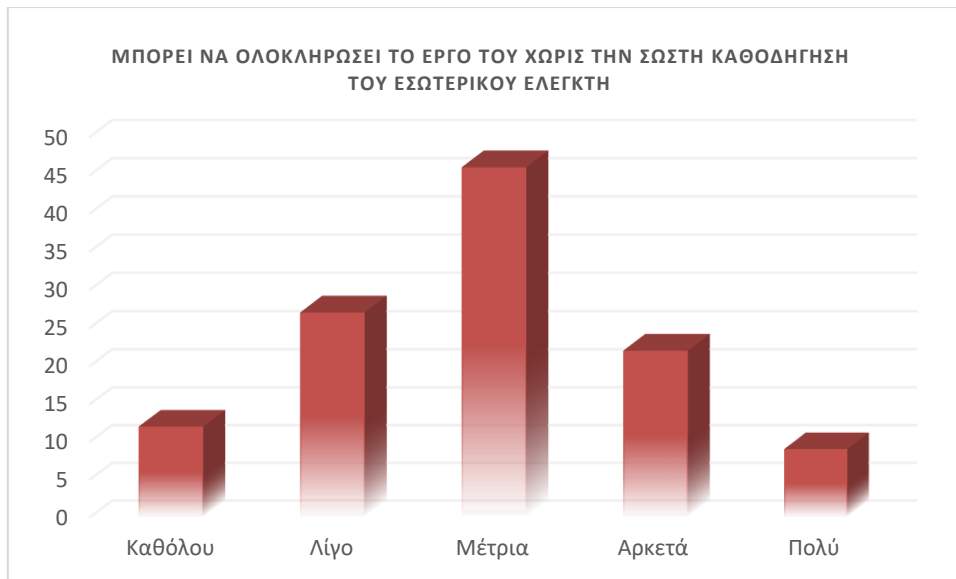
Γράφημα 33: Αποτελέσματα περιγραφικής στατιστικής ερώτηση 33

Το ερωτηματολόγιο κλείνει με την παρακάτω ερώτηση, η οποία εξετάζει εάν ο εξωτερικός ελεγκτής μπορεί να ολοκληρώσει το έργο του χωρίς την βοήθεια του εσωτερικού ελεγκτή.

Μπορεί να ολοκληρώσει το έργο του χωρίς την σωστή καθοδήγηση του εσωτερικού ελεγκτή		
	Απαντήσεις	Ποσοστό
Καθόλου	12	10%
Λίγο	27	23%
Μέτρια	46	40%
Αρκετά	22	19%
Πολύ	9	8%

Πίνακας 34: Αποτελέσματα περιγραφικής στατιστικής ερώτηση 34

Σύμφωνα με τον πίνακα των αποτελεσμάτων η ολοκλήρωση του έργου ενός εξωτερικού ελεγκτή χωρίς την καθοδήγηση του εσωτερικού οδηγεί σε «μέτρια» αποτελέσματα όπως στηρίζει το 40%. Οι απαντήσεις «λίγο» και «αρκετά» υποστηρίχθηκαν από το 23% και το 19%. Τα μικρότερα ποσοστά 10% και 8% στην παραπάνω ερώτηση αντιστοιχούν στις απαντήσεις «καθόλου» και «πολύ». Οι απαντήσεις της ερώτησης παρουσιάζονται και διαγραμματικά.

Γράφημα 34: Αποτελέσματα περιγραφικής στατιστικής ερώτηση 34

Κεφάλαιο 5: Συμπεράσματα και Προτάσεις για Μελλοντική Μελέτη

5.1. Συμπεράσματα

Στο μεγαλύτερο μέρος της εργασίας γίνεται προσπάθεια κατανόησης του όρου της απάτης αλλά και την διαφοροποίηση της απάτης από το σφάλμα. Μια πράξη απάτης προκειμένου να επιτευχθεί απαιτεί μια οργάνωση ώστε να ολοκληρωθεί χωρίς κάποιος να την εμποδίσει ενώ ένα σφάλμα γίνεται ακούσια και μη εσκεμμένα. Η βασική διαφορά αυτών των όρων εστιάζει στην ύπαρξη ή μη πρόθεσης ώστε να παραποιηθούν οι χρηματοοικονομικές καταστάσεις. Η λογιστική απάτη ξεκινάει με μικρά βήματα και στην συνέχεια γίνεται μεγάλη και προκαλεί ζημιά στην λειτουργία της επιχείρησης. Όλα τα παραπάνω προσπαθεί με κάθε τρόπο η επιχείρηση να αντιμετωπίσει ώστε να έχει την εξέλιξη που επιθυμεί από την αρχή της λειτουργίας. Αυτό συνεπάγεται στην συνεχή προσπάθεια πρόληψης της απάτης με την κάθε επιχείρηση να επιλέγει τον δικό της τρόπο επίτευξης. Κύριο μερίδιο ευθύνης στην πρόληψη της απάτης έχει η διοίκηση, που μπορεί να δημιουργήσει ένα θετικό περιβάλλον ελέγχου δημιουργώντας ένα πνεύμα εμπιστοσύνης μεταξύ των εργαζομένων και έναν ευκολοκατανόητο κώδικα ηθικής (TAXexpert, 2021).

Η έρευνα της εργασίας είχε στόχο την κατανόηση της ύπαρξης πράξεων απάτης στις επιχείρησης αλλά και πως οι εργαζόμενοι αντιλαμβάνονται τις κινήσεις των διοικητικών στελεχών ώστε να αντιμετωπίσουν όσα προβλήματα εμφανίζονται.

Αρχικά, το μεγαλύτερο ποσοστό των ερωτηθέντων εργάζονται στον τομέα της παροχής υπηρεσιών και σε μικρές επιχειρήσεις με μέγιστο αριθμό εργαζομένων τους τριάντα. Στην σημερινή εποχή όλοι οι εργαζόμενοι γνωρίζουν πως οι πράξεις απάτης έχουν μια αυξητική τάση στο εσωτερικό των επιχειρήσεων. Η απάτη σύμφωνα με τις απαντήσεις που δόθηκαν στο ερωτηματολόγιο επηρεάζει σε πολύ μεγάλο βαθμό τους εν δυνάμει συνεργάτες αλλά το ίδιο επηρεάζονται και οι εργαζόμενοι καθώς οι πράξεις απάτης δημιουργούν μεταπτώσεις στην ψυχολογία τους.

Όπως έχει αναφερθεί και στα προηγούμενα κεφάλαια η απάτη εμφανίζεται στις επιχειρήσεις με διάφορες μορφές πολλά χρόνια, ίσως αυτός είναι ο λόγος που αρκετοί από τους ερωτώμενους στηρίζουν πως ίσως οι πράξεις απάτης που εμφανίζονται στο εσωτερικό των επιχειρήσεων έχουν σοβαρό μερίδιο ευθύνης στην οικονομική κρίση που πλήττει την χώρα. Μια λύση που ίσως βοηθήσει στην εξαφάνιση αυτού του φαινομένου είναι η σωστή λειτουργία της εταιρικής διακυβέρνησης αναλόγως την μορφή που η απάτη παίρνει. Πολλές είναι οι μορφές που μπορεί να εμφανιστεί η απάτη στις επιχειρήσεις ωστόσο οι πιο συχνά εμφανιζόμενες είναι με την μορφή των διαστρεβλωμένων οικονομικών καταστάσεων και της δωροδοκίας.

Αξίζει να αναφερθεί πως οι επιχειρήσεις καταβάλλουν προσπάθειες προκειμένου να αντιμετωπίσουν τις μορφές απάτης που συχνά εμφανίζονται. Σύμφωνα με τις απαντήσεις των εργαζομένων λίγες είναι οι επιχειρήσεις που αναγκάζουν τους εργαζόμενους να παρακολουθήσουν σεμινάρια ώστε να βοηθηθούν στην κατανόηση του όρου. Μια ακόμη μέθοδος που κάνουν χρήση οι επιχειρήσεις είναι η υιοθέτηση νέων τεχνολογικών εργαλείων που βοηθούν στην εξαφάνιση της απάτης και σύμφωνα με τις απαντήσεις του ερωτηματολογίου επιτυγχάνεται αρκετά. Ωστόσο, οι ερωτώμενοι διαφωνούν με την υπόθεση ότι οι πράξεις απάτης δυσκολεύουν την εκπαίδευση των νέων εργαζομένων.

Το πιο σημαντικό μέρος του ερωτηματολογίου είναι τα δυο τελευταία μέρη που γίνονται ερωτήσεις για τον εσωτερικό εξωτερικό ελεγκτή. Ο εσωτερικό ελεγκτής σύμφωνα με τις απαντήσεις στην ερώτηση του αισθήματος φόβου που δημιουργεί στο εσωτερικό της επιχείρησης επιβεβαιώνεται. Παράλληλα, αρκετοί είναι αυτοί που θεωρούν πως η ύπαρξη ενός εσωτερικού ελεγκτή στην κάθε επιχείρηση στοχεύει καθαρά στην ικανοποίηση του προσωπικού συμφέροντος. Η κύρια αρμοδιότητα του εσωτερικού ελεγκτή είναι η ανίχνευση και η πρόληψη της απάτης για αυτό και γίνεται

αποδεκτός από το εσωτερικό της επιχείρησης καθώς αρκετοί υποστηρίζουν πως είναι η σωτηρία από την εμφάνιση πράξεων απάτης. Ένα ακόμη σημαντικό στοιχείο που προσφέρει στην επιχείρηση και τους ίδιους τους εργαζόμενους είναι ο υψηλός βαθμός επηρεασμού στο κομμάτι της επικοινωνίας.

Ο εξωτερικός ελεγκτής είναι άρρηκτα συνδεδεμένος με την ύπαρξη της επιχείρησης και του εσωτερικού ελεγκτή. Οι ερωτώμενοι στηρίζουν πως ο εσωτερικός και ο εξωτερικός ελεγκτής οφείλουν να έχουν άριστη επικοινωνία μεταξύ τους αν και στην πράξη το αποτέλεσμα είναι μέτριο. Επιπλέον, κάθε επιχείρηση στοχεύει να προβάλλει μια αξιόπιστη εικόνα στους συνεργάτες της και κύρια ευθύνη για την επίτευξη αυτού την έχει ο εξωτερικός ελεγκτής. Σύμφωνα με τις απαντήσεις του ερωτηματολογίου, η εξειδίκευση του κάθε ελεγκτή είναι αυτή που κυριαρχεί ώστε να επιλεγθεί ο σωστός. Τέλος, οι ερωτώμενοι πιστεύουν πως ένας εξωτερικός ελεγκτής έχει την γνώση και ικανότητα να επιτύχουν τον λόγο ύπαρξης του αυτόνομα χωρίς την οποιαδήποτε στήριξη και βοήθεια από τον εσωτερικό ελεγκτή.

Ανεξάρτητα με τα συμπεράσματα που εξήχθησαν από την παραπάνω έρευνα, η παρούσα εργασία έχει κάποιους βασικούς περιορισμούς. Ο πιο σημαντικός περιορισμός είναι το μέγεθος του δείγματος που θεωρείται μικρό αλλά και ότι η έρευνα παρουσιάστηκε με την μορφή της περιγραφής. Ακόμη, σημαντικό είναι πως η έρευνα βασίζεται σε προσωπικές απαντήσεις που δεν γνωρίζουμε το κριτήριο που δόθηκαν. Η έρευνα αυτή με μια μικρή τροποποίηση και χρήση μεταβλητών εξαρτημένων και ανεξάρτητων θα μπορούσε να βοηθήσει την έρευνα για την ύπαρξη απάτης στις επιχειρήσεις.

Βιβλιογραφία

Ελληνική

1. Αντώνιος Παπάς, (1990). *Ελεγκτική*. Αθήνα: Συμπύλιας.
2. *Διαχείριση επιχειρησιακών κινδύνων*. (χ.χ.). Ανάκτηση από KPMG: <https://home.kpmg/gr/el/home/services/advisory/risk-consulting/internal-audit-risk/enterprise-risk-management.html>
3. Μαίρη, Π., & Σταυρούλα, Φ. (2017, Ιανουάριος). ISO 31000- Η αναβάθμιση του ρόλου διαχείρισης εταιρικών κινδύνων.

Ξενόγλωσση

- Abu Khadra, H., & Delen, D. (2020, March 3). Nonprofit organization fraud reporting: does governance matter? *International Journal of Accounting & Information Management*, σσ. 409-428.
- Bonita, K. (2015, February 16). Trust, but verify: fraud in small businesses. *Journal of Small Business and Enterprise Development*.
- Bou-Raad, G. (2000, June). Internal auditors and a value-added approach: the new business regime. *Managerial Auditing Journal*,, σσ. 182-187.
- Burger, R., & Hatt, S. (2006, July 1). "Are you the weakest link?" The FSA's financial crime review. *Journal of Financial Regulation and Compliance*, σσ. 304-310.
- Clavería Navarrete, A., & Carrasco Gallego, A. (2022, May 16). Forensic accounting tools for fraud deterrence: a qualitative approach. *Journal of Financial Crime*.
- Clinton Free. (2015, August 10). Looking through the fraud triangle: a review and call for new directions. σσ. 175-196.
- Compernelle, T. (2018). Communication of the external auditor with the audit committee: Managing impressions to deal with multiple accountability relationships. *Accounting, Auditing & Accountability Journal*.
- Elder, R., Kattelus, S., & Ward, D. (1995). A comparison of finance officer and auditor assessments of municipal internal control. *Journal of Public Budgeting, Accounting & Financial Management*, σσ. 336-50.
- Flesher, D., & Zanzig, J. (2000). Management accountants express a desire for change in the functioning of internal auditing. *Managerial Auditing Journal*.

- H., H., A., C., R., R., & I, I. (2004, December 1). The reliance of external auditors on internal auditors.
- Hamdam, A., Jusoh, R., Yahya, Y., Abdul Jalil, A., & Zainal Abidin, N. (2022, February 8). Auditor judgment and decision-making in big data environment: a proposed research framework. *Accounting Research Journal*, σσ. 55-70.
- Haron, H., Chambers, A., Ramsi, R., & Ismail, I. (2020, June 24). The risk of financial fraud: a management perspective. *Journal of Financial Crime*, σσ. 1143-1159.
- Hazami-Ammar, S. (2019, May 28). Internal auditors' perceptions of the function's ability to investigate fraud. *Journal of Applied Accounting Research*, σσ. 134-153.
- Homer, E. (2020, January). Testing the fraud triangle: a systematic review.
- Jaffar, N., Ahmad, A., & Sulaiman, N. (2022, May 9). Technology readiness and data analytics competencies of the Muslim and non-Muslim external auditors: a comparative analysis. *Journal of Islamic Accounting and Business Research*.
- Kassem, R. (2022). Elucidating corporate governance's impact and role in countering fraud. *Corporate Governance*.
- LAWSPOT. (2020, Μαρτίου 23). *LAWSPOT "Διαχείριση κινδύνων"*. Ανάκτηση από LAWSPOT: <https://www.lawspot.gr/nomikes-plirofories/nomothesia/n-4680-2020/arthro-24-nomos-4680-2020-diaheirisi-kindynon-arthro-25>
- Lee, H.-Y., & Park, H.-Y. (2016, June 16). Characteristics of the internal audit and external audit hours: evidence from S. Korea. *Managerial Auditing Journal*.
- Lloyd Bierstaker, J., Hunton, J., & Thibodeau, J. (2012, May 9). Does Fraud Training Help Auditors Identify Fraud Risk Factors? Bobek Schmitt, D. *Advances in Accounting Behavioral Research*, σσ. 85-100.
- Maria Krambia Kaparidis, K. P. (2016, May 3). Fraud victimization in Greece: room for improvement in prevention and detection.
- Obalola, M., & Omoteso, K. (2014, July 17). The Role of Auditing in the Management of Corporate Fraud. *Developments in Corporate Governance and Responsibility*.
- Omoteso, K., & Obalola, M. (2014, July 17). The Role of Auditing in the Management of Corporate Fraud. *Ethics, Governance and Corporate Crime: Challenges and Consequences*, σσ. 129-151.
- Özkul, F., & Pamukcu, A. (2012). Fraud Detection and Forensic Accounting.
- Öztürk, M., & Usul, H. (2020). Detection of Accounting Frauds Using the Rule-Based Expert Systems within the Scope of Forensic Accounting. Στο *Contemporary Issues in Audit Management and Forensic Account* (σσ. 155-171).

- Pérez, R. (2016, September 2). Analysis of the Financial Crisis, or Crisis in Financial Analysis? *Finance Reconsidered: New Perspectives for a Responsible and Sustainable Finance*.
- Repousis, S. (2016, October 6). Using Beneish model to detect corporate financial statement fraud in Greece. *Journal of Financial Crime*.
- Repousis, S., Lois, P., & Veli, V. (2019, February). An investigation of the fraud risk and fraud scheme methods in Greek commercial banks. *Journal of Money Laundering Control*.
- Rezaee, Z., & Lander, G. (1991). The Internal Auditor – Education and Training: The Partnership Concept. *Managerial Auditing Journal*.
- Roszkowska, P. (2020, September 12). Fintech in financial reporting and audit for fraud prevention and safeguarding equity investments. *Journal of Accounting & Organizational Change*, σσ. 164-196.
- Schneider, A. (2009). Does the expectation of finding deficiencies impact internal audit work? *Journal of Applied Accounting Research*, σσ. 122-131.
- Smith, G. (2005, June 1). Communication skills are critical for internal auditors. *Managerial Auditing Journal*, σσ. 513-519.
- Stuebs, M., & Sun, L. (2015). Corporate governance and social responsibility. *International Journal of Law and Management*.
- TAXexpert. (2021, March 06). Λογιστική απάτη και παραποίηση χρηματοοικονομικών καταστάσεων. Ανάκτηση από TAXexpert: taxexpert-koukoumpas.gr
- Tickner, P., & M., B. (2021, June). Deconstructing the origins of Cressey's Fraud Triangle. σσ. 722-731.
- Tsamenyi, M., & Uddin, S. (2008). Introduction to corporate governance in less developed and emerging economies. *Corporate Governance in Less Developed and Emerging Economies*, σσ. 1-11.
- Vanasco, R. (1996). Auditor independence: an international perspective. *Managerial Auditing Journal*.
- Vanasco, R. (1998). Fraud auditing. *Managerial Auditing Journal*.
- Westhausen, H.-U. (2017). The escalating relevance of internal auditing as anti-fraud control. *Journal of Financial Crime*.

Παράρτημα: Ερωτηματολόγιο Έρευνας

Ερωτηματολόγιο έρευνας: “Απάτη και διαχείριση κινδύνων”

Το ερωτηματολόγιο είναι ανώνυμο και η συλλογή των πληροφοριών πραγματοποιείται στο πλαίσιο εκπόνησης διπλωματικής εργασίας.

Μέρος 1^ο

1. Φύλλο:

- Άνδρας
- Γυναίκα

2. Εκπαίδευση:

- Απόφοιτος δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης
- Απόφοιτος ΤΕΙ/ΑΕΙ
- Κάτοχος μεταπτυχιακού

3. Θέση ευθύνης:

- Λογιστής
- Εσωτερικός ελεγκτής
- Υπάλληλος
- Υπεύθυνος τμήματος
- Άλλο

4. Σε ποιόν τομέα δραστηριοποιείται η επιχείρησή σας:

- Δημόσιο
- Παροχής υπηρεσιών
- Κατασκευαστικό
- Λιανικό εμπόριο
- Παροχής συμβουλευτικών υπηρεσιών
- Άλλο

5. Ποιος είναι ο αριθμός εργαζομένων στην επιχείρησή που εργάζεστε:

- Κάτω από 10
- 10-30

- 30-50
- 50-100
- Πάνω από 100

Μέρος 2ο

6. Σε ποιο βαθμό η απάτη επηρεάζει τους νέους συνεργάτες της επιχείρησης.
- Καθόλου
 - Λίγο
 - Μέτρια
 - Αρκετά
 - Πολύ
7. Σε ποιο βαθμό η απάτη επέρχεται στην ψυχολογία των υπαλλήλων.
- Καθόλου
 - Λίγο
 - Μέτρια
 - Αρκετά
 - Πολύ
8. Σε ποιο βαθμό η απάτη ευθύνεται για την οικονομική κρίση που μπορεί να έρθει σε μια χώρα.
- Καθόλου
 - Λίγο
 - Μέτρια
 - Αρκετά
 - Πολύ
9. Σε ποιο βαθμό η απάτη μπορεί να αποτραπεί λόγω της εταιρικής διακυβέρνησης.
- Καθόλου
 - Λίγο
 - Μέτρια
 - Αρκετά
 - Πολύ

Μέρος 3ο

10. Σε ποιο βαθμό η απάτη παρατηρείται με την μορφή της εικονικής αγοράς σε μια επιχείρηση.

- Καθόλου
- Λίγο
- Μέτρια
- Αρκετά
- Πολύ

11. Σε ποιο βαθμό η απάτη παρατηρείται με την μορφή της δωροδοκίας στο εσωτερικό της επιχείρησης.

- Καθόλου
- Λίγο
- Μέτρια
- Αρκετά
- Πολύ

12. Σε ποιο βαθμό η απάτη παρατηρείται με την μορφή της υπεξαίρεσης των περιουσιακών στοιχείων στο εσωτερικό της επιχείρησης

- Καθόλου
- Λίγο
- Μέτρια
- Αρκετά
- Πολύ

13. Σε ποιο βαθμό η απάτη παρατηρείται με την μορφή των διαστρεβλωμένων οικονομικών καταστάσεων στο εσωτερικό της επιχείρησης

- Καθόλου
- Λίγο
- Μέτρια
- Αρκετά
- Πολύ

Μέρος 4ο

14. Σε ποιο βαθμό η επιχείρηση προσπαθεί να διαχειριστεί και να εξαλείψει ολοκληρωτικά τους κινδύνους που αντιμετωπίζει.
- Καθόλου
 - Λίγο
 - Μέτρια
 - Αρκετά
 - Πολύ
15. Σε ποιο βαθμό η επιχείρηση ελέγχει πριν ολοκληρωθεί η πρόσληψη, την προϋπηρεσία του νέου υπαλλήλου.
- Καθόλου
 - Λίγο
 - Μέτρια
 - Αρκετά
 - Πολύ
16. Σε ποιο βαθμό η επιχείρηση υποχρεώνει τους υπαλλήλους στη παρακολούθηση σεμιναρίων στην κατανόηση της απάτης.
- Καθόλου
 - Λίγο
 - Μέτρια
 - Αρκετά
 - Πολύ
17. Σε ποιο βαθμό η επιχείρηση προσλαμβάνει προσωπικό μόνο για την εξάλειψη της απάτης.
- Καθόλου
 - Λίγο
 - Μέτρια
 - Αρκετά
 - Πολύ
18. Σε ποιο βαθμό η επιχείρηση και πιο συγκεκριμένα το προσωπικό της μπορεί να αντιληφθεί μια πράξη απάτης πριν ολοκληρωθεί.

- Καθόλου
- Λίγο
- Μέτρια
- Αρκετά
- Πολύ

19. Σε ποιο βαθμό η επιχείρηση δυσκολεύεται στην εκπαίδευση των εργαζομένων λόγω του μεγάλου πλήθους κινδύνων.

- Καθόλου
- Λίγο
- Μέτρια
- Αρκετά
- Πολύ

20. Σε ποιο βαθμό η επιχείρηση αντιμετωπίζει κινδύνους με κύρια ευθύνη των διοικητικών στελεχών.

- Καθόλου
- Λίγο
- Μέτρια
- Αρκετά
- Πολύ

21. Σε ποιο βαθμό η επιχείρηση προσπαθεί να υιοθετήσει νέα τεχνολογικά εργαλεία ώστε να αποτελέσουν στοιχείο άρσης κάθε κίνησης απάτης.

- Καθόλου
- Λίγο
- Μέτρια
- Αρκετά
- Πολύ

22. Σε ποιο βαθμό η επιχείρηση μπορεί να αντιμετωπίσει απάτες με μοναδική υπαιτιότητα τους ίδιους εργαζόμενους της.

- Καθόλου
- Λίγο

- Μέτρια
- Αρκετά
- Πολύ

Μέρος 5ο

23. Σε ποιο βαθμό ο εσωτερικός ελεγκτής επηρεάζει την αντικειμενικότητα και το σωστό σκεπτικό του εργαζόμενου.

- Καθόλου
- Λίγο
- Μέτρια
- Αρκετά
- Πολύ

24. Σε ποιο βαθμό ο εσωτερικός ελεγκτής μπορεί να δημιουργήσει το αίσθημα του φόβου.

- Καθόλου
- Λίγο
- Μέτρια
- Αρκετά
- Πολύ

25. Σε ποιο βαθμό ο εσωτερικός ελεγκτής λειτουργεί με στόχο να συμβουλευεί την επιχείρηση προς το δικό της συμφέρον.

- Καθόλου
- Λίγο
- Μέτρια
- Αρκετά
- Πολύ

26. Σε ποιο βαθμό ο εσωτερικός ελεγκτής είναι εύκολο να ανακαλύψει μια απάτη των διοικητικών στελεχών.

- Καθόλου
- Λίγο

- Μέτρια
- Αρκετά
- Πολύ

27. Σε ποιο βαθμό ο εσωτερικός ελεγκτής έχει στόχο την ανίχνευση και πρόληψη της απάτης Σε ποιο βαθμό ο εσωτερικός ελεγκτής πραγματοποιεί ελέγχους που οι εργαζόμενοι μπορούν να αποφύγουν με έξυπνους χειρισμούς συνεχίζοντας τις ενέργειες τους απαρέγκλιτα.

- Καθόλου
- Λίγο
- Μέτρια
- Αρκετά
- Πολύ

28. Σε ποιο βαθμό ο εσωτερικός ελεγκτής επηρεάζει το εσωτερικό της επιχείρησης με τον κώδικα της επικοινωνίας που χρησιμοποιεί.

- Καθόλου
- Λίγο
- Μέτρια
- Αρκετά
- Πολύ

Μέρος 6ο

29. Σε ποιο βαθμό ο εξωτερικός ελεγκτής είναι αρμόδιος για την πρόληψη του κινδύνου στην επιχείρηση.

- Καθόλου
- Λίγο
- Μέτρια
- Αρκετά
- Πολύ

30. Σε ποιο βαθμό ο εξωτερικός ελεγκτής έχει την σωστή επικοινωνία με τον εσωτερικό ελεγκτή.

- Καθόλου

- Λίγο
- Μέτρια
- Αρκετά
- Πολύ

31. Σε ποιο βαθμό ο εξωτερικός ελεγκτής ευθύνεται για την αξιοπιστία της επιχείρησης που συνεργάζεται.

- Καθόλου
- Λίγο
- Μέτρια
- Αρκετά
- Πολύ

32. Σε ποιο βαθμό ο εξωτερικός ελεγκτής συνεργαζόμενος με την εκάστοτε επιχείρηση, επιλέγεται με κυρίαρχο άξονα την εξειδίκευση του.

- Καθόλου
- Λίγο
- Μέτρια
- Αρκετά
- Πολύ

33. Σε ποιο βαθμό ο εξωτερικός ελεγκτής μπορεί να ολοκληρώσει το έργο του χωρίς την σωστή καθοδήγηση του εσωτερικού ελεγκτή.

- Καθόλου
- Λίγο
- Μέτρια
- Αρκετά
- Πολύ